

Volgens Johannes

- 1 κ-0
- 1.1. IN het vooraangaande* geschiedde de inbreng¹ en de inbreng geschiedde bij god en (als)god geschiedde de inbreng. *Gr.archè=Hebr.RéAShieJT=eerst
zie Gen.1:1
- 2.Deze geschiedde in het vooraangaande bij god.
- 3.Alles: door hem geschiedde't; en zonder hem geschiedde niet één die geschied is.
- 4.In hem leven geschiedde er; en het leven geschiedde als het licht van de mensen.
- 5.En het licht: in de duisternis schijnt't en de duisternis: dit niet neemt hij af.
- 2
- 6.Er geschiedde een mens, afgezonden van de kant van god. De naam zijner Johannes.
- 7.Deze kwam ter getuigenis², opdat hij zou getuigen omtrent het licht, opdat allen vertrouwen zouden hebben door hem.
- 8.Niet geschiedde deze (als) het licht, maar opdat hij zou getuigen omtrent het licht.
- 9.Hij geschiedde (als)het waarachtige licht dat verlicht alle mens, komende naar de ordentelijkheid³.
- 10.In de ordentelijkheid geschiedde hij, en de ordentelijkheid geschiedde door hem en de ordentelijkheid volkènt* hem niet. * = het Hebr. JáDàNg
- 11.Tot het eigene kwam hij en de eigenen namen hem niet aan.
- 12.Zovelen echter hem aannamen, gegeven heeft hij hen bevoegdheid (als)borelingen van god te geschieden, hen die vertrouwen op zijn naam.
- 13.zij die niet uit bloed en niet uit de wil van vlees en niet uit de wil van een man maar uit god

---

¹ Gr. Logos. Voor het verstaan van deze tekst en veel andere teksten vooral in Johannes, is het belangrijk om te zoeken naar het Hebreeuwse woord achter dit Griekse woord. We kiezen voor het woord DÁBÁR, waarvan algemeen wordt aangenomen, dat het niet alleen 'woord', maar ook 'zaak', 'aangelegenheid' betekent. Het is afgeleid van een werkwoord dat meestal met 'spreken' wordt vertaald, maar in de zin van 'naar voren brengen', 'uitbrengen', en daarom beter met 'inbrengen' kan worden vertaald. Achter het Gr. Logos zou ook het Hebreeuwse (in TeNaKh minder gebruikelijke, maar in de Hebreeuwse teksten uit Jezus' tijd veel gebruikelijker geworden) woord, MéAMRáH, dat 'gezegde' betekent, kunnen schuilen. Gezien de functie van het woord 'logos' kiezen we hier (en meestal) voor DÁBÁR, soms voor 'inbrengwoord'.

² Gr. marturia. In de Griekse vertaling van TeNaKH uit 300-150 v.Chr. is dit woord de vertaling van het Hebreeuwse werkwoord NgáWàD. De kernbetekenis van dit woord is 'nog eens'; het werkwoord kan omschreven worden als 'nog eens tegenwoordig stellen'. Het gaat dus ook in het evangelie ook bij het Griekse woord om meer dan met woorden verklaren. Vandaar dat het in de kerkgeschiedenis de notie van het martelaarschap bij zich krijgt. Ons woord 'martelaar' is een verbastering van het Griekse woord en dat is zo verklaarbaar.

³ Het Griekse woord kosmos komt in het OT niet voor, omdat daar geen begrip is voor het universum. Daar wordt gesproken over 'aarde en hemel' en soms over het 'al'. Maar in de latere teksten van de Griekse vertaling van het OT begint het woord kosmos voor te komen. Zo ook in veel Joodse in het Grieks geschreven geschriften. Deze door de Griekse cultuur en filosofie beïnvloede Joodse mensen konden zeer goed overweg met dit Griekse woord. Dat blijkt ook in het NT. Dit Griekse woord duidt een geordende wereldruimte aan: een ordentelijkheid.

aan't geschieden werden gebracht.

14. En de inbreng geschiedde (als) vlees
en heeft tent-gewoond bij ons,
en wij hebben aanschouwd zijn dunkzwaarte⁴,
een dunkzwaarte als van de afgezonderd te geschieden
gekome* van de kant van de omvamende⁵,
vervuld van goede-gunst en van waarachtigheid⁶.

Gr. monogenès, zie bij
Joh. 3:18

15. Johannes getuigt omtrent hem
en heeft geschreeuwd, zeggende:
deze geschiedde, van wie ik sprak:
de achter mij aan komende

is voor mij aan geschied,
omdat hij eerder dan ik geschiedde,
16. dat uit de vervuldheid van hem wij allen ontvingen,
ook goede-gunst voor goede-gunst;

17. dat de uitleg* door Mozes werd gegeven,
de goede-gunst en de waarachtigheid
door Jezus Christus geschieden.

= Hebr. TóWRÁH = uitleg

3

18 God heeft niemand gezien ooit;
de afgezonderd te geschieden gekomen god⁷,
die geschiedt in de boezem van de omvamende,
deze heeft 't uiteen gezet⁸.

19. En dit getuigenis van Johannes geschiedde,
toen afgezonden hadden naar hem toe
de Judeeërs uit Jeruzalem priesters en Levieten,
opdat zij hem zouden vragen: jij, (als) wie geschied jij?

20. en gelijkgevend sprak hij en niet negeerde hij 't,
en gelijkgevend sprak hij (dit)⁹
ik, niet geschied ik (als) de Christus;
en zij vroegen hem: wie dan? (als) Elia geschied jij?

⁴ Het Griekse woord doxa betekent eigenlijk 'mening', 'opvatting', 'dunk', maar is in de LXX de vertaling van het Hebreeuwse KÁBÓWD en dat is afgeleid van een werkwoord, dat 'zwaar zijn' betekent. Wat we in TeNaKh met 'zwaarte' vertalen, vertalen we in het NT daarom met 'dunkzwaarte', naar analogie van de Nederlandse zegswijze: 'een hoge dunk van iemand hebben'.

⁵ Het Griekse woord 'pater' is verwant met ons woord 'vader'. Etymologisch zijn deze woorden verbonden met het begrip 'vadem'. Het is iemand die 'omvadent' ofwel omvaamt'. Het gaat in deze woorden evenmin als in het Hebreeuwse woord ÀàB om een biologisch begrip; het gaat om een ethisch begrip: het gaat er altijd om om een 'vader' voor iemand te zijn, iemand die 'omvaamt' ofwel 'omvangt'

⁶ Dit Griekse woord, dat meestal met 'waarheid' wordt vertaald, is echter in het NT de vertaling van een Hebreeuws woord, dat de betekenis heeft van 'betrouwbaarheid'. Omdat ook het zo belangrijke Griekse woord pistos, dat meestal met 'geloof' vertaald wordt, teruggaat op dit zelfde Hebreeuwse woord, vertalen we het Griekse alètheia met 'waarachtigheid'. Zo blijft het qua betekenis dichtbij het Hebreeuws en wordt het begrip 'waarheid' vermeden.

⁷ Bijna alle vertalingen kiezen hier voor 'zoon' conform een aantal secundaire handschriften. Maar de Griekse tekst, zoals die hier staat en als maatgevende tekst door Nestle en vele anderen wordt beschouwd, heeft hier 'god' (theos). Johannes spreekt er hier dus waarschijnlijk over, dat de enige god die in de geschiedenis van de mensen verschijnt Jezus Christus is.

⁸ Van dit Griekse werkwoord is ons woord 'exegese' afkomstig.

⁹ Hier staat in het Grieks het voegwoord hoti = 'dat', dat, anders dan in het Nederlands, ook een directe rede kan inluiden. Om dit woordje soms (niet altijd) toch te laten horen, staat 'dit' tussen haken, in plaats van de gebruikelijke dubbele punt.

En hij zei: (zo)geschied ik niet;
 (als) de profeet geschied jij?
 En hij boog zich naar hen toe*¹⁰: nee.

*=Hebr. NgáNàH=zich toebuigen

22. Zij spraken nu tot hem:
 als wie geschied jij? Opdat wij bescheid geven
 aan wie ons gestuurd hebben;
 wat zeg jij omtrent jou zelf?

23. Hij sprak: ik (ben) de stem van een
 uitroepende¹¹ in de inbrengeleegte
 maakt rechtuit de neemweg van de
 machtiger¹², zoals gesproken heeft
 Jesaja de profeet.

24. En afgezonden waren
 vandaan van de farzieërs,

25. en zij vroegen hem en spraken tot hem:
 waarom dan dompel jij

als jij niet geschiedt (als) de christus*
 en niet Elia en niet de profeet?

*=Hebr, MàShiàCh=gezalvde

26. Naar hen toe boog zich Johannes zeggend:
 ik dompel in water;

temidden van jullie staat hij
 die jullie niet volkennen,

27. de achter mij aan komende,
 die ik niet waardig geschied,
 opdat ik los zou maken van hem
 de riem van de schoen.

28 Deze (dingen) geschieden
 in Bethanië over(-gestoken)¹³
 de Jordaan, waar Johannes geschiedde
 dompelende.

29. De volgende morgen kijkt hij op
 Jezus die naar hem komt en hij zegt:
 zie het lam van God,
 hoog heen dragende
 de verwaarding van de ordentelijkheid*.

*Gr. kosmos

30. Deze geschiedt
 over wie ik sprak: achter mij aan
 komt een man die voor mij aan geschied is,
 omdat hij eerder dan ik geschiedde.

¹⁰ Zie de Nederlandse Woordenlijst.

¹¹ Het Griekse woord dat hier staat is 'boeoo'. Het is in de LXX in deze tekst de vertaling van het Hebreeuwse QáRáA, dat 'roepen' betekent. In een andere teksten is het in de LXX de vertaling van het Hebreeuwse woord voor 'schreeuwen'. We vertalen 'boeoo' hier en in andere teksten door 'uitroepen' om de Griekse concordantie binnen het NT te bewaren.

¹² Citaat: Jes.40:3 volgens de LXX; De Hebreeuwse tekst wordt in deze vertaling als volgt weergegeven: een stem-van een-roepende; in-het-inbrengeveld, wendt-aan de-neemweg-van die-JHWH-van-Israël.

¹³ Het Griekse 'peran' is in de LXX consequent verbonden met het Hebreeuwse NgáBàR = 'oversteken'. De naam 'Hebreeër' klinkt er in door. Om dat te laten horen is hier en elders het woord '(over-)gestoken' tussen haken toegevoegd.

31. En ik niet volkènnende hem,
 maar opdat hij tevoorschijn
 gebracht werd voor Israël,
 daartoe kwam ik in water
 dompelend.

32. En Johannes getuigde zeggende
 dit: ik heb geschouwd de beluchter*
 omlaag tredend als een duif
 vandaan van de hemel
 en hij bleef op hem.

* Gr.pneuma = Hebr. RuWàCh

33. En ik niet volkènnende hem,
 maar de mij gestuurd hebbende
 om te dompelen in water,
 hij sprak tot mij:
 op wie jij ziet de beluchter,
 neergetreden en gebleven op hem,
 deze geschiedt als de dompelende
 in heilige beluchting.

34. En ik heb gezien en getuigd,
 dat deze geschiedt (als) de stichtzoon van God.

5

35. De volgende morgen weer
 stond Johannes en uit zijn leerlingen twee,
 36. en opkijkend naar Jezus die rond schreedt,
 zegt hij: zie het lam van God.

37. Entoen hoorden de twee leerlingen
 van hem praten en zij volgden Jezus.

38. Maar Jezus omkerend
 en beschouwend hen die volgen
 zegt hij hun: wat zoeken jullie?
 Maar zij spraken tot hem: rabbi
 (wat vertolkt gezegd wordt leraar)
 waar verblijf jij?

39. Hij zegt: komt en ziet.
 Zij kwamen en zagen waar hij verblijft,
 En aan zijn kant bleven zij die dag;
 Ongeveer de tiende ure geschiedde.

40. Andreas, de broederverwant
 van Simon Petrus, geschiedde
 (als) één van de twee
 die 't hoorden van de kant van Johannes
 en hem volgden.

41. Deze vindt eerst de eigen broederverwant
 Simon en zegt hem: wij hebben gevonden
 de messias (dat wordt vertolkt als gezalfde*)

*Gr.christos = Hebr.MaShiàCh

42. Hij voerde hem naar Jezus.
 Bekijkend hem sprak Jezus:
 Jij geschiedt (als) Simon stichtzoon van

Johannes¹⁴, jij zult geroepen worden (met)
KèPhas* -wat vertolkt wordt met Petros-.

*Gr.petros = Aram.KéPháA =Hebr.KéPh
[=rotssteen.

6

43.De volgende morgen wilde Jezus
wegkomen naar Galilea en hij vindt
Philippus. En dan zegt hem Jezus:
Volg mij.

44.Maar Philippus geschiedde
vandaan van Bethsaida uit de stad van
Andreas en Petrus.

45.Philippus vindt Nathanaël en zegt hem:
Hem over wie geschreven heeft Mozes
In de wetsuitlegging* en de profeten
hebben wij gevonden: Jezus
stichtzoon van Joseph vandaan van Nazareth.

*Gr.nomos = Hebr. TóWRáH

46. En tot hem sprak Nathaël:
uit Nazareth heeft de kracht iets goeds
te geschieden? Zegt hem Philippus:
kom en zie.

47.Jezus zag Nathaël komende naar hem
en zegt omtrent hem:
zie waarachtig een Israëliet in wie
bedrog niet geschiedt.

48.Zegt hem Nathaël: waarvandaan
volkèn jij mij?
Jezus boog zich toe en sprak tot hem:
vóór Philippus jou aanstemde,
geschiedend onder de vijgenboom,
zag ik jou.

49.Toe boog zich naar hem Nathanaël:
rabbi jij geschiedt (als) de stichtzoon van
God, jij geschiedt (als) koning van Israel.

50.Toe boog zich Jezus en sprak tot hem:
omdat ik sprak tot jou, dat ik zag jou
onderaan de vijgenboom, vertrouw jij?
Grotere van deze dingen zul jij zien.

51.En hij zegt hem: op trouwe, op trouwe*
ik zeg jullie: jullie zullen zien de hemel
geopend en de werkboden van God
omlaag tredend en omhoog tredend
op de stichtzoon van de mens.

* Gr.amèn = Hebr. AáMÉN

7

2.1. En op de derde dag geschiedde er
een huwelijk in Kana van Galilea;
en de moeder van Jezus geschiedde daar.

κ-2

¹⁴ In Matth.16:17 noemt Jezus Petrus: Bariona ofwel Bar Jona en dat betekent letterlijk zoon van Jona in het Aramees. Wellicht had de vader van Petrus, Johannes, deze naam. Opvallend is wel dat de naam Jona daar valt, omdat ook de profeet Jona in centrale uitspraken van Jezus over zijn optreden voorkomt.

2. Maar geroepen werden ook Jezus en zijn leerlingen naar het huwelijk.
3. En als de wijn op het laatst raakt, zegt de moeder van Jezus tegen hem: wijn hebben ze niet.
4. En Jezus zegt haar: wat aan mij en aan jou? Nog niet gekomen is mijn ure.
5. Zegt zijn moeder de heerdienaren: wat hij jullie ook zegt, maakt't.
6. Er geschieden daar stenen watervaten zes volgens het gereinig van de Joden (Judeeërs) liggende, bestrijkende ongeveer twee of drie metreten.
7. Jezus zegt hen: laadt de watervaten met water. En zij laadden hen tot boven aan toe.
8. En hij zegt hen: schept uit nu en draag't aan voor wie feestzaalleider¹⁵.
9. En zij droegen't aan, zodat de feestzaalleider proefde het water dat wijn geworden was; en hij volkènde niet waarvan hij geschiedt, maar de heerdienaren volkènden't, die uitgeschept hadden het water, de feestzaalleider be-stemt de bruidegom en hij zegt hem:
10. alle menselijke stelt eerst de ideale wijn op, en wanneer zij roesdronken zijn de mindere: jij hebt behoed de ideale wijn tot nu.
11. Dit vooraangaande van de kentekenen maakte Jezus in Kana van Galilea en hij bracht te voorschijn zijn dunkzwaarte en zijn leerlingen vertrouwen in hem.
- 8
12. Hierna trad neer* naar Kapharnaum hij en zijn moeder en zijn broederverwanten en zijn leerlingen en daar bleven zij vele dagen.
13. lijfna* geschiedde het pesach van de Joden (Judeeërs) en Jezus trad omhoog* naar Jeruzalem.
14. En hij vond in de tempel de runder- en schapen- en duivenverkopers en de kleingeldmakers neergezeten.
15. En gemaakt hebbend een gesel van biezenstengels wierp hij allen uit uit de tempel, ook de schapen en de runderen, en van de wisselaars stortte hij uit het kleingeld en de tafels

Gr. katabainein=Hebr. JáRàD=
[af dalen]

* Gr. eggus=Hebr. QáRóWB κ-2
Gr. anabainoo=Hebr. NgáLáH =
[opgaan]

Joh. 2:14-16: zie Mt. 21:22 e.v.
Mc. 11:15-17, Lc. 19:45 e.v.

¹⁵ Letterlijker: die vooraangaat in de vlijruimte.

draaide hij om;

16.en tot de duivenverkopers sprak hij:
draagt deze hoog heen hiervandaan,
maakt niet het huis van de mij omvamide
tot een huis van koophandel.

17.Zijn leerlingen werden indachtig,
dat geschreven is:

de ijver voor zijn huis vereet mij^{*16}

cit.zie ps.69:10 volgens de LXX

18. De Joden (Judeeërs) nu bogen zich toe
en spraken tot hem: welk kenteken toon jij,
dat jij deze dingen maakt?

19.Jezus boog zich toe en sprak tot hen:
maakt alles los van dit tehuis*
en in drie dagen doe ik hem opstaan.

*Gr.naos = Hebr. HéJKÁL = tehuis

20. De Joden(Judeeërs) nu spraken:
in zes en veertig jaren werd huisgebouwd
dit tehuis, en jij zult in drie dagen
doen opstaan hem?

21.Maar gene sprak omtrent het tehuis
van zijn lichamelijkeid¹⁷.

22.Toen hij nu was opgestaan^{*18} vandaan van
de lijfdoden^{*19}, werden zijn leerlingen
indachtig, dat hij dit gezegd had,
en zij vertrouwden de schrift en de inbreng*
die Jezus gesproken had.

*Gr.egeiro=Hebr.QuWM

*Gr.nekros

*Gr. logos = (hier) Hebr. DáBÁR

9

23.Toen hij dan geschiedde in Jeruzalem
op pesach op het feest*, vertrouwden velen
op zijn naam, beschouwende van hem
de kentekenen, die hij maakt.

*Gr. eortè = Hebr. HÀG

24.Maar hij Jezus vertrouwde zichzelf

¹⁶ Ook de Hebreeuwse tekst is letterlijk zo te vertalen, zoals te lezen is in Band III

¹⁷ Het in de Griekse wereld en de Griekse taal zo centrale begrip sooma komt in de LXX slechts marginaal voor en wordt gebruikt voor verschillende woorden, die elk een ander aspect van ons lichamen bestaan aanduiden. In het NT speelt het een sterkere rol, toch is het ook daar geen pendant van het begrip psuchè dat in de LXX de vaste vertaling van het Hebreeuwse NèPhèSh. Dat woord en het Griekse psuchè vertalen we hier dan ook met lichaamziel (voor een uitvoerige verantwoording zie: "Op naar JHWH van Israël"(over psalm 25) in deel bij de "hoorwegen". Het Griekse sooma vertalen we daarom met 'lichamelijkheid'.

¹⁸ Het Griekse 'egeiroo' wordt in de LXX gebruikt als vertaling van de hiphil (de causatieve vervoeging) van het Hebreeuwse werkwoord QuWM: 'doen opstaan' dus. De passieve vorm van 'egeiroo' wordt daar gebruikt voor de qal, de basisvervoeging: 'opstaan' dus. Veel vaker wordt in de LXX het Griekse werkwoord 'anhistanai' = 'opstaan' daarvoor gekozen. Omdat in beide gevallen één Hebr. werkwoord de inhoud bepaalt, doen we de teksten in het NT geen recht, wanneer we aan het taalverschil tussen 'opwekken' en '(doen) opstaan' veel betekenis hechten.

¹⁹ Het Griekse woord 'nekros' komen we in het NT op opvallende plaatsen tegen. Het wordt in de LXX gebruikt als vertaling van het Hebreeuwse MéT, dat 'gestorven' betekent, maar alleen in teksten, waarin wij zouden kunnen (maar eigenlijk niet moeten willen) spreken van 'stoffelijk overschot'. In bijna alle gevallen wordt het Griekse 'thanaotos' als vertaling van het Hebreeuwse MéT gekozen. Op grond hiervan is hier voor de vertaling van het Griekse 'nekros' gekozen voor 'lijfdode'.

niet aan hen, doordat hij allen volkènde, en omdat hij geen behoefte had, dat iemand getuigde omtrent de menselijke; want zelf volkènde hij wat geschiedde in de menselijke.

10

3.1. Er geschiedde dan een menselijke vandaan van de Farizeeën, Nicodemus de naam zijner, een vooraangaande van de Joden(Judeeërs).

κ-3

2. Hij kwam naar hem toe 's nachts en sprak tot hem:

Rabbi, wij volkènnen, dat jij vandaan van God gekomen bent (als)leraar; niemand heeft immers de kracht om de kentekenen te maken die hij maakt, indien niet God zou geschieden samen met hem.

3. En Jezus boog zich toe en sprak tot hem: op trouwe, op trouwe* ik zeg je: indien iemand niet in de geschiedenis gebracht wordt van boven vandaan²⁰, heeft hij niet de kracht om te zien het koningschap²¹ van God.

*Gr. amèn = Hebr. AÁMÉN =
[op trouwe.

4. Nicodemus zegt tegen hem: hoe heeft een menselijke de kracht om in de geschiedenis gebracht te worden terwijl hij als grijsaard* geschiedt? niet heeft hij (toch) de kracht in de buik van zijn moeder voor de tweede keer binnen te komen en in de geschiedenis gebracht te worden?

*Gr. geroon, niet in LXX

5. Jezus boog zich toe: op trouwe, op trouwe ik zeg jou, indien iemand niet in de geschiedenis gebracht wordt vandaan van water en beluchting(er), niet heeft hij de kracht binnen te komen in het koningschap van God.

²⁰ Dit is de betekenis die dit Griekse woord 'anoother' heeft in het gewone (koinè) Grieks en meestal ook in het Grieks van het NT, zoals b.v. in vs 31. Maar waarom wordt het in veel vertalingen hier dan met 'opnieuw' vertaald? Dat kan samenhangen met de vertaling van het Griekse werkwoord 'gennaoo'. Wanneer dat met 'geboren doen worden' wordt vertaald, klinkt daar het 'baren' sterk in door. Maar dat is precies niet de inhoud van het Griekse 'gennaoo', want die wordt bepaald door de stam 'gen' of 'gn' die ook de kern is van 'gignomai' van 'egeneto' (= het geschiedde) en van de bij dit werkwoord onregelmatige vormen van van 'einai', dat – al even onnauwkeurig - vereenzelvigd wordt met het Nederlandse 'zijn', terwijl hetook in die vormen steeds gaat om 'aanwezig zijn' en daar ' bezig zijn' ofwel: 'geschieden'. Het werkwoord 'anagennaoo' kan met 'weer geschieden / geschiedenis worden' vertaald worden, maar 'anoother' betekent 'van boven af', juist hier in Joh. 3.

²¹ Wanneer de evangelisten de uitdrukking 'basileia toon ouranoon' gebruiken, dient er vertaald te worden: 'koninkrijk der hemelen', dan gaat het immers om een ruimtelijke aanduiding, maar als er staat: 'basileia tou theou' dient er 'koningschap van God' vertaald te worden. Beide zegswijzen gaan overigens over Gods koning-zijn over deze geschiedenis, deze wereldtijd.

Wat de geschiedenis ingekomen is
vandaan van vlees, geschiedt (als) vlees,
en wat de geschiedenis in gekomen is
vandaan van beluchting geschiedt
als beluchting.

7. Verwonder je (toch) niet,
dat ik tot jou sprak: het is noodzakelijk
om de geschiedenis in gebracht te worden
van boven af.

8. Waar de beluchting(-er) wil,
belucht* hij en zijn stem hoor je,
maar je volkènt niet waarvandaan hij komt
en waarheen hij opvaart:

Gr.pneoo : vgl. pneuma

zo geschiedt al wie in de geschiedenis
gebracht is vandaan van de beluchting(-er).

9. Nicodemus boog zich toe en sprak tot hem:
hoe hebben deze dingen de kracht
om te geschieden?

10. Jezus boog zich toe en sprak tot hem:
jij geschiedt (als) leraar van Israël en
deze dingen onderken jij niet?

11. Op trouwe, op trouwe ik zeg jou,
dat wij wat wij volkènnen bepraten
en wat wij gezien hebben betuigen,
en het getuigenis van ons nemen jullie niet aan.

12. Als ik over de dingen op het land
spreek tot jullie en jullie vertrouwen niet,
hoe als ik zou spreken tot jullie
over de dingen in de hemel. Vertrouwen jullie?

13. Niemand is omhoog getreden
naar de hemel, tenzij hij die van de hemel vandaan
is neer getreden, de stichtzoon van de mens.

14. En zoals Mozes omhoog bracht het waargedrocht²²
in de inbrengeleegte, zo is het noodzakelijk dat

omhoog gebracht wordt de zoon van de menselijke,
15. opdat al wie vertrouwt op hem leven wereldlang.

16. Want zo immers heeft bemind God
de ordentelijkheid*, zodat hij
de afgezonderd te geschieden gekomene*²³

*Gr.kosmos

*Gr.monogenos

²² Het Griekse woord 'ophis' betekent slang, maar het is de LXX de vaste vertaling van het Hebreeuwse NáChàSh. Ook dat woord wordt vaak met 'slang' vertaald, maar het hangt samen met een werkwoord, dat 'waarzeggen' betekent, voorspellen in de occulte zin. Zo komt de NáChàSh al voor in Gen.3, waar dit gedrocht eerst nog poten heeft maar daarna niet meer. De mythische en magische betekenis van dit dier overheerst het natuurlijke beeld bijna geheel. Dat was in de oude culturen zo en dat is nog in hoge mate het geval. Ook in het verhaal uit Num.21 gaat het om deze NáChàSh en naar deze geschiedenis verwijst Jezus Nicodemus.

²³ Dit woord komt in het NT alleen voor in het evangelie van Johannes en enkele keren in het evangelie van Lucas. Ook van dit woord is 'geschieden' de kern. En het Griekse 'mono' heeft een heel andere kleur, dan het griekse 'eis' dat 'één' betekent, of 'aparchè', dat meestal met 'eersteling' vertaald wordt maar beter met 'voorop/aangaande' vertaald kan worden. Het Gr. 'monos' heeft net als het Latijnse 'privare' (denk aan 'privaat') een betekenis die omschreven kan worden met 'uitsluiten', 'afzonderen' en zelfs 'beroven'. We

stichtzoon heeft gegeven, opdat al wie vertrouwt op hem niet te loor zou gaan, maar zou hebben leven wereldlang.

17. Niet immers zond God af de stichtzoon naar de ordentelijkheid, opdat hij zou oordelen de ordentelijkheid, maar opdat de ordentelijkheid bevrijd zou worden door hem.

18. Hij die vertrouwt op hem wordt niet geoordeeld.

Hij die niet vertrouwt, is reeds geoordeeld, omdat hij niet heeft vertrouwd op de naam van de afgezonderd te geschieden gekomen* stichtzoon van God.

*Gr.monogenos

19. En dit geschiedt (als) het oordeel, dat het licht gekomen is naar de ordentelijkheid en (dat) bemind hebben de menselijken meer de duisternis dan het licht, want slecht geschieden de werken van hen.

20. hij die valse zaken doet, beweigert* het licht en komt niet naar het licht toe, opdat niet ter verantwoording gebracht worden* zijn werken.

Gr.miseoo=Hebr.SsáNéA

Gr.elegchoo=Hebr.JáKàCh

21. Maar hij die maakt waarachtigheid komt naar het licht toe, opdat tevoorschijn gebracht worden zijn werken omdat zij geschieden (als) in God gewerkte.

11

22. Na deze (dingen) kwamen Jezus en zijn leerlingen naar het Judese land, en daar baande hij rond samen met hen en dompelde.

23. Maar Johannes geschiedde dompelende in Ainus lijfna Salim, omdat veel water daar geschiedde en er komen daar te geschieden en er worden gedompeld,

24. want nog niet was geworpen in het waarhoudhuis²⁴ Johannes.

---

kiezen hier voor 'afzonderen', c.q. 'afzonderlijk'. In de LXX komt dit woord zelden voor, maar wel in 3 psalmen, b.v. in de bekende psalm 25:16: ". . . ja een eenling (SV: eenzaam) ik en een gebogene (SV: ellendig). De LXX vertaalt: ". . . een afgezonderde (monogenès) en een behoftige (ptoochoos).

²⁴ Het Griekse phulassoo is in de LXX de vertaling van het Hebreeuwse SháMàR en daarom vertalen we dit Griekse woord ook zo. Het zelfst. naamwoord phulakè, dat hier staat is de vertaling van het Hebr. MiSh'MèRèT,

25. Er geschiedde nu een onderzoek van de kant van de leerlingen van Johannes samen met een Judeeër omtrent de reiniging.

26. En zij kwamen naar Johannes en zeiden aan hem:

Rabbi, die geschiedde samen met jou In het oversteekse van de Jordaan, over wie jij getuigd hebt, zie deze domplet en allen komen naar hem.

27. Johannes boog zich toe en zei: niet heeft kracht een menselijke aan te nemen iets, indien het niet gegeven was aan hem vandaan van de hemel.

28. Zelf (zijn) jullie getuigen over mij, dat ik zei: niet ik geschied

(als) de gezalfde*, maar (als) afgezondene geschied ik van te voren van hem.

*Gr. christos=Hebr. MeShiàCh

29. Die heeft de bruid geschiedt (als) bruidegom; maar de mede-gezel* van de bruidegom, die staat en hoort van hem, verheugt zich met vreugde door de stem van de bruidegom.

*Gr. philos=Hebr. MéRéàNG

Deze vreugde nu van mij is volledig gemaakt.

30. Het is nood-zakelijk dat deze toeneemt, maar dat ik minder word.

31. De van boven komende geschiedt boven allen; de geschiedende vandaan van het land, geschiedt vandaan van het land en praat vandaan van het land.

De vandaan van de hemel komende geschiedt boven allen.

32. Die zag en hoorde getuigt dit, en het getuigenis van hem neemt niemand aan.

33. De aannemende van hem het getuigenis verzegelt, dat God waarachtig is.

34. Wie immers God afzond praat de inbrengwoorden* van God.

*Gr. rëma=Hebr. DàBàR

Niet immers met mate geeft (hij) de beluchting.

35. De omvamende bemint de stichtzoon en de al-afheid

---

dat gebruikt wordt voor 'gevangenis', maar in beide woorden ligt xde nadruk niet op het gevangen houden, maar op het 'in bewaring' houden (vgl. ons 'huis van bewaring'). En 'bewaren'= 'waar houden'.

heeft hij gegeven in de hand van hem.
 36. De vertrouwende op de stichtzoon
 heeft leven wereldlang,
 maar wie onovertuigd blijft
 over de stichtzoon zal niet zien 't leven,
 maar de walgtoorn van God
 blijft op hem.

12

4.1. Toen nu volkènde de machtiger,
 dat de Pharizeeën hoorden,
 dat Jezus meer leerlingen maakte
 en dompelde dan Johannes -
 2. hoewel Jezus zelf niet dompelde,
 maar zijn leerlingen - ,
 3. duwde hij zich weg uit Judea en
 hij kwam weer weg naar Galilea.
 4. Maar het is noodzakelijk,
 dat hij door Samaria heen kwam.
 5. Hij komt dan naar een Samaritaanse
 stad genoemd Suchar, naastbij
 de veldstreek, die Jakob heeft gegeven
 aan Joseph zijn stichtzoon*.
 6. En daar geschiedt de wel* van Jakob.
 Jezus nu moe gearbeid vandaan van
 de gaanweg zat neer zo bij de wel;
 ongeveer het achtste uur geschiedde.
 7. Komt een vrouwmenselijke
 uit Samaria om water te scheppen*.
 Zegt Jezus tot haar: geef mij te drinken.
 8. Want zijn leerlingen waren weggegaan
 naar de stad opdat zij voedsel zouden
 marktkopen.
 9. Nu zegt tot hem de vrouwmenselijke
 de Samaritaanse: hoe jij, (als) Judeeër*
 geschiedend, jij vraagt te drinken
 van de kant van mij, die (als) een
 Samaritaanse vrouwmenselijke geschiedt?
 10. [Niet immers gebruikelijk doen
 Judeeërs samen met Samaritanen]
 Jezus boog zich toe* en sprak tot haar:
 Indien jij volkènde het geschenk van God
 en wie geschiedt (als) de zeggende aan jou:
 geef mij te drinken, jij zou 't van hem
 gewenst hebben en hij zou jou gegeven
 hebben levend water.
 11. Machtiger, niet eens een schep heb jij
 en de bron* geschiedt diep. Waarvandaan
 heb jij het levende water?
 12. Niet geschied jij groter dan onze

κ-5

*Gr. huios=Hebr. BéN

*Gr. pègè=Hebr. NgàJiN=wel-oog

*Gr. antleoo=Hebr. SháAàB

*=Jood

*Gr. apokrinoo (bescheid geven) =
 [Hebr. NgáNáH

omvamende Jakob, die gegeven heeft aan ons de bron, en zelf heeft hij daar uit gedronken en de stichtkinderen van hem en zijn voedingsdieren?

13. Jezus boog zich toe en sprak tot haar: al wie drinkt van dit water zal dorst hebben wederom;

14. maar wie zou drinken van het water dat ik zal geven aan hem, zal zeker niet dorst hebben in de wereldtijd. Maar het water dat ik geven zal aan hem zal geschieden in hem (als) een wel* van water opspringend tot leven wereldlang.

*Gr.pègè=Hebr.NgàJiN=wel/oog

15. Tot hem zegt de vrouw: geef mij dit water, opdat ik geen dorst zal hebben en niet aldoor moet komen hierheen om te scheppen.

16. Hij zegt tot haar: vaar heen stem aan jouw man en kom hierheen.

17. De vrouw boog zich toe en sprak: niet heb ik een man.

Jezus zegt tot haar: prachtig spreek jij: een man heb ik niet;

18. want vijf mannen had jij, en die je nu hebt geschiedt niet (als) jouw man; dit heb jij waarachtig gezegd.

19. De vrouw zegt tot hem: machtiger, ik aanschouw dat jij (als) profeet geschiedt;

20. Onze omvamenen hebben zich op deze berg neergebukt en jullie zeggen, dat in Jeruzalem de opstaanplaats geschiedt waar het nodig is om neer te bukken.

21. Jezus zegt tot haar: vertrouw mij, vrouw, dat komt de ure dat noch op deze berg noch in Jeruzalem jullie neerbukken voor de omvamende.

22. Jullie bukken neer voor wie jullie niet volkènnen, wij bukken neer voor wie wij volkènnen, omdat de bevrijding vandaanvan de Judeeërs geschiedt;

23.maar de ure komt en geschiedt nu, dat waarachtige neerbukkers zullen neerbukken voor de omvamende in beluchting* en waarachtigheid; want de omvamende zoekt zodanige nmeerbukkenden zelf.

*of: beluchter = pneuma=RuWàCh

24.Een beluchter (is) God en neerbukkenden hebben het nodig in beluchting en waarachtigheid neer te bukken.

25.De vrouw zegt tot hem: ik volkèn dat de Messias komt, die gezalfde* gezegd wordt. Wanneer die komt, legt hij voor*²⁵ aan ons de-al-afheid.

*Gr.christos=Hebr.MeShiàCH

*Gr.anangngelloo=Hebr.NáGàD

26. Jezus zegt tot haar: ik geschiedt (zo), die praat met jou.

27.En daarbij kwamen zijn leerlingen en zij verwonderden zich, dat hij samen met een vrouw praatte; niemand echter sprak: wat zoek jij of wat praat jij samen met haar?

28.Wegduwde nu de vrouw haar watervat en kwam weg naar de stad, en zij zegt tot de mensen:

29.kom hier ziet een mens, die sprak tot mij de-al-afheid van wat ik gemaakt heb; niet geschiedt deze (als) de gezalfde*?

*Gr.christos=Hebr,MàShiàCh

30.Uit kwamen zij uit de stad en zij gingen naar hem.

13

31.Innde tussen(tijd)vragen hem de leerlingen zeggende:

Rabbi, eet.

32.Maar hij sprak tot hen: ik heb etenswaar te eten dat jullie niet volkènnen.

33.De leerlingen zeiden nu tot elkaar: niet heeft iemand aangedragen voor hem

²⁵ Het Griekse werkwoord 'anangngelloo' is in de LXX vrijwel de vaste vertaling van het hebreeuwse NáGàD, dat het beste met 'voorleggen' kan worden vertaald. Het griekse werkwoord is echter een samenstelling van 'angngelloo' en 'ana'. In het Grieks horen we dus het woord 'boodschap'. We laten hier in de vertaling de Griekse concordantie dus los op grond van de keuze van de LXX, maar wijzen daar wel op in deze voetnoot.

om te eten?

34.(tot)Mijn etenswaar geschiedt dat ik maak de wil van hem die mij gestuurd heeft en al-af-doen zijn zijn werk.

35.Zeggen jullie niet, dat er nog een viermaandsperiode geschiedt en de maaiing* geschiedt?

*Gr.therismos=Hebr.QáTsieJR

Zie ik zeg jullie, draagt hoog heen jullie ogen* beschouwt de streken dat zij wit geschieden tot maaiing.

*Gr.ophtalmos=Hebr.NgàJin=
[wel-oog]

36.Reeds neemt aan de maaier beloning en voert bijeen vrucht tot leven wereldlang*, opdat de te-kiem-legger zich tegelijk verheugt en de maaier.

*Gr.aioonion=Hebr.NgoLáM

37.Want daarin geschiedt het inbrengwoord* waarachtig dat een ander geschiedt (als)te-kiem-legger en een ander (als)maaier.

*Gr.logos=Hebr.DáBháR

38.Ik heb afgezonden jullie om te maaien wat jullie niet gearbeid* hebben; anderen hebben gearbeid en jullie zijn in hun arbeid binnengekomen²⁶.

*Gr.kopiaoo=Hebr.JágàNg

39.En uit die stad vertrouwden velen op hem van de Samaritanen door de inbreng van de vrouw die getuigde dat "hij tot mij sprak alles wat ik gemaakt had.

40.Toen nu kwamen bij hem de Samaritanen vragend om te blijven bij hen; en hij bleef daar twee dagen.

41.En met veel meer vertrouwden zij door zijn inbreng

42.en aan de vrouw zeiden zij, dat "wij niet meer door jouw gepraat vertrouwen; want zelf hebben wij gehoord en wij volkènnen dat hij geschiedt waarachtig (als) de bevrijder* van de ordentelijkheid**.

*Gr.sootèr=Hebr.MóWShieJàNg

43.Na de twee dagen kwam-hij weg

**Gr.kosmos

²⁶ Wie dus maaien kan, dient te beseffen dat de arbeid door anderen gedaan is. Hier doelt Jezus op het gegeven, dat de Samaritaanse Torah-traditie, waar de Joden afstand van nemen, ten grondslag ligt aan de reactie van de Samaritaanse vrouw en van wie met haar mee komen. Maar dit geldt evengoed voor de Joodse mensen die Jezus volgen: daaraan ligt hun Torah-traditie ten grondslag. Met deze uitspraak plaatst Johannes de hele ecclesia op het voorbereidende werk dat door de Joodse diaspora-gemeenschappen overal is verricht. De maaier dient de zaaier in zijn dreugde te betrekken.

daarvandaan naar Galilea.

44. Want zelf betuigde Jezus, dat een profeet in het eigen omvatingsland geen waardering heeft.

45. Toen hij nu kwam naar Galilea, ontvingen hem de Galileeërs, alles gezien hebbend zoveel hij maakte in Jeruzalem op het feest*; en ook zelf kwamen zij naar het feest.

*Gr. eortè=Hebr. ChàG

46. Hij kwam nu wederom naar Kana in Gallela, waar hij maakte het water wijn. En er geschiedde iemand een koningsbeamte van wie de stichtzoon uitgeput* was in Kapernaüm.

*Gr. asthenein=Hebr. ChàLàH

47. Deze gehoord hebbend dat Jezus kwam uit Judea naar Galilea, kwam af tot hem en vroeg dat hij neertrad en herstelde* zijn stichtzoon; want hij was aanstaande te sterven.

*Gr. iaomai=Hebr. RàPháA

48. Jezus nu sprak tot hem: indien jullie niet kentekenen* en godsblijken* zagen, niet vertrouwden jullie.

*Gr. sèmeion=Hebr. AóWT

*Gr. teras=Hebr. MóWPhÉT

49. Tot hem zegt de koningsbeamte: machtiger, treedt neer voor het sterven van mijn kind.

50. Hem zegt Jezus: ga heen, jouw stichtzoon leeft.

De mens vertrouwde op de inbrengh* die sprak tot hem Jezus, en hij ging heen.

*Gr. logos=Hebr. DàBàR

51. Reeds terwijl hij neertrad, gingen zijn heerdienaren hem tegemoet zeggende dat zijn kind leeft.

52. Hij nu deed navraag naar de ure bij hen waar op hij beterschap had. Zij nu spraken tot hem, gisteren het zevende uur heeft zich van hem afgeduwd het koortsvuur.

53. Nu volkènde de omvamende , dat die ure (het was) waarop Jezus tot hem sprak: jouw stichtzoon leeft.

En hij geloofde in hem en ook zijn gehele huis.

54. Dit alweer tweede kenteken maakte Jezus gekomen uit Judea naar Galilea.

5.1. Na deze (dingen) geschiedde een feest van de Judeeërs (Joden) en hoog heen trad Jezus naar Jeruzalem.

2. En er geschiedt in Jeruzalem bij de voorttrekvee (poort) een zwemvijver*, die bijgenaamd werd door de Hebreërs BèThZaTha²⁷, vijf gaanderijen hebbend.

*Gr. kolumbèthra = Hebr. BeRáKáH

3. In deze lag neer een volte van onvast geraakten, blinden, hinkenden, uitgedroogden, ^{4²⁸}*verlamden, de ontvangst verbeidend van de beweging van het water, want de bodewerker* van de machtiger trad volgens een tijdvak* neer in de vijver en bracht in beroering het water; hij nu die het eerst in treedt na de beroering van het water geschiedde in orde wat ook maar hij zou hebben aan kwaal.*

*Gr. anngelos = Hebr. MàLÁàK

*Gr. kairos = Hebr. NgÉT

5. En daar geschiedde een zeker mens dertig en acht jaar hebbend in de onvastheid van hem.

6. Jezus, hem ziende die neerlag en volkènnend dat hij 't reeds veel tijd heeft, zegt aan hem: wil jij in orde geschieden?

7. De onvaste buigt zich toe naar hem: machtiger, geen mens heb ik, opdat wanneer in beroering wordt gebracht het water, die mij werpt in de vijver; en wanneer ik ik kom, een ander voor mij aan treedt neer.

8. Jezus zegt aan hem: sta op, draag hoog heen jouw matras en schrijd rond.

9. En regelrecht geschiedde in orde de mens en hij droeg hoog heen zijn matras en schreed rond. Maar er geschiedde sabbath op die dag.

²⁷ = Bethesda is de gebruikelijke Griekse vorm en die naam betekent: huis van goede-gunst. De vorm die deze naam hier heeft is niet helemaal verklaarbaar.

²⁸ De woorden van vs 4 ontbreken in de meest betrouwbare handschriften, maar staan wel in meerdere latere handschriften en hebben via de Latijnse vertalingen, een vaste plaats in de tekst gekregen als vs 4. We voegen ze hier toe in cursief schrift.

10. De Judeeërs (Joden) nu zeiden aan de verpleegde*: sabbath geschiedt en niet ben jij bevoegd hoog heen te dragen de matras.

*Gr. therapeuo

11. Maar hij boog zich toe naar hen: Hij die gemaakt heeft mij in orde, Die sprak tot mij: daar hoog heen Jouw matras en schrijd rond.

12. Zij vroegen hem: wie geschiedt (als) de mens die sprak tot jou: draag hoog heen en schrijd rond?

13. Want de herstelde* volkende niet (als) wie hij geschiedt; want Jezus had (hem) afgewenkt, daar er een krioelmenigte geschiedde op de opstaanplaats*.

*Gr. iaomai=Hebr. RáPháA

14. Na deze 9 dingen) vindt hem Jezus in de priester-tempel en hij sprak tot hem: zie, in orde ben jij gaan geschieden, verwaard niet meer, opdat niet iets ergers jou geschiede.

15. Wegkwam de mens en sprak tot de Judeeërs (Joden), dat Jezus geschiedt als die gemaakt hem in orde.

16. En daarom vervolgende de Judeeërs (Joden) Jezus, omdat hij deze (dingen) maakt op sabbath.

17. Maar hij boog zich toe naar hen: de omvamende mijner is tot nu toe aan het werk, en ik ben aan het werk.

18. Door dit nu zochten te meer de Judeeërs hem te vermoorden, omdat hij niet afzonderend* lossen maakte de sabbath, maar ook zei (mijn) eigen omvamende is God, netzo zichzelf makend als God.

*vergelijk Nederl. uitsluitend

19. Jezus nu boog zich toe en zei aan hen: op trouwe op trouwe* ik zeg jullie, niet heeft kracht de stichtzoon te maken van zichzelf iets, indien hij niet iets bekijkt dat de omvamende doet; wat immers deze maakt, dat maakt ook de stichtzoon gelijkerwijs.

*Gr. amèn = Hebr. AæMèN

20. Want de omvamende heeft lief*²⁹
de stichtzoon en en de al-afheid
toont hij aan hem die hij zelf maakt
en grotere werken van deze zal
tonen aan hem, opdat jullie je
zouden verwonderen.

*Gr.philieoo=Hebr.AáHàB

21. Zoals immers de omvamende
doet opstaan* lijfdoden** en
levend maakt, zo maakt ook
de stichtzoon wie hij wil levend.

*Gr.egeiroo=Hebr.QuWM (hiphíl). **Gr.nekros

22. En niet immers oordeelt
de omvamende iemand, maar
al-af het oordeel heeft hij gegeven
aan de stichtzoon,

23. opdat allen waarden de stichtzoon
zoals zij waarden de omvamende.
Wie niet waardeert de stichtzoon,
waardeert niet de omvamende die
hem gestuurd heeft.

24. Op trouwe, op trouwe ik zeg jullie,
wie mijn inbreng hoort en vertrouwt
wie mij heeft gestuurd heeft leven
voor wereldlang* en tot het oordeel
komt hij niet, maar hij is omgetreden
vandaan het gestorven zijn tot
het leven.

*Gr.aioonion=Hebr.LeNgolÁM

25. Op trouwe, op trouwe ik zeg jullie
dat de ure komt en nu geschiedt,
dat lijfdoden horen op de stem van
de stichtzoon van God en zij die
gehoord hebben zullen leven.

26. Zoals iummers de omvamende
leven heeft in zichzelf, zo heeft hij
ook de stichtzoon gegeven leven
te hebben in zichzelf.

27. En hij heeft de bevoegdheid
gegeven aan hem oordeel te maken,
omdat hij (als)stichtzoon van een
mens geschiedt.

28. Verwondert je zelf niet hierover,
dat komt de ure, waarin allen
die in de gedachtenisplaatsen (zijn)
zullen horen op de stem van hem

²⁹ In de LXX is phileoo eveneens de vrijwel vaste vertaling van het Hebreeuwse AáHàB en dat betekent 'beminnen', maar soms zelfs ook voor N<ShàK is 'kussen'. Deze lichamelijke kant heeft trouwens ook het griekse woord phileo. Het hebreeuwse AáHàB wordt in de LXX en het NT verreweg de meeste keren vertaald door het griekse 'agapao'. We kiezen hier voor 'liefhebben' om het verschil met het Griekse 'agapao' te bewaren, maar onderstrepen ook hier dezelfde twee-eenheid van lichaam en ziel, die kenmerkend is voor het hebreeuwse AáHàB.

en uit zullen gaan wie de goede (dingen) gemaakt hebben tot de opstanding van leven, wie de valse (dingen) tot hun zaak hebben gemaakt tot de opstanding van oordeel.

30. Niet heb ik de kracht iets te maken vanuit mij zelf. Zoals ik hoor.

oordeel ik en mijn oordeel is rechtvaardig* omdat ik niet zoek mijn wil maar de wil van die mij heeft gestuurd.

*Gr. diakaios=Hebr. TsàDDieQ

31. Indien ik getuigde omtrent mijzelf, mijn getuigenis geschiedt niet waarachtig.

32. Een ander geschiedt (als) getuigende omtrent mij en ik volkèn, dat waarachtig geschiedt het getuigenis dat hij getuigt omtrent mij.

33. Jullie hebben afgezonden tot Johannes en hij heeft getuigd in waarachtigheid;

34. maar ik, niet van dekant van een mens het getuigenis neem ik aan, maar deze (dingen) zeg ik, opdat jullie bevrijd worden*.

*Gr. sooizoo = Hebr. JáShàNg

35. Deze geschiedde (als) een lamp die brandt en tevoorschijn komt en jullie hebben gewild om je te verheugen tot een ure in zijn licht.

36. Maar ik heb een getuigenis griter dan Johannes; de werken immers die gegeven heeft aan mij de omvamende opdat ik die zou al-af-doen-zijn*, deze werken die ik maak, getuigen omtrent mij dat de omvamende mij heeft gestuurd.

*Gr. teleioo=Hebr. KàLàH

37. De omvamende die mij gestuurd heeft, hij heeft getuigd omtrent mij; noch zijn stem hebben jullie ooit gehoord noch zijn aanzicht* hebben jullie gezien;

*Gr. eidos = Hebr. MàR' AèH

38 en zijn inbreng hebben jullie niet in je blijvend, omdat jullie op hem, die hij afgezonden heeft, niet vertrouwen.

39. Speurt na* de schriften, omdat het jullie zwaardunkt in hen leven wereldlang te hebben.

*Gr. ereunaoo = Hebr. ChàPhàSh

40. En deze geschieden (als) zij die getuigen omtrent mij. En niet willen jullie komen tot mij opdat jullie leven hadden.

41. Dunkzwaarte van de kant van mensen

niet neem ik aan,

42.maar ik heb volkènd jullie,
dat jullie niet de minne van God
hebben in jullie zelf.

43.Ik heb gesproken in de naam van
de omvamende-mijner, en niet
nemen jullie aan mij.

44.Hoe hebben jullie de kracht
om te vertrouwen, dunkzwaarte
van de kant van elkaar aannemend
en de dunkzwaarte die (is) van de
kant van die afgezonderd God(is)
zoeken jullie niet?

45.Niet dunke het jullie zo, dat
ik zal aanklagen jullie bij de omvamende;
(als)aanklager van jullie geschiedt
Mozes, op wie jullie hopen.

46.Indien immers jullie vertrouwen
stellen in Mozes, zouden jullie vertrouwen
stellen in mij; intrent mij immers heeft
deze geschreven.

47.Maar daar in diens schrijverijen
jullie geen vertrouwen hebben, hoe
zouden jullie in mijn woorden*
vertrouwen stellen?

*Gr.rèma

16

6.1. Na deze (dingen) kwam Jezus weg
naar het oversteekse* van de zee van
Galilea die van Tiberias.

*Gr.peran = Hebr. NgæBuWR

2.En hem volgde een krioelmenigte veel,
omdat zij zagen de kentekenen, die
hij maakt bij de onvasten.

3.En Jezus kwam op naar de berg en
daar zat hij samen met zijn leerlingen.

4.En het pascha geschiedde lijfnabij*,
het feest van de Judeeërs.

5.Hoog-heen-opdragend nu de ogen
en beschouwende dat veel krioelmenigte
to hem komt, zegt Jezus tegen
Philippus: waar zullen wij marktkopen
Brodén opdat zij zullen eten?

6.Maar dit zei hij hem beproevende;
zelf immers volkènde hij wat hij
aanstaande zou maken.

7.Naar hem toe boog zich Philippus:
twee honderd denariën aan broden
zijn niet genoeg voor hen, opdat
ieder iets weinigs aanneemt.

8.Tot hem zegt één-enkele vandaan

van zijn leerlingen, Andreas
de broederverwant van Simon
Petrus:

9. Er geschiedt een kind hier,
dat heeft vijf gerste-broden en
twee lekkerbekjes³⁰, maar
(als) wat geschieden deze dingen
bij zovelen?

10. Jezus sprak: maakt dat de mensen
zich laten vallen.

En er geschiedde veel gras op de
plaats.

Vallen lieten zich nu de mannen
In besomming* ongeveer vijfduizend.

*Gr. arithmos = (hier) Hebr. MáNáH

11. Jezus nu nam de broden en
dankend gezegend hebbend heeft hij
gegeven aan de neergevallenen
gelijkerwijs ook van de lekkerbekjes
zoveel zij wilden.

12. En toen zij vervuld waren, zegt hij
aan zijn leerlingen: voert tezamen
de te over zijnde brokdelen, opdat
niet iets teloor gaat.

13. Zij voerden samen en laadden vol
twaalf korven brokdelen vandaan van
de vijf gerstebroden welke te over waren
voor de etenden.

14. De mensen nu ziende wat hij maakte
voor kenteken, zeiden, dat deze geschiedt
waarachtig (als) de profeet, die komt
naar de ordentelijkheid³¹.

17

15. Jezus nu volkennend dat zij aanstaande
zijn om te komen en weg te roppen hem,
opdat zij (zich) maakten een koning,
week hij weg weer naar het gebergte
hij afgezonderd.

16. Maar toen het avondlate geschiedde,
traden omlaag zijn leerlingen op de
zee aan,

κ-9

17. en intredend in een vaartuig kwamen
zij in oversteek van de zee naar
Kapernaüm. En duisternis geschiedde

³⁰ Grieks: opsarion; dit woord komt in de LXX niet voor en in het NT behalve hier alleen nog in Joh.21:9 e.v..
Het gaat om klein visje dat als een lekkernij wordt beschouwd bij het eten van brood.

³¹ Hier wordt verwezen naar Deut.18:18. Letterlijk vertaald (zie BAND I) staat daar: "Een profeet ben-ik-aan't-
doen-opstaan voor-hen in-het-naderlijf-hunner zoals-jij; en-voorts-ben-ik-aan't-geven inbrengen-mijner in-de-
mond-zijner; en-voorts-is-hij-aan't-inbrengen naar-hen enwel de-al-afheid-van~wat ik-aan't-gebieden-ben-
hen." Mozes had hen immers het manna in de woestijn gegeven.

reeds en nog niet was gekomen tot hen Jezus,

18.en de zee was door een grote beluchtende wind opgewekt.

19.Gegaan zijnde nu ongeveer aan stadiën vijf en twintig of dertig beschouwen zij Jezus voortschrijdend op de zee en lijfan het vaartuig geschiedend, en zij kregen ontzag.

20.Maar hij zegt hen: ik geschied; hebt geen ontzag.

21.Zij wilden nu nemen hem in het vaartuig, en regelrecht geschiedde het vaartuig op het land waarheen zij heen voeren.

18

22.De volgende morgen zag de krioelmenigte, staande overgestoken de zee, dat het er geen ander vaartuigje geschiedde daar tenzij één, en dat niet mee gekomen was met zijn leerlingen Jezus in het vaartuig maar dat afgezonderd de leerlingen van hem waren weggekomen;

23.maar er kwamen vaartuigjes vandaan van Tiberias lijfna de plaats waar zij aten het brood toen dankzegende de machtiger.

24.Toen nu de krioelmenigte zag, dat Jezus niet geschiedde daar en ook niet zijn leerlingen, traden zij zelf af naar de vaartuigjes en zij kwamen naar Kapharnaüm die zoeken Jezus.

25.En gevonden hebbend hem overgestoken de zee, spraken zij tot hem: rabbi, hoe ben jij hierheen geschied?

26.Toe boog hij zich naar hen Jezus en hij sprak: op trouwe op trouwe* ik zeg jullie, jullie zoeken mij niet omdat jullie gezien hebben kentekenen, maar omdat jullie aten van de broden en verzadigd werden.

*Gr.amèn = Hebr.AáMèN

27.Bewerkt niet het eten dat teloorgaat, maar het eten dat blijft tot leven wereldlang, dat de-stichtzoon van de menselijke aan jullie geven zal, want dit verzegelde de omvamide de God.

28.Zij spraken nu tot hem: wat moeten wij maken opdat wij bewerken de werken van God:

29.Toe boog zich Jezus en sprak tot hen: dit geschiedt (als) het werk van God, dat

jullie vertrouwen op hen die hij afzond.

30. Zij nu spraken tot hem: wat maak jij voor kenteken, opdat wij zien en vertrouwen op jou? Wat bewerk jij?

31. Onzer omvarenden aten het manna in de inbrengeleegte, zoals is geschreven: **brood uit de hemel gaf hij hen te eten**³².

32. Nu sprak tot hen Jezus: op trouwe op trouwe ik zeg jullie, niet Mozes heeft gegeven aan jullie het brood uit de hemel, de omvarende van mij zal geven aan jullie het brood uit de hemel het waarachtige.

33. Want het brood van God geschiedt (als) de neertredende uit de hemel en gevende leven aan de ordentelijkheid.

34. Zij spraken tegen hem: machtiger, geef altijd aan ons dit brood.

35. Jezus sprak tot hen: ik geschied (als) het brood van het leven; de komende tot mij zal geenszins nog honger hebben, en de vertrouwende op mij zal geenszins dorst hebben ooit.

36. Maar ik sprak tot jullie dat ook jullie gezien hebben en niet vertrouwden.

37. Al wie zal geven aan mij de omvarende zal tot mij komen, en de tot mij komende zal ik geenszins uitwerpen naar buiten,

38. omdat ik neer getreden ben vandaan van de hemel niet opdat ik maken zou de wil van mij maar de wil van die gestuurd heeft mij.

39. En dit geschiedt (als) de wil van die gestuurd heeft mij, opdat al wie hij gegeven heeft aan mij ik niet teloor late gaan daarvan, maar het zou doen opstaan op de latere dag.

40. Dit immers geschiedt (als) de wil van de omvarende van mij, dat al wie aanschouwt de stichtzoon en vertrouwt op hem hebbe leven wereldlang, en doen opstaan zal ik hem op de latere dag.

41. Nu murmureerden* de Judeeërs (Joden) omtrent hem, omdat hij sprak: ik geschied (als) het brood dat

*Gr. gogguzoo = Hebr. LuWN

³² Deze woorden staan letterlijk zo in de Griekse tekst van Ps78:24 van de LXX (Ps.77:24). De Hebreeuwse tekst luidt letterlijk vertaald, zie BAND III.1): “*en-koren-van de-helftenhemel: geeft-hij aan-hen.*” De geschiedenis van de komst van dit ‘manna’ staat in Ex.16:4-15.

neertreedt uit de hemel,

42.en zij zeiden: niet geschiedt deze (als)Jezus de stichtzoon van Joseph, niet volkènnen wij de omvamende en de moederende? Hoe zegt hij nu, dat “ uit de hemel ben ik neergetreden?”

43.Toe buigt Jezus en sprak tot hen: Murmureert niet met elkaar.

44.Niemand heeft de kracht te komen tot mij, indien niet de omvamende die mij gezonden heeft hem sleurt.

En ik zal hem doen opstaan op de latere dag.

45.Geschreven is bij de profeten: **En geschieden zullen allen (als) Beleerden van God³³.**

Alle horende van de kant van de omvamende en lerende komt naar mij.

46.Niet dat iemand gezien heeft de omvamende, tenzij die geschiedt van de kant van God, hij heeft gezien de omvamende.

47.Op trouwe, op trouwe*

*Gr.amèn = Hebr.AáMÉN

ik zeg jullie, wie vertrouwt heeft leven wereldlang.

48.Ik geschied (als) brood van het ‘leven.

49.De omvamenen van jullie aten in de inbrengleegte het manna* en zij stierven.

*Gr.manna = Hebr.MàN(-NÁA)

50.Deze geschiedt (als) het brood, uit de hemel neertredend, opdat iemand van hem eet en niet sterft.

51.Ik geschied (als) het brood dat leeft dat uit de hemel neertreedt; indien iemand eet van dit brood, hij zal leven tot de wereldtijd.

En het brood echter dat ik zal geven geschied (als) het vlees van mij om het leven van de ordentelijkheid*.

*Gr.kosmos

20

52.Nu twisten* met elkaar de Judeeërs zeggende: hoe heeft deze de kracht

*Gr.machomai = Hebr.RieJB

³³ Hier verwijst Johannes naar Jesaja 54:13; daar staat volgens de LXX: “en alle de stichtzonen van jou beleerd van God”. De LXX volgt hier de hebreeuwse tekst op de voet. Wellicht verwijzen deze woorden ook naar de beroemde passage van Jeremia in hoofdstuk 31:31-34, Daar kondigt de profeet aan dat die-JHWH-van-Israël een nieuwe zuivergang (‘verbond’) zal afscheiden (‘sluiten’), die gekenmerkt wordt door dat “zij-al-af aan’t-volkènnen-zijn enwel-mij”. Ook het vertaalt de LXX (daar is het Jer.38:31-34) de Hebreeuwse tekst woord voor woord.

aan ons vlees te eten te geven?

53. Nu sprak tot hen Jezus:
op trouwe, op trouwe, indien jullie
niet eten het vlees van de stichtzoon
van de menselijke en drinken
van hem het bloed*, niet hebben
jullie leven in jullie zelf.

*Gr. haima = Hebr. Dám (=roods)

54. Hij die kluift³⁴ van mij het vlees
en drinkt van mij het bloed,
heeft leven wereldlang. En ik zal
hem doen opstaan op de latere dag.

55. Want mijn vlees geschiedt
waarachtig (als)eten) en mijn bloed
waarachtig (als)drank.

56. Hij die kluift van mij het vlees
en drinkt van mij het bloed, blijft
in mij en ik in hem.

57. Zolas afgezonden heeft mij
de levende omvamede en ik leef
door de omvamede, zal ook hij
die mij kluift leven door mij.

58. Deze geschiedt (als) het brood
dat uit de hemel neertreedt,
niet zoals de omvameden aten
en stierven. Die kluift dit brood
zal leven tot de wereldtijd.

59. Deze (dingen) sprak hij lerarend
in de synagoge in Kapharnaüm.

60. Velen nu van zijn leerlingen,
toehorende, spraken: stijf* geschiedt
deze inbrenge*; wie heeft de kracht
hem te horen?

*Gr. sklèros = Hebr. QáSháH

*Gr. logos = Hebr. DáBháR

61. Maar Jezus volkènnend bij zichzelf
dat murmureren hier omtrent zijn
leerlingen, sprak tot hen: dit doet
jullie struikelen*?

*Gr. skandalizoo = Hebr. KáSsàL

62. Indien nu jullie aanschouwden
de stichtzoon van de menselijke
omhoogtrekend naar waar hij
geschiedde eerder?

63. De beluchting(ter)* geschiedt
(als)het leven makende, het vlees

*Gr. pneuma = Hebr. RuàCh

³⁴ Hier staat het Griekse werkwoord troogoo. Het komt in de LXX niet voor. In het NT gebruikt alleen de evangelist Johannes het in dit 6e hoofdstuk en nog in 13:18. Daar spreekt Jezus zijn leerlingen toe aan de maaltijd aan de vooravond van zijn lijden en sterven met deze woorden: *Hij die mijn brood kluift, pakte op op mij zijn hiel*, en hij citeert hier Psalm 41:10, maar in een vertaling die volledig afwijkt van die in de LXX. Door het gebruik van dit specifieke Griekse werkwoord 'troogoo' hier en daar worden deze uitspraken van Jezus door Johannes op elkaar betrokken. Zie verder bij Joh.13:18.

heeft geen nut*.

De inbrengwoorden* die ik bepraat heb met jullie geschieden (als) beluchting en geschieden (als) leven.

64. Maar er geschieden vandaan van jullie sommigen die niet vertrouwen.

Want vanaf het vorrangaande volkènde Jezus, wie geschieden (als) de niet vertrouwenden en wie geschiedt (als) die hem overlevert.

65. En hij zei: daarom heb ik gezegd aan jullie dat niet niemand de ktacht heeft om te komen naar mij toe, indien het niet gegeven was aan hem vandaan van de omvamende.

66. Daarvandaan kwamen velen van zijn leerlingen weg achterwaarts en niet meer schrijden zij om samen met hem.

67. En Jezus sprak tot de twaalf: niet ook jullie willen heenvaren?

68. Toe boog zich naar hem Simon Petrus: naar wie zullen wij weggaan? Inbrengwoorden van leven wereldlang heb jij.

69. En wij hebben vertrouwd en volkènd dat jij geschiedt (als) de stichtzoon van God.

70. Toe boog zich naar hen Jezus: heb ik niet jullie twaalf uitgekozen en vandaan van jullie een één enkele* geschiedt (als) lasteraar*.

71. En hij zei ('t van) Judas Simonzoon Iskarioot. Wan t hij was aanstaande over te leveren hem, één enkele vandaan van de twaalf.

21

7.1. En na deze (dingen) schrijdt Jezus om in Galilea. Want niet wilde hij in Judea omschrijden, omdat de Judeeërs zochten hem te vermoorden*.

2. En lijfna geschiedde het feest van de Judeeërs het vlechthutopzetten*³⁵

3. Nu spraken tot hem zij broederverwanten: treed samen vanhier en vaar heen naar Judea, opdat ook jouw leerlingen zullen aanschouwen jouw werken die jij maakt.

*Gr.oopheleoo = Hebr. JáNgàL

*Gr.rèma = (eveneens) Hebr.DáBhÁR

*Gr.eis = Hebr.AèChàD

*Gr.diabolos = Hebr.SháTáN

*Gr.apokteinoo = Hebr. HáRàG

*Gr.skènèpègia = Heb.SoeKKóWT

³⁵ Alleen hier in Johannes wordt het loofhuttenfeest met dit woord aangeduid. Ook de LXX gebruikt dit woord daarvoor, maar alleen in Deut.. Het Griekse woord bestaat uit skènè (tent – hier dus hut) en pègnumi (= vast zetten).

4. Niemand immers maakt in het verscholene en zoekt zelf in allesverwoording³⁶ te geschieden. Indien jij deze (dingen) maakt, breng jezelf te voorschijn voor de ordentelijkheid*.

*Gr. kosmos

5. Want ook zijn broederverwanten vertrouwden niet op hem.

6. Jezus nu zegt hun: het tij* van mij is nog niet present, maar het tijd van jullie geschiedt altijd gereed.

*Gr. kairos = Hebr. NgÉT

7. Niet heeft de kracht de ordentelijkheid jullie te beweigeren*, maar beweigt hij, omdat ik getuig omtrent haar dat haar werken slecht geschieden.

*Gr. miseoo = Hebr. SsáNéA

8. Jullie moeten omhoogtreden naar het feest, ik treed niet omhoog naar dit feest, omdat mijn tij nog niet volgemaakt is.

9. Deze (dingen) sprekend bleef hij in Galilea.

22

10. maar toen omhoog getreden waren naar het feest, toen ook zelf trad hij omhoog, niet tevoorschijn tredend, maar in het verscholene.

11. De Judeeërs nu zochten hem op het feest en zij zeiden: waar geschiedt deze?

12. En gemurmureer omtrent hem geschiedde veel in de krioelmenigten. Enkelen zeiden: hij geschiedt (als) een goede, maar anderen zeiden: nee maar hij doet tuimelen* de krioelmenigte.

*Gr. planaoo = Hebr. TáNgáH

13. Niemand praatte met allesverwoording omtrent hem door het ontzag voor de Judeeërs.

23

14. Maar toen het feest reeds op de helft was, trad Jezus omhoog naar de tempel en hij leeraarde.

15. Nu verwonderden zich de Judeeërs zeggende: hoe volkènt deze de schriften niet geleerd hebbend?

16. Toe boog zich nu Jezus naar hen

---

³⁶ Grieks: parrèsia, meestal vertaald met 'vrijmoedigheid', maar dit Griekse woord is samengesteld uit 'pas' (= alles) en 'rèsia' (= verwoording).

en sprak: mijn leeraarswerk* geschiedt niet (als)het mijne, maar van die mij gestuurd heeft.

*Gr.didachè = Hebr.LáMieJD

17.Maar indien iemand de wil van hem wil maken, zal hij volkènnen omtrent het leeraarswerk, of die vandaan van God geschiedt danwel dat ik vanuit mij zelf praat.

18.Wie vanuit zichzelf praat, zoekt de eigen dunkzwaarte*; maar die zoekt de dunkzwaarte van die hem stuurt, die geschiedt waarachtig en schending geschiedt niet in hem.

*Gr.doxa = hebr. KáBóWD

19.Heeft Mozes niet gegeven aan jullie de wetsuitleg*? En niemand vandaan van jullie maakt (waar) de wetsuitlegging. Waarom zoeken jullie mij te vermoorden?

*Gr.nomos = Hebr.TóWRáH

20.Toe boog zich de krioelmenigte: een demon heb jij; wie zoekt jou te vermoorden?

21.Toe boog zich Jezus en hij sprak tot hen: één-enkel werk heb ik gemaakt en allen verwonderen jullie je.

22.Daarom, Mozes heeft gegeven aan jullie de besnijdenis - niet dat vandaan van Mozes hij geschiedt maar vandaan van de omvamenden - en op sabbat besnijden jullie een mens.

23.Indien een mens besnijdenis aanneemt op sabbt opdat niet losgelaten wordt de wetsuitlegging van Mozes, van mij spugen jullie gal, omdat ik de gehele mens in orde gemaakt heb op sabbat?

24.Oordeelt niet volgens zien, maar oordeelt een rechtvaardig oordeel.

25.Nu zeiden sommige vandaan van de Jeruzalemmers: niet geschiedt deze (als) Die zij zoeken te vermoorden?

26. En zie met allesverwoording praat hij en niets zeggen zij aan hem.

Toch niet waarachtig hebben volkènd de vooraangaanden dat deze geschiedt (als) de Christus*?

*Gr.Christos = Hebrt,MàShiàCh

27.Echter van hem volkènnen wij vanwaar hij geschiedt, maar van de Christus wanneer hij komt, volkènt Niemand vanwaar hij geschiedt.

28.Nu schreeuwde in de tempel leerarende Jezus en zeggend:

Ook mij volkènnen jullie en ook
volkènnen waarvan ik geschied.
En vandaan van mijzelf ben ik niet
Gekomen, maar hij geschiedt (als)
een waarachtige, die mij heeft gestuurd,
die jullie niet volkènnen.

29. Ik volkèn hem, omdat ik vandaan van hem
geschied en hij mij heeft afgezonden.

30. Zij zochten nu hem te vatten en
niemand wierp op hem zijn hand, omdat
nog niet gekomen was zijn ure.

24

31. Vandaan van de krioelmenigte
vertrouwden velen op hem, en zij zeiden:
de Christus, wanneer hij gekomen was,
zal niet meer kentekenen maken
van die deze gemaakt heeft?

32. De pharizeeën hoorden toen
mumureerde de krioelmenigte omtrent
hem deze (dingen), en af zonden de
vooraangaande priesters en de
pharizeeën handlangers opdat zij zouden
vatten hem.

33. Nu sprak Jezus: nog een weinig tijd*
geschied ik samen met jullie en ik
vaar heen naar die mij gezonden heeft.

*Gr. Chronos

34. Jullie zullen mij zoeken en niet
zullen jullie vinden, en waar ik geschied,
hebben jullie niet de kracht te komen.

35. Nu spraken de Judeeërs bij zichzelf:
waar is deze aanstaande heen te gaan,
dat wij hem niet zouden vinden?

Niet naar de uitzaaiing³⁷ van de Grieken
Is hij aanstaande heen te gaan en te
leraren de Grieken?

*Gr. diaspora = Hebr. GáLuWT

36. Hoe geschiedt het inbrenghwoord* dat
hij sprak: jullie zoeken mij en niet vinden,
en waar ik geschied hebben jullie niet
de kracht om te komen?

*Gr. logos = Hebr. DáBáR

25

37. En op de late dag de grote van het feest
stond Jezus en schreeuwde zeggend:
wie dorst heeft, moet komen naar mij

³⁷ Grieks diaspora. Dit woord is samengesteld uit 'dia' (doorheen > uit) en 'speiroo', dat meestal met 'zaaien' wordt vertaald – en dat Nederlandse woord hangt samen met 'zaad'! – en dan verstrooien wordt. Maar zowel in het Grieks als in het Nederlands gaat het om een 'kiem' om 'ontkiemen' en 'te kiem leggen'. Diaspora kan daarom evengoed met 'uitzaaiing' vertaald worden. Dit woord vinden we ook in de LXX in teksten waarin het in de Hebreeuwse teksten gaat over 'verbrokkeling' gaat (Latijn: dispergare).

en drinken.

38. Wie vertrouwt op mij, zoals sprak de schrift, rivieren* vandaan van zijn buik zullen stromen van levend water.

39. En dit sprak-hij omtrent de beluchting* die aanstaande waren om aan te nemen die vertrouwden op hem; nog niet immers geschiedde er beluchting, omdat Jezus nog geen gewicht gegeven werd.

*Gr.pnuema = Hebr.RuWàCh

40. Vandaan van de krioelmenigte nu die hoorden van deze inbrengwoorden* zeiden: deze geschiedt waarachtig (als)de profeet.

*Gr.logos = Hebr.DàBàR

41. Anderen zeiden: deze geschiedt (als) de christus. Maar deze zeiden: niet immers vandaan van Galilea komt de chrisus?

42. Sprak de schrift niet, dat **vandaan van het kiemsel* van David en vandaan van Bethlehem**³⁸, het dorp van David, komt de christus?

*Gr.sperma = hebr.ZèRàNg

43. Een splijting* nu geschiedde in de krioelmenigte om hem.

*Gr.schisma: schizoo=Hebr.BáQàNg

44. En sommigen vandaan van hen wilden hem vatten, maar niemand wierp op hem de handen.

26

45. Nu kwamen de handlangers toe naar de vooraangaand priesters en de pharizeeën, en deze spraken tot hen: door wat voerden jullie niet hem mee?

46. De handlangers bogen zich toe: nog niet eerder praatte zo een mens, zo als deze mens praat,

47. Nu bogen zich toe naar hen de pharizeeën: toch niet ook jullie werden

³⁸ Deze woorden verwijzen naar II Sam.7:12, waar die-JHWH-van-Israël via de profeet Nathan David toezegt (letterlijk vertaald zie BAND II): “. . . en-voorts-ben-ik-aan't-doen-opstaan enwel-het-kiemsel-jouwer laat-achter-jou. En deze belofte wordt in vs 16 aldus besloten: “en-aan't-betrouwbaar-zijn-is het-huis-jouwer en-het-koningschap-jouwer”. In de vertaling in de Griekse LXX, die de Hebreeuwse tekst op de voet volgt, horen we dan het woord ‘sperma’ als vertaling van het Hebreeuwse ‘ZèRàNg’. Zoals David zelf een gezalfde (een MâShiàCh, een christos) is, is dat ook zijn kiemsel, eerst Salomo maar tot de gezalfde toe, wiens koningschap door alle naties wordt erkend. Ook wordt verwezen naar de beroemde woorden uit Micha 5:1-3. Hier volgt de letterlijke vertaling van de Hebreeuwse tekst (zie BAND II): “en-jij BÉT~LèChèM AèPh'RÁTÁH: onbeduidend om-te-geschieden bij-de-kuddemannen-van JeHuWDáH, vandaan-van-jou voor-mij trekt-hij-uit,om-te-geschieden (als)vore-steller in JieSs'RÁÁÉL; en-het-uittrekken-van-hem(is) vandaanvan-oostenvroeg vandaan-van de dagen-van de-wereldtijd. . . . en-hij-blijft-staande: en-hij-weidt(hen) met-de-sterkte-van die-JHWH-van-Israël, . . . en-zij-zijn-aan't-zitten ja~nu is-hij-groot-aan't-zijn tot-de-randen-van~het-land”. De Griekse vertaling van de profeet Micha in de LXX vertoont meerdere verschillen met de Hebreeuwse tekst, vooral door de toevoegingen. Wel staan daar de woorden “vandaan van Bethlehem komt hij”.

omgetuimd*?

*Gr.planaoo=Hebr.TáNgàH

48.Toch niet heeft iemand vandaan van de vooraangaanden vertrouwd op hem of vandaan van de pharizeeën?

49.Maar deze krioelmenigte die niet volkènt de wetsuitlegging* geschieden (als)vervloekten*.

*Gr.nomos = Hebr.TóWRáH

*Gr.eparatos = Hebr.AàRuWR

50.Zegt tot hen Nicodemus, die kwam naar hem toe eerder, één enkele vandaan van hen:

51.Toch niet oordeelt de wetsuitlegging van ons de mens indien die niet eerder hoorde van de kant van hem en volkènt wat hij maakt?

52.Zij bogen zich toe en spraken tot hem: toch niet geschied ook jij vandaan van Galilea? Soeur na* en zie, dat vandaan van Galilea een profeet niet tot opstaan gebracht* wordt.

{53³⁹.En zij gingen heen ieder naar zijn huis.

8.1...En Jezus ging heen naar de berg der olijven.

2. Maar 's ochtends is Jezus wederom aanwezig in de tempel, en al-af het volk kwam naar hem toe, en neergezeten leraarde hij hen.

3.En dan voeren de-schriftkenners en de pharizeeën bij echtbreuk weggenomen en doende staan haar in het midden.

4.En zij zeggen aan hem: leraar, deze vrouwmenselijke is weggenomen bij eigen opsporing terwijl zij echtbreuk pleegde.

5.En in de wetsuitlegging van Mozes wordt geboden zodanigen te stenigen. Jij nu, wat zeg jij?.

6.Maar zij zeiden(dat) beproevende hem, opdat zij hadden om hem

³⁹ De passage vanaf Joh.7:53 tot 8:11 ontbreekt in de meest gezaghebbende Griekse handschriften, maar komt wel voor in vele andere minder gezaghebbende en wordt ook in de geschriften van meerdere kerkvaders geciteerd. Ook in de oudste handschriften van de Latijnse Vulgata is deze passage reeds te vinden. Het is waarschijnlijk een authentieke verhaal aangaande Jezus, die vanuit de mondelinge overlevering later hier aan het evangelie van Johannes is toegevoegd. Dat het opschrift stellen van het NT en vooral van de evangeliën een gecompliceerd proces is geweest, wordt aan zo'n voorbeeld duidelijk. Pas veel later (eeuwen later) hebben concilies een definitieve tekst geautoriseerd. Nauwkeurig onderzoek naar de onstaansgeschiedenis van de Nieuw Testamentische geschriften brengt ons in het messiaanse tijdvak, de historische periode tussen 300 v.Chr. en 150 na Chr., die daarmee het centrale tijdvak van de wereldgeschiedenis is geworden. Wie deze teksten wil verstaan, omdat hij of zij ze voor zijn leven van beslissende betekenis acht, zal alle moeite doen, om zo dicht mogelijk bij dit tijdvak te komen, bij zijn religieuze en culturele werkelijkheid en daarbij alle moderne onderzoeksmethoden aanwenden.

aan te klagen. Maar Jezus omlaag
nijgend, schreef met zijn vinger neer
op het land

7.En toen zij bleven hem vragende
nijgde hij omhoog en sprak tot hen:
hij die zonder verwaarding os van jullie
moet als eerste op haar een steen
werpen.

8.En wederom neer nijgend schreef hij
neer op het land.

9.En zij die 't gehoord hadden, kwamen
weg één enkele voor één enkele vooraan
gaanden, vandaan van de ouden, en
hij werd verlaten afgezonderd en de
vrouwmenselijke die in het midden geschiedde.

10.En omhoog nijgend sprak Jezus tot haar:
vrouwmenselijke, waar geschieden zij?
Niemand veroordeelde jou?.

11.En de vrouwmenselijke sprak:
niemand machtiger.En Jezus sprak:
ook ik veroordeel jou niet.

Ga heen, vandaan van nu verwaard
niet meer.}

27

12.Wederom nu praatte tot hen Jezus
zeggend: ik geschied (als)het licht
van de ordentelijkheid*; die mij volgt
zeker niet schrijdt hij rond in de
duisternis*, maar hij zal hebben het
licht van het leven*.

*Gr.kosmos

*Gr.skotia = Hebr.ChóWSHèQ

*Gr.zooè = Hebr.ChàJJieM

13.Nu spraken tot hem de Pharizeeën:
jij getuigt omtrent jouzelf; het
getuigenis van jou geschiedt niet
waarachtig.

14.Toe boog zich Jezus en hij sprak
tot hen: al getuig ik omtrent mijzelf,
waarachtig geschiedt mijn getuigenis,
omdat ik volkèn* waarvandaan ik kwam
of waarheen ik heenvaar.

*Gr.gignooskoo = Hebr. JáDàNg

15.Jullie oordelen naar het vlees*,
ik oordeel niemand.

*Gr.sarx = Hebr.BáSháR

16.Maar al oordeel ik ook, mijn oordeel
geschiedt waarachtig, omdat ik niet
(als) een afgezonderde* geschiedt, maar
ik en die mij gestuurd heeft.

*Gr.monos = Hebr.LeBáDieJ

17.En in jullie wetsuitleg* is geschreven,
dat van twee mensen het getuigenis
waarachtig geschiedt.

*Gr.nomos = Hebr. TóWRáH

18.Ik geschied getuigend omtrent mijzelf,

en omtrent mij getuigt die mij gestuurd heeft, de omvamende.

19. Zij zeiden nu tot hem: waar geschiedt jouw omvamende?

Toe boog zich Jezus: noch mij volkènnen jullie noch mijn omvamende; indien jullie mij volkènden, ook mijn omvamende zouden jullie volkènnen.

20. Deze inbrenghwoorden* heeft hij bepraat in het dienstvertrek* in de tempel; en niemand vatte hem, omdat nog niet gekomen was zijn ure.

28

21. Hij sprak nu wederom tot hen: ik vaar heen en jullie zullen zoeken mij, en in jullie verwaarding zullen jullie sterven. Waarheen ik heen vaar hebben jullie niet de kracht om te komen.

22. Nu zeiden de Judeeërs: toch niet vermoordt* hij zichzelf, omdat hij zegt: waarheen ik heen vaar, hebben jullie niet de kracht om te komen?

23. En hij zegt hen: jullie geschieden vandaan van wie beneden (zijn), ik geschied vandaan wie boven (zijn); jullie geschieden vandaan van deze ordentelijkheid, ik geschied niet vandaan van deze ordentelijkheid.

24. Ik sprak nu tot jullie dat jullie zullen sterven in jullie verwaardingen; aangezien jullie immers het niet vertrouwen dat ik geschied, zullen jullie sterven in jullie verwaardingen.

25. Zij nu zeiden tot hem: (als) wie geschied jij? Tot hen sprak Jezus: het vooraangaande*, wat bepraat ik ook met jullie?

26. Vele (dingen) heb ik omtrent jullie te bepraten en te oordelen, maar hij die mij gestuurd heeft geschiedt waarachtig, en ik, wat ik gehoord heb van de kant van hem, die (dingen) zeg ik tot de ordentelijkheid.

27. Niet volkènden zij, dat hij "de omvamende" tot hen zei.

28. Nu sprak Jezus: wanneer jullie omhoog brengen* de-stichtzoon van de menselijke, dan zullen jullie

*Gr. rëma = Hebr. DáBháR

*Gr. gazaphulakion = Hebr. LieSh'KÁH

*Gr. apokteinoo = Hebr. HáRàG

*Gr. archè = Hebr. RéAShiet

*Gr. hupsoöo = Hebr. RuWM (hiph.)

volkènnen dat ik geschied, en vanuit mijzelf maak ik niets, maar zoals mij geleraard heeft de omvamende, die (dingen) bepraat ik.

29.En hij die gestuurd heeft mij geschiedt samen met mij; niet heeft hij weggeduwd mij in afzondering, omdat ik de voor hem geschikte (dingen) maak altijd.

30.Toen hij deze (dingen) bepraatte, vertrouwden velen op hem.

31.Jezus nu zei tot de Judeeërs (Joden) die hem vertrouwd hadden: indien jullie blijven in mijn inbrengwoord*, geschieden jullie waarachtig (als) mijn leerlingen,

32.en jullie volkènnen de waarachtigheid, en de waarachtigheid zal ontslaan jullie.

33.Zij bogen zich toe naar hem: kiemsel* van Abraham geschieden wij en niemand hebben wij geheerdiend* wanneer dan ook; hoe zeg jij: (dat) jullie ontslagen worden?

34.Toe boog zich naar hen Jezus: op trouwe*, op trouwe ik zeg jullie, dat al-wie maakt verwaarding* geschiedt (als)een heerdienaar van de verwaarding.

35.En de heerdienaar blijft niet in het huis tot wereldlang; de stichtzoon blijft tot wereldlang.

36.Indien nu de stichtzoon jullie zal ontslaan, zullen jullie geschied-echt (als)ontslagenen geschieden.

37.Ik volkèn dat jullie (als) kiemsel van Abraham geschieden; maar jullie zoeken mij te vermoorden, omdat mijn inbrengwoord niet neerstrijkt in jullie.

38.Wat ik gezien heb van de kant van de omvamende bepraat ik en jullie nu maken wat jullie gehoord hebben van de kant van de omvamenden.

39.Zij bogen zich toe en spraken tot hem: (als)onze omvamende geschiedt Abraham. Jezus zei hun: indien jullie (als)borelingen van Abraham geschieden, maakten jullie de werken van Abraham.

40.Maar nu zoeken jullie mij te

*Gr. logos = Hebr. DáBháR

*Gr.sperma = Hebr. ZèRàNg

*Gr.douleuoo = Hebr. NgáBhàD

*Gr.amèn = Hebr. AæMèN

*Gr.hamartia = Hebr. ChæTáAáH

te vermoorden*, een menselijke die de waarachtigheid met jullie heeft bepraat, welke ik gehoord heb van de kant van God. Dit heeft Abraham niet gemaakt.

41. Jullie maken de werken van jullie omvamende.

Zij spraken tot hem: wij werden niet tot geschieden gebracht uit hoererij, één-enkele* omvamende hebben wij God.

42. Jezus sprak tot hen: indien God als jullie omvamende geschiedde, zouden jullie mij beminnen; want ik ben vanuit God weggekomen en aangekomen; want ik heb niet vandaan van mijzelf bepraat, maar hij die mij afzond.

43. Door wat volkènnen jullie niet mijn gepraat? Omdat jullie niet de kracht hebben te horen mijn inbrengwoord.

44. Jullie geschieden vanuit de omvamende de lasteraar* en de begeerten* van jullie omvamende maken jullie. Deze geschiedde (als)mensenmoorder vandaan van het vooraangaande*, en in de waarachtigheid stond hij niet, omdat niet geschiedt waarachtigheid in hem. Wanneer de leugen* praat, praat hij van hei eigene, omdat leugenachtig geschiedt ook zijn omvamende.

45. Maar omdat ik de waarachtigheid zeg, vertrouwen jullie mij niet.

46. Wie uit jullie wijst mij terecht* omtrent verwaardingen?. Indien ik de waarachtigheid zeg, door wat vertrouwen jullie mij niet?

47. Die geschiedt uit God, de woord-inbrengen* van God hoort hij; daardoor horen jullie niet, omdat jullie niet vanuit God geschieden.

48. Toe bogen zich de Judeeërs (joden) en zij spraken tot hem: zeggen wij niet prachtig dat jij (als)Samaritaan geschiedt, daar jij ook een demon hebt?

49. Toe boog zich Jezus: ik heb geen

*Gr.apokteinoo = Hebr. HáRàG

*Gr.eis = Hebr. AèChàD

*Gr.diabolos = Hebr. SháTáN

*Gr.epithumia = Hebr. CháMàD

*Gr.archè = Hebr. RieJShóWN

*Gr.pseudos = Hebr. ShèQèR

*Gr.elengchoo = Hebr. JáKàCh

*Gr.rèma = (ook) Hebr. DáBhÁR

demon, maar ik geef waarde aan mijn omvamende en jullie ontwaarderen mij.

50. Maar ik zoek niet mijn dunkzwaarte; die (die) zoekt en oordeelt geschiedt.

51. Op trouwe op trouwe* ik zeg jullie, indien iemand mijn inbrengwoord* zal behoeden, gestorvenheid* zal hij zeker niet aanschouwen in de wereldtijd*.

*Gr. amèn = hebr. AæMèN

*Gr. logos=Hebr. DáBháR

*Gr. thanatos = Hebr. MóWT

*Gr. aioon=Hebr. NgóWLáM

52. Nu volkènnen wij dat jij een demon hebt. Abraham stierf en de profeten, en zij zegt: indien iemand mijn inbrengwoord zal behoeden zal hij zeker niet smaken* gestorvenheid in de wereldtijd.

*Gr. geuoo=Hebr. TháNgàM

53. Niet geschied jij groter dan onze omvamende Abraham, die stierf, ook de profeten stierven; wie maak jij jezelf?

54. Toeboog zich Jezus: indien ik dunkzwaarte geef aan-mijzelf, geschiedt mijn dunkzwaarte* (als) niets. De omvamende geschiedt (als) die dunkzwaarte geeft aan mij, van wie jullie zeggen {dat} (als onze God geschiedt hij,

*Gr. doxa=Hebr. KáBhóWD

55. en niet volkènden jullie hem, maar ik volkèn hem.

En indien ik zou uitspreken dat ik hem niet volkèn, zal ik geschieden gelijk aan jullie als leigenaar; maar ik volkèn hem en het inbrengwoord van hem behoed ik.

56. Abraham de omvamende van ons juichte opdat hij zou zien mijn dag, en hij zag en verheugde zich.

57. Nu spraken de Judeeërs (Joden) tot hem: vijftig jaren heb jij nog niet en Abraham heb jij gezien?

58. Tot hen sprak Jezus: op trouwe op trouwe, voor het geschieden van Abraham geschied ik.

59. Nu droegen zij hoog heen* stenen*, opdat zij (ze) zouden werpen op hem.

*Gr. hairoo = Hebr. NáSsáA

*Gr. lithos = hebr. AèBhèN

Maar Jezus verschool zich en kwam weg Uit de tempel.

9.1.En langs varend⁴⁰ zag hij een menselijke blind vanaf het in geschiedenis komen.

2.En hem vroegen zijn leerlingen zeggend: rabbi*, wie verwaardde* hij of zijn ouders, opdat hij (als)blinde tot geschieden zou worden gebracht?

3.Toe boog zich Jezus: noch hij verwaardde, noch zijn ouders, maar opdat tevoorschijn zouden komen de werken van God in hem.

4.Het is noodzakelijk dat wij werken de werken van die mij gestuurd heeft, zolang de dag geschiedt; de nacht komt wanneer niemand de kracht heeft om te werken.

5.Wanneer ik in de ordentelijkheid* geschied, geschied ik als het licht van de ordentelijkheid.

6.Deze (dingen) sprekend spoog* hij op de grond⁴¹ en hij maakte slijk* uit het spuug, en hij heeft het slijk daarvan gesteld op de ogen.

7.En hij sprak tot hem: vaar heen om(ze)te wassen* naar de zwemvijver* van Siloam (wat vertolkt* wordt met 'afgezonden'). Hij nu kwam weg waste zich en kwam kijkend.

8.De buurtbewoners* nu en die hem aanschouwden te voren, omdat hij (als)wensbedelaar geschiedde, zeiden: geschiedt deze niet (als) een neergezetene en wensbedelend?

9.Anderen zeiden: nee, maar (als) een gelijke aan hem geschiedt hij. Deze zei: {dat} ik geschied.

10.Zij nu zeiden aan hem: hoe werden geopend van jou de ogen?

11.Deze boog zich toe: De menselijke die gezegd wordt Jezus maakte slijk en bezalfde van mij de ogen en sprak tot mij: {dat} vaar heen naar Siloam en was je; weggekomen nu

*Gr.rabbi = Hebr. RàB

*Gr.harmartna00 = Hebr. CháTháA

*Gr.kosmos

*Gr.ptuoo= Hebr. RáQàQ

*Gr.pèlos=Hebr.ThieJTh

*Gr.nizoo(niptoo)=Hebr.RáChàTs

*Gr.kolumbèthra=Hebr.BeRéKháH

*Gr.hermeneuoo

*Gr,geitooon = Hebr. SháKháN

⁴⁰ Het Nederlandse varen hier in de oude betekenis van 'heengaan', vergelijk: waarheen vaart gij?.

⁴¹ Dit Griekse woord komt alleen hier in Joh.18:6 voor, in de LXX komt het maar 1x voor.

en mij gewassen hebbend
keek ik weer.

12.En zij spraken tot hem: waar
geschiedt deze? Hij zegt: niet
volkèn ik't.

13.Zij voeren hem naar de
pharizeeërs, de ooit blinde.

14.En sabbat geschiedde op de
dag dat Jezus het slijk maakte
en van hem opende* de ogen.

*Gr. anoigoo = Hebr. PáTàCh

15.Wederom nu vroegen hem
ook de pharizeeërs hoe hij weer
was gaan kijken.

En hij sprak tot hen: slijk stelde hij
mij op de ogen en ik spoelde* mij af
en ik kijk.

*Gr. niptoo = Hebr. SháThàCh

16.Nu zeiden uit de pharizeeërs
sommigen: niet geschiedt deze mens
van de kant van God, omdat hij
de sabbat niet hoedt. Anderen zeiden:
hoe heeft een mens een verwaarder
de kracht zodanige kentekenen* te
maken? En er geschiedde een splijting*
in hen.

*Gr. sèmeion = Hebr. AóWT

*Gr. schisma

17.Nu zeggen zij tot de blinde wederom:
wat zeg jij omtrent hem, omdat hij
van jou geopend heeft de ogen?
En hij sprak dat hij (als)profeet
Geschiedt.

18.Niet vertrouwden nu de Judeeërs
omtrent hem dat hij (als)een blinde
geschiedde en weer was gaan kijken,
tot dat zij afstemden met de ouders
van hem die weer is gaan kijken;

19.en zij vroegen hen zeggende:
geschiedt deze (als) stichtzoon van
jullie, van wie jullie zeggen, dat
blind tot geschieden werd gebracht?
Hoe nu kijkt hij thans?

20.Nu bogen zich toe de ouders
en spraken: wij volkènnen dat deze
geschiedt (als)stichtzoon van ons
en dat hij blind tot geschieden werd
gebracht.

21.Maar hoe hij nu kijkt, volkènnen
wij niet of wie van hem geopend heeft
de ogen, wij volkènnen't niet;
vraag het hem, de hoedanigheid heeft
hij, hij zal omtrent zichzelf praten.

22. Deze (dingen) spraken de ouders van hem, omdat zij ontzag hadden voor de Judeeërs; reeds immers hadden samen vastgesteld de Judeeërs dat indien iemand hem gelijkgevend zou aanspreken met gezalfde*, hij (als) een ex-synagogelid zou geschieden.

*Gr. christos = Hebr. Məšīaḥ

23. Daardoor spraken de ouders van hem, (dat) hij heeft de hoedanigheid, bevraagt hem.

24. Zij nu bestemden de mens voor de tweede (keer), die geschiedde (als) een blinde, en zij spraken tot hem: geef dankzwaarte aan God; wij volkènnen dat deze mens (als) een verwaarder geschiedt.

25. Nu boog deze zich toe: of deze (als) verwaarder geschiedt, volkèn ik niet; één-enkel (ding) volkèn ik, dat ik die (als) een blinde geschiedde, thans kijk.

26. Zij nu spraken tot hem: wat maakte hij voor jou? Hoe opende hij jou de ogen?

27. Hij boog zich toe naar hen: ik sprak reeds tot jullie en niet hoorden jullie; waarom willen jullie het wederom horen? Niet willen ook jullie geschieden (als) leerlingen van hem?

28. En zij schimpten hem en zij spraken: jij geschiedt (als) leerling van die, maar wij geschieden (als) leerlingen van Mozes.

29. Wij volkènnen dat tot Mozes heeft gepraat God, maar van deze volkènnen wij niet Vanwaar hij geschiedt.

30. Toe boog zich de mens en hij sprak tot hen: daarin immers geschiedt verwonderlijks, dat jullie niet volkènnen vanwaar hij geschiedt, en hij heeft mij geopend de ogen.

31. Wij volkènnen dat God naar vervaarders niet hoort, maar indien (als) god-erend geschiedt en zijn wil maakt, hoort hij naar hem.

32. Vanaf de wereldtijd werd niet gehoord, dat iemand heeft geopend de ogen van een blind tot geschieden gebrachte.

33. Indien hij niet geschiedde van de kant van God, niet had hij de kracht iets te

te maken.

34. Zij bogen zich toe en spraken tot hem: in verwaardingen werd jij geheel tot geschieden gebracht en jij leraart ons? En zij wierpen hem eruit.

35. Jezus hoorde, dat zij uitwierpen hem eruit, en hem gevonden hebbend sprak hij: vertrouw jij op de stichtzoon van de menselijke?

36. Toe boog zich deze en sprak: en (als) wie geschiedt hij, machtiger, opdat ik vertrouw op hem?

37. Tot hem sprak Jezus: en gezien heb jij hem, (als) de pratende samen met jou geschiedt deze.

38. En hij beweerde: ik vertrouw, machtiger, en hij bukte zich toe* voor hem.

*Gr. proskuneoo = Hebr. SháCháH

39. En Jezus sprak: tot een oordeel ben ik naar deze ordentelijkheid* gekomen, opdat zij die niet kijken, kijken en zij die kijken (als) blinden geschieden.

*Gr. kosmos

40. Deze (dingen) hoorden uit de pharizeeën die samen met hem geschieden, en zij spraken: niet ook wij geschieden (als) blinden?

41. Jezus sprak tot hen: indien jullie (als) blinden geschieden, hadden jullie geen verwaarding; maar nu zeggen jullie dit: wij kijken; de verwaarding van jullie blijft.

10.1. Op trouwe op trouwe* ik zeg jullie: wie niet inkomt door de deur in de grashof* van de voorttrekdieren* , maar omhoog tredend eldersdoor, deze geschiedt (als) een steler en rover.

*Gr. amèn = Hebr. AáMèN

*Gr. aulè = Hebr. ChàTsoR

2. Maar wie binnenkomt door de deur geschiedt (als) de weider* van de voorttrekdieren.

*Gr. poimèn = Hebr. RoNgèH

3. Voor hem doet de deurwachter open, en de voorttrekdieren horen naar zijn stem, en de eigen voorttrekdieren be-stemt hij bij name en voert hen uit.

4. Wanneer hij al-af de eigen

heeft uitgeworpen, gaat hij heen hen vooraan, en de voorttrekdieren volgen hem, omdat zij volkènnen de stem van hem.

5. Een andersdoende zullen zij zeker niet volgen, maar zij zullen vluchten vandaan van hem, omdat zij niet volkènnen de stem van andersdoenden.

6. Deze toespeling* sprak Jezus tot hen; maar deze volkènden niet, (als)wat geschiedde wat hij bepraatte met hen.

*Gr.paroimia = Hebr. MáSháL

32

7. Wederom nu sprak Jezus: op trouwe, op trouwe, ik zeg jullie, dat ik geschied (als) de deur van de voorttrekdieren.

8. Alaf wie maar kwamen voor mij, geschieden (als) stellers en rovers. Maar niet hoorden naar hen de voorttrekdieren.

9. Ik geschied (als) de deur; indien iemand door mij binnenkomt, zal hij bevrijd worden*, en hij zal ingaan en uitgaan en een weideplek* vinden.

*Gr.sooizoo = Hebr. JáShàNg

*Gr.nomè = Hebr. MàR'NgèH

10. De steler komt niet, tenzij opdat hij steelt en slacht en teloor doet gaan. Ik ben gekomen opdat zij leven hebben en te over hebben.

11. Ik geschied (als) de prachtige weider. De prachtige weider zal zijn lichaamziel* stellen over de voorttrekdieren heen.

*Gr.psuchè = Hebr. NèPhèSh

12. De loonwerker en wie niet (als) weider geschiedt, van wie zij niet geschieden (als) de eigen voorttrekdieren, beschouwt de wolf, die komt, en zal wegduwen de voorttrekdieren en vlucht; en de wolf ropt ze weg en gooit ze uiteen,

13. omdat hij (als) loonwerker geschiedt en er geen belang is voor hem omtrent de voorttrekdieren.

33

14. Ik geschied (als) de prachtige herder en ik volkèn de mijne en mij volkènnen de mijne.

15. Zoals mij volkènt de omvamende, volkèn ook ik de omvamende en mijn lichaamziel stel ik over de voorttrekdieren heen.

16. Ook andere voorttrekdieren heb ik, die niet geschieden uit deze grashof* en het is noodzakelijk dat ik ook deze aanvoer en naar mijn stem horen zij en het zal geschieden één-enkele weidegroep, één-enkele weider.⁴²

*Gr. aulè = Hebr. CháTsóWR

17. Daarom bemint mij de omvamende, omdat ik stel mijn lichaamziel, opdat ik wederom neme haar.

18. Niemand pakte af haar van mij, maar ik stel haar vadaan-van mijzelf.

Bevoegdheid heb ik haar te stellen, nn de bevoegdheid heb ik wederom haar te nemen; dit gebod* neem ik aan van de kant van de omvamende-mijner.

*Gr. entolè = Hebr. MieTs'WàH

19. Een splijting* geschiedde wederom in de Judeeërs door deze inbrengenworden*.

*Gr. schisma

*Gr. logoi = Hebr. DeBháRieJM

20. En velen zeiden: een demoon heeft hij en hij raaskalt: waarom horen jullie hem?

21. Deze woordinbrengen* geschieden niet van een gedomineerde; toch niet heeft een demoon de kracht van blinden de ogen te openen?

*Gr. rëma = Hebr. DáBháR

34

22. Toen geschiedde de hernieuwingen* in Jeruzalem; winter geschiedde.

*Gr. egkaina = Hebr. CháNoeKháH⁴³

23. En rond schreed Jezus in de tempel in de gaanderij van Salomo.

24. Nu omsingelden* hem de Judeeërs en zeiden hem: tot wanneer pak jij vast onze lichaamziel? Indien jij geschiedt (als) de gezalfde*, spreek tot ons in allesverwoording.

*Gr. kukloöo = Hebr. SáBàB

35. Toe boog zich tot hen Jezus: ik spreek tot jullie en niet vertrouwen jullie. De werken die ik maak in de kracht van de omvamende, die getuigen omtrent mij, maar niet vertrouwen jullie, omdat jullie niet geschieden uit mijn voorttrekdieren.

*Gr. christos = Hebr. MàShiàCh

⁴² Deze passage sluit direct aan bij een aantak profetsiche teksten: Ez.37:24, 34:23; Micha 2:12.

⁴³ Het herinwijdingsfeest van de tempel, dat eind december valt. Het wordt ook wel 'lichtfeest' genoemd, omdat er veel kaarsen worden aangestoken o.a. de menorah, de grote kandelaar.

Mijn voorttrekdieren horen mijn stem,
 en ik volkèn hen en zij volgем mij,
 28.en ik geef hen leven van
 wereldlang* en zeker niet gaan zij teloor
 in de wereldtijd, en niet zal iemand
 wegroppen hen uit mijn hand.

*Gr.aioon = Hebr. Ng6LáM

29.De omvamende van mij die gegeven
 heeft aan mij, geschiedt van allen
 (als)de grotere, en niemand heeft
 de kracht weg te roppen uit de hand
 van de omvamende,

30.ik en de omvamende geschieden
 (als) een-één-enkele*.

*Gr.heis = Hebr. AèChád

31.Wederom tilden op de Judeeërs
 stenen opdat zij hem stenigden.

32.Toe boog zich Jezus naar hen:
 veel prachtige werken vanuit de
 omvamende heb ik jullie getoond.

Om hoedanig werk daarvan stenigen
 Jullie mij?

33.Toe bogen zich de Judeeërs naar hem:
 om een pracht werk stenigen wij jou
 niet, maar om een smadelijke bewering,
 en omdat jij, geschiedend (als)mens,
 jouzelf god maakt.

34.Toe boog zich tot hen Jezus:
 is niet geschreven in jullie wetsuitleg*
 dit ik sprak (als) goden geschieden
 jullie⁴⁴.

35.Indien die sprak over genen (als)
 goden tot wie de woordinbreng van God
 geschiedde, en niet de kracht heeft
 de wetsuitlegging om los gemaakt te
 worden,

36.hem die de omvamende geheiligd heeft
 afgezonden naar de ordentelijkheid*
 zeggen jullie dat hij smaadbeweert, omdat
 hij sprak(als) stichtzoon van God
 geschied ik?

*Gr.kosmos

37.Indien ik niet maak de werken van
 mijn omvamende, vertrouwt mij niet.

38.Maar indien ik (ze) maak, ook al
 vertrouwen jullie mij niet, vertrouwt
 de werken, opdat jullie kennen en

---

⁴⁴ Met deze woorden citeert Jezus psalm 82:6, conform de Griekse tekst van de LXX, die de Hebreeuwse tekst woordelijk volgt. In de Rabbijnse literatuur wordt deze psalm op het volk Israël betrokken: zij termidden van de volken "kinderen van de allerhoogste en goden". Zo was Mozes 'god' voor de farao van Egypte. (Zie Strack Billerbeck bij dit vers).

en volkènnen, dat in mij
de omvamende (is) en ik in de
omvamende.

39. Zij nu zochten hem wederom
te vatten. En hij kwam weg
uit hun handen.

40. En hij kwam heen wederom
in het oversteekse* van de Jordaan
naar een opstaanplaats* waar
Johannes geschiedde (als) de
eerder dompelende*, en hij bleef daar.

*Gr. peran = Hebr. NgàBuWR

*Gr. topos = Hebr. MáQóWM

*Gr. baptizoo = Hebr. TháBàL

41. En vele kwamen bij hem en
zeiden dit: Johannes maakte wel
geen kenteken, maar al-af zoveel
Johannes sprak omtrent hem
geschiedde waarachtig*. En velen
vertrouwden op hem daar.

*Gr. alèthès = Hebr. AæMuWN

35

11.1. En er geschiedde iemand onvast,
Lazarus, vandaan-van Bethanië,^{κ-11}
uit het dorp van Maria en Martha
haar zusterverwant.

2. En Maria geschiedde (als) degene
die bestreek* de machtiger met
mirre en afdepte zijn voeten met
haar haren, van wie de broederverwant
Lazarus onvast was.

*Gr. aleiphoo = Hebr. ThuWCh

3. Af zonden nu de zusterverwanten
tot hem zeggende:: machtiger, zie
met wie jij bevriend bent, is onvast.

4. En Jezus, 't gehoord hebbend,
sprak: deze onvastheid geschiedt niet
tot gestorvenheid maar om de dunkzwaarte*
van God, opdat dunkzwaarte gegeven
wordt aan de sticvhtzoon van God daardoor.

*Gr. doxa = hebr. KáBóWD

5. En Jezus beminde* Martha en haar
zuster en Lazarus.

*Gr. agapaoo = Hebr. AáHàB

6. Toen hij nu hoorde dat hij onvast is,
toen bleef hij in de opstaanplaats waar
hij geschiedde twee dagen.

7. vervolgens daarna zegt hij aan de
leerlingen: wij moeten heenvaren
naar Judea wederom.

8. Aan hem zeggen de leerlingen:
rabbi* , nu zoeken jou te stenigen
de Judeeërs, en wederom vaar jij

*Gr. rabbi = Hebr. RàB⁴⁵

⁴⁵ Het hebreeuwse woord is afgeleid van een werkwoord dat 'veel zijn' betekent. Een RàB (rebbe, rabbijn) betekent dus: iemand die veel is, d.w.z. die meer is dan een andere, vgl het Nederlandse 'meerdere': veelaar.

heen daar?

9. Jezus boog zich toe: geschieden niet twaalf uren van de dag? Indien iemand heen schrijdt op de dag, stoot hij niet toe, omdat hij bij het licht van deze ordentelijk* kijkt.

10. Maar indien iemand heen schrijdt in de nacht, stoot hij toe, omdat het licht niet geschiedt bij hem.

11. Deze (dingen) sprak hij en daarna zegt hij aan hen: Lazarus onze vriend is ingeslapen⁴⁶, maar ik ga heen opdat ik uit de slaap hale.

12. Zijn leerlingen nu spraken: indien hij is ingeslapen, zal hij bevrijd worden.

13. Maar Jezus had ('t)gezegd omtrent zijn gestorvenheid; maar genen dunkten dat hij ('t) omtrent het ingeslapen zijn van de slaap zegt.

14. Toen nu sprak Jezus tot hen met alles verwoording: Lazarus is gestorven,

15. en ik ben verheugd door jullie, opdat jullie zouden vertrouwen, dat wij niet geschieden daar; maar wij moeten heen varen naar hem.

16. Nu sprak Thomas, die gezegd wordt Didymus, tot zijn medeleerlingen: Heenvaren moeten ook wij, opdat Wij sterven samen met hem.

17. Aangekomen nu vond Jezus hem, die reeds vier dagen heeft in de gedachtenisplaats*.

18. En Bethanië geschiedde lijfna* Jeruzalem daarvandaan ongeveer vijftien stadiën.

36

19. En velen uit de Judeeërs waren gekomen naar Martha en Maria,

*Gr. mnèmeion⁴⁷ = Hebr. QáBàR

*Gr. eggus = Hebr. QáRóWB

⁴⁶ De klassieke betekenis van dit Griekse woord is 'neerliggen', in die betekenis is het in de LXX vrijwel de vaste vertaling van het Hebreeuwse SháKàB, dat eveneens '(neer-)liggen' betekent. In de LXX krijgt het nooit de overdrachtelijke betekenis 'inslapen', terwijl die betekenis wel in het koinè-Grieks. In het NT krijgt het Griekse werkwoord 'koimaoo' juist die betekenis, waar de klassieke betekenis niet voorkomt.

⁴⁷ Dit Griekse woord hangt samen met het werkwoord mimnèiskoo, dat meestal met 'herinneren' wordt vertaald, maar dat wij in het NT met 'indachtig zijn', 'gedenken' vertalen. Het is in de LXX de vaste vertaling van het Hebreeuwse ZáKàR, dat we in TeNaKh met 'aanhaken bij' vertalen, omdat in het Hebreeuws geen sprake is van een vorm van denken, maar een vorm handelen. Vanwege de frequentie waarmee in het Griekse NT de stam MN (= 'men', die in het Latijn overeenkomt met de stam 'mer' of 'mor', die herkennen in 'memorie') voorkomt, laten we de Griekse concordantie horen. Daarom vertalen we hier met 'gedachtenisplaats'

opdat zij hen op verhaal brachten omtrent de broederverwant.

20. Martha nu, zodra zij hoorde dat Jezus komt, ging zij hem tegemoet. Maar Maria zat in het huis.

21. Martha nu sprak tot Jezus: Machtiger, indien jij geschiedde hier, zou niet gestorven zijn mijn broederverwant.

22. Ook nu volkèn ik, dat zoveel jij maar wenst* van God, geven zal aan jou God.

*Gr.aiteoo = Hebr. SháAàL

23. Zegt tot haar Jezus: opstaan zal de broederverwant jouwer.

24. Zegt tot hem Martha: ik volkèn, dat hij op zal staan bij de opstanding op de laatste* dag.

*Gr.eschatos = Hebr. ÀàChæRieJT⁴⁸

25. Sprak tot haar Jezus: ik geschied (als) de opstanding en het leven; wie op mij vertrouwt zal ook al is hij een gestorvene⁴⁹ leven.

26. En al-af levende en vertrouwende op mij zal nee niet een gestorvene zijn in de wereldtijd. Vertrouw jij dit?

27. Zij zegt hem: ja, machtiger, ik heb vertrouwd dat jij geschiedt (als) de christus* de stichtzoon van God de in de ordentelijkheid* komende.

*Gr.christos = Hebr. MàShiàCh

*Gr.kosmos

28. En dit gesproken hebbend, kwam zij weg en be-stemde Maria haar zusterverwant, heimelijk gesproken hebbend: de leraar is present en hij be-stemt jou.

29. En zij, toen zij 't hoorde, komt tot opstaan ijlings en ging vooraan naar hem.

30. En nog niet is gekomen Jezus in het dorp, maar hij geschiedde nog op de opstaanplaats*, waar hem tegemoet gekomen was Martha.

*Gr.tops = Hebr. MáQóWM

⁴⁸ Dit Hebreeuwse woord betekent letterlijk: wat later er achter aan komt. Het is dus zeker geen superlatief. Dat begrip kent het Hebreeuws niet evenmin als de comparatief. 'Later' moet hier dan ook niet in de cpmparatieve zin verstaan worden. Het klinkt net zo als het woord 'beter' in het Nederlands. Het is daarom zeer de vraag of het Griekse woord eschatos in de taal van het NT niet verkeerd verstaan wordt als het de betekenis van het absoluut laatste krijgt, zoals we het kennen in het begrip eschatologisch. Vanuit het Hebreeuws dient het verstaan te worden als het 'latere'

⁴⁹ Achter het Griekse woord staat het Hebreeuwse werkwoord MuWT en dat betekent eerder 'een gestorvene zijn' dan 'sterven'. Anders gezegd: het gaat om iemand die 'gestorven heeft'; het actieve karakter van dit werkwoord, is onze taal en cultuur vrijwel onopgemerkt. Wie dat verdisconteert, hoort ook de volgende uitspraak van Jezus anders.

31. De Judeeërs nu, die geschieden samen met haar in het huis en haar op verhaal brachten, ziende Maria, dat zij ijlings opstond en wegkwam, volgende haar, dunk hebbend, dat zij heenvaart naar de gedachtenisplaats* opdat zij zou wenen* daar.

*Gr.mnèmeion = hebr. QèBèR= graf

*Gr.klaioo = Hebr. BáKÁH

32. Maria nu, toen zij kwam waar Jezus geschiedde, hem ziende viel zij hem voor de voeten, zeggende hem: Machtiger, indien jij geschiedde hier, zou niet van mij gestorven zijn de broederverwant.

33. Toen Jezus nu haar zag wenende en de met haar meegekomen Judeeërs wenende, voelde hij zich bezwaard aan de beluchting en bracht zichzelf in beroering, en sprak:

34. Waar hebben jullie gelegd hem? Zeggen zij aan hem: Machtiger, kom en zie.

35. Jezus was betraand.

36. Zeiden nu de Judeeërs: zie hoe lief hij hem heeft.

37. Maar sommigen uit hen spraken: Niet had de kracht had dezen, die geopend heeft de ogen van blinden, te maken dat ook deze niet stierf?

38. Jezus nu, zich wederom bezaard voelend in zichzelf, komt tot de gedachtenisplaats. En er geschiedde een grot en een steen lag erop.

39. Zegt Jezus: pakt weg de steen. Zegt aan hem de zusterverwante van de overledene⁵⁰, Martha:

Machtiger, reeds riekt hij kwalijk*,

*Gr.ozoo = Hebr. BáAàSh

de vierde (dag immers geschiedt. 40. Zegt tot haar Jezus: niet sprak ik tot jou, dat, indien jij vertrouwdde, jij zou zien de dunkzwaarte* van God?

*Gr.doxa = hebr. KáBóWD

41. Zij nu pakten weg de steen en Jezus droeg hoog heen* de ogen omhoog en sprak: ik dankzegen*

*Gr.aireoo = Hebr. NáSsáA

*Gr.eucharisteoo = Hebr. BáRàK

⁵⁰ Het Griekse woord teleutaoo wordt in de LXX meestal gebruikt als vertaling van het Hebreeuwse MuWT, net als het Griekse apothèiskoo. We vermijden hier echter de vertaling sterven. Het Griekse kernwoord, dat we hier horen, nl. telos, dat einde betekent, maar in het NT dezelfde strekking heeft als het hebreeuwse KàL = al-af, vervangen we hier door het Nederlandse 'overlijden'.

jou, dat jij mij gehoord hebt,
 maar ik volkèn dat jij altijd
 hoort naar mij; maar om de
 krioelmenigte, die erom heen staat,
 spreek ik, opdat zij zullen vertrouwen,
 dat jij me afgezonden hebt.

43.En deze (dingen) gesproken hebbend,
 schreeuwde hij met grote stem:
 Lazarus, hierheen eruit.

44.Uitkwam de gestorvene,
 gekneveld de voeten en de handen
 met (lijf-)waden* en zijn aangezicht
 werd met uitzweetdoeken⁵¹ omkneveld.
 Jezus zegt hen: maakt los hem en
 duwt hem af om heen te varen.

Gr.keiria = Hebr.RáBéD

45.En velen nu uit de Judeeërs ,
 die kwamen naar Maria en aanschouwden,
 wat hij gemaakt heeft, vertrouwden
 op hem.

46.Maar sommigen van hen kwamen weg
 naar de pharizeeërs en spraken tot hen
 wat Jezus gemaakt had.

37

47.Nu voerden bijeen de vooraangaande
 priesters en de pharizeeërs het sanhedrin⁵²
 en zij zeiden: wat moeten wij maken,
 omdat deze mens vele kentekenen* maakt?

*Gr.sèmeion = hebr. AóWT

48.Indien wij hem zo verduwen, zullen
 velen vertrouwen op hem, en komen zullen
 de Romeinen en afpakken van ons en
 de opstaanplaats* en de natie.

*Gr.tops = hebr. MáQóWM

49.En één iemand uit hen Kaiaphas,
 (als)vooraangaand priester geschiedend
 van die jaarkring, spraak tot hen:
 volènnen jullie ('t)niet,

50.en niet rekenen-jullie ermee,
 dat bijdraagt aan ons, dat één enkele*
 menselijke sterft om het genotenvolk*
 en niet geheel de natie teloor gaat.

Gr.heis = Hebr. AèChàD

*Gr.laos = Hebr. NgàM

51.Maar dit sprak hij niet vandaan van
 zichzelf, maar (als)vooraangaand
 priester geschiedend van die jaarkring

⁵¹ Grieks soudarion; het is een leenwoord uit het Latijn: sudarium, afgeleid van sudo = zweten. Hewt komt ook voor in Joh.20:7 en Lc.19:20.

⁵² Grieks sunedrion. In de LXX wordt het gebruikt als vertaling van 4 Hebr. woorden, die of vergadering of vergaderplaats betekenen. In het NT duidt het overal de vergadering of vergaderplaats van priesters en schriftgeleerden aan, het leidinggevend orgaan van de Judese gemeenschap. Het woord 'sanhedrin' is de Aramese verbastering van dit Griekse woord. Dat woord betekent letterlijk 'samenzitting'. In deze vertaling kiezen we voor het woord 'sanhedrin'.

profeteerde hij, dat het aanstaande was dat Jezus sterft om de naties 52.en niet om de natie afgezonderd, maar opdat ook de borelingen van God de uiteengegoiden samenvoert tot een één enkele*.

38

53.Vanaf die dag nu voerden zij beraad* opdat zij zouden vermoorden* hem.

54.Jezus nu schrijdt niet meer met allesverwoording rond bij de Judeeërs, maar hij kwam weg daarvandaan naar de streek bij de inbrengeleegte* naar een stad die Ephraïm gezegd werd en daar bleef hij samen met zijn leerlingen.

55.En lijfna geschiedde het Pesach van de Judeeërs, en velen traden omhoog naar Jeruzalem uit de streek voor (het aanbreken van) het Pesach, opdat zij zichzelf zouden heiligen.

56.Nu zochten zij Jezus en zij zeiden samen met elkaar in de tempel staande: wat dunkt jullie? dat hij zeker niet komt naar het feest?

57.En gegeven hadden de vooraangaande priesters en de pharizeeërs geboden, opdat indien iemand volkènde waar hij geschiedt, hij het zou verklappen, opdat zij zouden vatten hem.

39

12.1. Jezus nu kwam zes dagen voor het Pesach naar Bethanië, waar Lazarus deschiedde, die Jezus had heeft doen opstaan* bij de lijfdoden vandaan.

2.Zij nu maakten voor hem een broodmaaltijd daar en Martha bediende, en Lazarus geschiedde (als) één van hen die mede aanlagen met hem.

3.Maria nu, genomen hebbend een pond mirre van nardus betrouwbaar van veel waarde bestreek zij* de voeten van Jezus en zij depte af met haar haren zijn voeten. En het huis werd vol gemaakt vanwege de heur van de mirre.

4.En Judas Iskarioth zei tot zijn leerlingen, hij die aanstaande is hem over te leveren:

*Gr.heis = hebr. AèChàD

*Gr.bouleuoo = Hebr.JáNgàTs

*Gr.apokteinoo = Hebr. HáRàG

*Gr.erèmos = Hebr. MieD'BàR

zie: Mt.26:6-13 en Mc.14:3-9

*Gr.eigei-roo = Hebr.QuWM(hiph'il)

*Gr.aleiphoo = Hebr.ThuWCh

5. om welke (reden) werd met deze mirre geen zaken gedaan voor dertig dinariën en gegeven aan armen*?
6. Maar hij sprak dit niet, omdat hij omtrent de armen belang had, omdat hij (als)steler geschiedde en de geldkist hebbend tilde het (erin) geworpene.
7. Jezus nu sprak: duw weg haar, opdat tot de dagn van mijn begrafenis behoedt dit.
8. De armen immers hebben jullie altijd samen met jullie, maar mij hebben jullie niet altijd.
9. De krioelmenigte veel uit de Judeeërsnu volkènde dat hij geschiedt daar, en zij wamen niet om Jezus afgezonderd, maar opdat zij ook Lazarus zganen die hij heeft doen opstaan uit de lijfdoden.
10. Maar de vooraangaande priesters beraadslaagden opdat zij ook Lazarus vermoordden,
11. omdat velen om hem heenvoeren van de Judeeërs en heen gingen naar Jezus.

40

12. De volgende morgen de krioelmenigte veel, die kwam naar het feest, gehoord hebbend dat Jezus komt naar Jeruzalem,
13. nam palmtakken⁵³ van dadelpalmbomen* en zij kwamen weg om hem tegemoet te gaan en zij brulden:
hoosanna*,
de ingezegende die komt in de naam van de machtiger⁵⁵,
 en de koning van Israël.
14. En Jezus vindend een ezeltje zat daarop, zoals is geschreven:
heb geen ontzag, stichtdochter van Sion;
zie jou koning komt zittend op het veulen van een ezel⁵⁶.”

zie: Mt.21:1-11; Mc.11:1-10; Lc.19:
[29-38.

*Gr.phoinix = Hebr. TÁMáR

*Gr.hosanna=Hebr. HóWSieJàNg NáA⁵⁴

⁵³ Dit Griekse woord, baion komt alleen hier maar voor. Het is een leenwoord uit het Koptisch.

⁵⁴ Dit Hebreeuwse woord betekent: bevrijd toch. Het is de Hebreeuwse pendant voor de Griekse uitroep 'eleison'.

⁵⁵ Hier wordt psalm 118: 25 geciteerd uit de LXX (psalm 117 vs 26a), die de hebreeuwse tekst op de voet volgt.

⁵⁶ Deze woorden komen letterlijk uit een Griekse vertaling van Zach.9:9, maar niet die in de LXX. De Letterlijke vertaling van de Hebreeuwse tekst (zie BAND II) luidt: “*kijk hier de-koning-jouwer, hij-is-aan't-komen voor-jou, een rechtvaardige en-een-bevrijdende (is)hij; een-gebogene en-op-rijdend op-een-ezel en-op-een-veulen stichtjong-van ezellinen.*”

16. Niet volkènden deze(dingen) zijn leerlingen in-het-eerst, maar toen dunkzwaarte werd gegeven aan Jezus, toen wedren zij indachtig, dat deze geschreven (dingen) geschiedden bij hem en zij deze (dingen) maakten voor hem.

17. De krioelmenigte nu getuigde, die samen met hem geschiedde, toen hij Lazarus aanstemde uit de gedachtenisplaats* en hem deed opstaan uit de lijfdoden*.

*Gr.mnèmèion = Hebr.QèBèR=graf

18. Daarom ook ging hem tegemoet de krioelmenigte, omdat zij hoorden, dat hij dit kenteken* gemaakt had.

*Gr.sèmeion = Hebr. AóWT

19. De pharizeeën nu spraken tot elkaar: juullie aanschouwen dat jullie geen enkel nut hebben; zie de ordentelijkheid* zou laat achter hem weggkomen.

*Gr.kosmos

41

20. En er geschiedden sommige Hellenen uit hen die omhoogtraden om zich te bukken*.

κ-15

*Gr.proskuneoo = Hebr. SháCháH

21. Zij nu kwamen toe naar Philippus, die vandaan Bethsaïda in Galilea, en zij vroegen hem zeggende: machtiger, wij willen Jezus zien.

22. Philippus komt en zegt('t) aan Andreas. Komt Andreas en Philippus en zij zeggen('t) aan Jezus.

23. Maar Jezus buigt zich toe zeggende: gekomen is de ure opdat dunkzwaarte krijgt* de stichtzoon van de menselijke.

*Gr.doxazoo = Hebr.KáBàD

24. Op trouwe, op trouwe* ik zeg jullie, wanneer niet de pit van het tarwe vallend op het land sterft, blijft die afgezonderd; maar wanneer hij gestorven is, draagt hij veel vrucht.

*Gr.amèn=Hebr.AáMèN=op trouwe

25. Wie lief heeft zijn lichaamziel*, doet haar teloorgaan en wie beweigert* zijn lichaamziel in deze ordentelijkheid zal tot een leven wereldlang haar waar houden*.

*Gr.psuchè = Hebr.NèPhèSh

*Gr.miseoo = Hebr. SsáNéA

26. Wanneer iemand mij bedient*, moet hij mij volgen, en waar ik geschied, daar zal ook mijn bedienaar geschieden.

*Gr.phulassoo = Hebr.SháMàR

*Gr.diakonein = Hebr. SháRàT

42

Wanneer iemand mij bedient, waaderen zal hem de omvamende.

27. Nu is mijn lichaamziel geroerd en wat moet ik spreken? Omvamende bevrijd* mij

*Gr.sooizoo = Hebr.JáShàNg

uit deze ure? Maar daarom kwam ik in deze ure.

28. Omvamende, maak dunkzwaar* jouw naam. Er kwam nu een stem uit de hemel: en ik heb dunkzwaar gemaakt en zal dunkzwaar maken.

*Gr. doxazoo = Hebr. KáBhéd

29. De krioelmenigte nu die stond en hoorde zei een donderdreun* is geschied; anderen zeiden: een werkbode heeft met hem gepraat.

*Gr. brontè = Hebr. RáNgàM

30. Jezus boog zich toe en sprak: niet om mij is deze stem geschied maar om jullie.

31. Nu geschiedt het oordeel over deze ordentelijkheid*; nu zal de vooraangaande van deze ordentelijkheid buiten worden uitgeworpen.

*Gr. kosmos

32. En ik, indien ik omhoog gebracht ben, zal allen sleuren toe naar mij.

33. Maar dit zei hij uittekenende met hoedanige gestorvenheid hij aanstaande was om te sterven.

34. Nu boog zich toe naar hem de krioelmenigte: wij hebben gehoord uit de wetsuitlegging*, dat de christus* **blijft tot wereldlang***⁵⁷. Hoe zeg jij dat noodzakerlijkerwijs omhoog gebracht moet worden de stichtzoon van de menselijke? Als wie geschiedt deze stichtzoon van de menselijke?

*Gr. christos=Hebr. MàShiàCh=gezalvde

35. Nu sprak tot hen Jezus: nog een kleine tijd* geschiedt bij jullie het licht. Schrijdt heen aangezien jullie het licht hebben, opdat niet de duisternis* jullie wegneemt.

*Gr. chronos

En wie heen schrijdt in de duisternis volkènt niet waarheen hij heenvaart.

*Gr. skotia = hebr. ChoShèQ

36. Aangezien jullie het licht hebben, vertrouwt op het licht, opdat jullie (als)stichtkinderen van het licht geschieden. Deze (dingen) heeft Jezus bepraat en weggekomen heeft hij zich verscholen vandaan van hen.

43

37. En terwijl hij zodanige kentekenen

⁵⁷ Deze woorden verwijzen naar: Psalm 110:4, waar van 'de priester naar de wijze van Melchizedek' wereldlang geschiedt. Deze figuur wordt in de rabbijnse teksten gelijk gesteld met de Messias; ook naar Jes.9:6, waar van 'de zoon van David' gezegd wordt dat zijn heerschappij zonder einde zal zijn.

gemaakt heeft ten overstaan van hen,
 vertrouwden zij niet op hem,
 38. opdat het inbrenghoort* van Jesaja
 de profeet volledig gemaakt werd
 die sprak:

**machtiger, wie heeft vertrouwd op
 het hoorgerucht van ons? En aan wie
 werd de arm van de machtiger
 onthuld?**⁵⁸

39. Daardoor hebben zij niet de kracht
 om te vertrouwen, omdat wederom Jesaja
 sprak:

**40. Blind gemaakt heeft hij van hen de ogen*
 en vereelt heeft hij van hen het hart*,
 opdat zij niet zouden zien met de ogen
 en niet zouden beseffen met het hart
 en zouden omkeren, en ik zal genezen
 hen.**⁵⁹

*Gr. ophtalmos= Hebr. NgàJieN

*Gr. kardia = Hebr. LéB

41. Deze (dingen) sprak Jesaja omdat hij
 heeft gezien de dunkzwaarte van hem en
 heeft gepraat omtrent hem.

42. Tegelijk evenwel ook vandaan van de
 vooraangaanden vertrouwden velen op hem,
 maar om de Pharizeeën spraken zij niet
 gelijkgevend, opdat zij niet (als)
 ex-synagogalen zouden geschieden.

43. Want zij beminden de dunkzwaarte van
 de mensen meer boven de dunkzwaarte
 van God.

44. En Jezus schreeuwde en sprak:
 wie vertrouwt op mij, vertrouwt niet
 op mij, maar op die mij gestuurd heeft.

45. En wie mij aanschouwt, aanschouwt
 die mij gestuurd heeft.

46. Ik - licht - ben gekomen naar de

⁵⁸ Deze woorden staan letterlijk zo in de Griekse vertaling van de LXX van Jes.53:1. De letterlijke vertaling van de Hebreeuwse tekst (zie BAND II) luidt: *wie? vertrouwt op-het-hoorgerucht-onzer; en de-arm-van die-JHWH=-van-Israël over~wie? wordt-die-ontmanteld.*”

⁵⁹ Hier wordt verwezen naar wt Jesaja in hoofdstuk 6:9 zegt en Jes.6:10 wordt geciteerd, maar niet letterlijk volgens de vertaling daarvan in de LXX. De letterlijke vertaling van deze verzen uit de Hebreeuwse tekst luidt (zie BAND II) als volgt: *“En-voorts-zegt-hij ga en-voorts-ben-jij-aan’t-zeggen aan-het-genotenvolk (nl.)dit; hoort horende en-niet~zijn-jullie-aan’t-onderscheiden, en-zoet ziende en-niet~zijn-jullie-aan’tvolkènnen. Doe-olie-vet-zijn het-hart-van het-genotenvolk (nl) dit, en-doe-de-oren-zijner zwaar-zijn en-de-wel-ogen-zijner plak(ze)-dicht; afwendend-dat-het-aan’t-zien-is met-de-wel-ogen-zijner en-met-de-oren-zijner aan’t-horen-is; en-het-hart-zijner aan’t-onderscheiden-is en-het-voorts-aan’t-omkeren-is en-voorts-herstel-aan’t-brengen-is~voor-hem.”* In de Hebreeuwse tekst staan het laatste werkwoord in dezelfde vervoeging als de voorgaande en in de derde persoon. In de Griekse tekst staat het laatste werkwoord in het futurum en in de eerste persoon (net zoals bij Johannes); samen met de komma achter ‘omkeren’, dat in de Griekse tekst het laatste werkwoord is dat nog in de coniunctief (aanvoegende wijs) staat, kan dat erop wijzen, dat de vertalers van de LXX die laatste woorden als een toekomstige belofte hebben gelezen van God.

ordentelijkheid, opdat alwie vertrouwt op mij in de duisternis niet blijft.

47. En indien iemand van mij hoort de woordinbrengen* en niet waarhoudt*, niet oordeel ik hem; ik kwam immers niet opdat ik de ordentelijkheid* oordeel, maar opdat ik bevrijd de ordentelijkheid.

*Gr.rèma = Hebr. DáBháR

*Gr.phulassoo = Hebr. SháMàR

*Gr.kosmos

48. Hij die terzijde stelt mij en niet aanneemt de woordinbrengen van mij, heeft wat hem oordeelt: het inbrengwoord* dat ik gepraat heb, dat oordeelt hem op de latere* dag.

*Gr.logos = Hebr. DáBháR

*Gr.eschatos = Hebr. AáChàR

49. Omdat ik niet uit mijzelf heb gepraat, maar hij die mij gestuurd heeft, de omvamende zelf heeft aan mij het gebod* gegeven, wat ik moet spreken en waarover ik moet praten.

*Gr.entolè = Hebr. MieTs'WáH

50. En ik volkèn* dat zijn gebod (als)

*Gr.oida = Hebr. JáDàNg

leven wereldlang* geschiedt. Wat ik nu bepraat, zoals gezegd heeft Aan de omvamende, zo praat ik.

*Gr.aioonios = Hebr. LeNgóWLáM

45

13.1. En vóór het feest van Pesach

Jezus, volkènnend dat gekomen is van hem de ure opdat hij over treedt uit deze ordentelijkheid tot de omvamende, bemind hebbend die hem in de ordentelijkheid eigen zijn, heeft tot al-afheid* hen bemind.

*Gr.telos = Hebr. KoeLáH

2. En toen de broodmaaltijd geschiedde, toen de lasteraar* reeds geworpen had in het hart, opdat Judas van Simon Iskarioot hem zou overleveren⁶⁰,

*Gr.diabolos = Hebr. SháTháN

3. volkènnend, dat alle (dingen) hem in handen heeft gegeven de omvamende, en dat hij vandaan van God was weggekomen en tot God heenvaart,

4. brengt zichzelf tot opstaan

⁶⁰ Hier staat het Griekse werkwoord paradidoomi, dat vrijwel overal elders met 'overleveren' wordt vertaald. Het is tendentues om het hier anders te vertalen, zeker niet met 'verraden', zoals in de vertaaltraditie gebruikelijk is, hoewel ook de Latijnse vertaling dat niet doet, en ook niet met 'uitleveren' zoals in nieuwere vertalingen gebeurt. Onmiskenbaar wordt ieder evangelie duidelijk, dat *deze* overlevering NIET het initiatief van die-JHWH-van-Israël is, die Jezus zijn omvamende noemt. Zo geschiedt Gods wil niet, het is geen daad van liefde. Die wil geschiedt niettemin, maar daarin dat Jezus zijn messiaanse opdracht volgens de geboden volbrengt, door lief te hebben, te beminnen – al-af!

vandaan van de broodmaaltijd, en neerlegend de gewaden en nemend een linnen voorschoot⁶¹, gordde zichzelf aan.

5. Vervolgens werpt hij water in de spoelbak, en ging hij vooraan om af te spoelen* de voeten van zijn leerlingen en af te boenen met het linnen voorschoot waarmee hij was aangejord.

6. Hij komt nu bij Simon Petrus: hij zegt hem:

7. Machtiger, jij spoelt mij de voeten? Jezus boog zich toe en hij sprak tot hem: Wat ik maak, volkèn jij nu niet, maar Je zult volkènnen na deze (dingen).

8. Zegt tot hem Petrus: nee niet spoelen zal jij mij de voeten voor wereldlang.

Boog zich toe Jezus naar hem:

Indien ik niet zal afspoelen jou, heb jij geen deel samen met mij.

9. Zegt aan hem Simon Petrus: Machtiger, niet mijn voeten afgezonderd, maar ook de handen en het eerstdeel*.

10. Zegt hem Jezus: wie zich gewassen* heeft niet behoefte - ten zij de voeten - zich af te spoelen, maar hij geschiedt (als) geheel reine. En jullie geschieden (als) reinen, maar niet allen.

11. Hij volkènde immers wie hem overlevert; daarom sprak hij dit: niet allen geschieden jullie (als) reinen.

46

12. Toen hij nu afgespoeld had hun voeten en genomen had zijn gewaden en wederom (op de bank) neergevallen was, sprak hij tot hen: volkènnen jullie wat ik gemaakt heb voor jullie?

13. Jullie be-stemmen mij (als) de leraar en de machtiger, en prachtigs zeggen jullie: (zo)geschied ik immers.

14. Indien ik nu afgespoeld heb van jullie de voeten, de machtiger en de leraar, hebben ook jullie de plicht van elkaar de voeten af te spoelen;

15. Want een toonvoorbeeld heb ik gegeven aan jullie, opdat zoals ik

---

⁶¹ Door huisbedienden c.q. slaven gebruikt.

gemaakt heb voor jullie, ook jullie zouden maken.

16. Op trouwe op trouwe ik zeg jullie, niet geschiedt een heerdienaar* (als) de grotere van die hem stuurt; niet een afgezondene* (als) de grotere van die hem stuurt; indien jullie deze (dingen) volkènnen,

*Gr. doulos = Hebr. NgèBhèD

*Gr. apostolos

17. (als) gelukgewensen geschieden jullie wanneer jullie maken deze (dingen).

18. Niet omtrent allen zeg ik jullie: ik volkèn wie ik uitgekozen heb, maar opdat de schrift volledig gemaakt wordt:

die kluift van mij het brood pakte op op mijzijn hiel.⁶²

19. Vandaan-van nu zeg ik ('t) jullie voorhet geschieden (ervan), opdat jullie vertrouwen wanneer het geschiedt, dat ik geschied.

20. Op trouwe, op trouwe ik zeg jullie, hij die aanneemt wie ik ook maar za; sturen, neemt mij aan, en hij die mij aanneemt, neemt aan wie mij gestuurd heeft.

47

21. Deze (dingen) sprekend werd Jezus geroerd door de beluchting(-ter) en hij getuigde en sprak:

zie Mt.26:21-25; Mc.14:18-21; Lc.22: [21-23.

op trouwe, op trouwe ik zeg jullie: dat één-enkele* uit jullie mij zal overleveren.

*Gr. eis = Hebr. AèCháD

22. De leerlingen keken naar elkaar zonder uitweg zijnde omtrent wie hij ('t) zegt.

23. Eén-enkele uit zijn leerlingen geschiedde opliggend in de dijenschoot* van Jezus, dien Jezus beminde.

*Gr. kolpos = hebr. ChéJQ

24. Hem nu wenkt Simon Petrus en zegt aan hem: spreek wie geschiedt (als) degene omtrent wie hij ('t) zegt.

25. Deze alzo vallende op de borst* van Jezus, zegt hem:

*Gr. stèthos (vgl: stethoscoop)

26. Machtiger, (als) wie geschiedt hij?

⁶² Hier wordt Psalm 41:10 geciteerd, maar in een vertaling die volledig afwijkt van die in de LXX. Zie ook voetnoot 34 bij Joh.6:54-58. De letterlijke vertaling van de volledige Hebreeuwse tekst van dit psalmvers (zie BAND III.1) luidt: "ook de-menselijke-van de-vrede-mijner terwijl ik mij-veilig-weet-bij-hem etende het-brood-mijner; maakt-groot op-tegen-mij de-kwetshiel."

Toe buigt zich nu Jezus: deze geschiedt (als)degene voor wie ik zal dompelen de hap en geven aan hem. Gedompeld hebbend nu neemt hij een hap en geeft (die) aan Judas van Simon Iskarioot.

27.En samen met de hap kwam toen binnen in deze de lasteraar*. Nu zegt aan hem Jezus: wat jij maakt, maak('t) ijlings*.

*Gr.tachion = Hebr. MáHáR

28.Dit volkènde niemand van hen die aanlagen, waartoe hij ('t)sprak tot hem.

29.Want het dunkte sommigen, aangezien Judas de geldkist had, dat Jezus zegt aan hem: marktkoopt wat wij nodig hebben voor het feest, of voor de armen, opdat hij iets zou geven.

30.Genomen hebbend nu de hap kwam deze weg regelrecht; en de nacht geschiedde.

48

31.Als hij weggekomen is, zegt Jezus: nu wordt dunkzwaarte de stichtzoon van de menselijke en wordt God dunkzwaarte in hem.

32.Indien God dunkzwaarte wordt in hem, zal God hem dunkzwaarte geven in zichzelf, en regelrecht zal hij dunkzwaarte geven aan hem.

33.Borelingskes, nog weinig geschied ik samen met jullie; zoeken zullen jullie mij, en zoals ik sprak tot de Judeeërs, dat waarheen ik opvaar jullie niet de kracht hebben om te komen, en dat zeg ik jullie nu.

34.Een nieuw gebod geef ik jullie, dat jullie elkaar beminnen* zoals ik heb bemind jullie, opdat jullie beminnen elkaar.

*Gr.agapaoo = Hebr. AÁHàBh

35.Daaraan zullen allen volkènnen, dat jullie voor mij tot leerlingen geschieden, indien jullie minne hebben voor elkaar.

36.Zegt tot hem Simon Petrus: Machtiger, waarheen vaar jij op? Toe boog zich Jezus, waarheen ik opvaar heb jij niet de kracht om mij te volgen, maar jij zult later volgen.

37.Zegt tot hem Petrus: Machtiger, waardoor heb ik niet de kracht om jou te volgen nu? Mijn lichaamziel* zal ik over jou heen stellen.

38.Toe buigt zich Jezus: jouw lichaamziel* zal jij over mij heen stellen?

*Gr.psuchè = Hebr.NèPhèSh

Zeker niet zal een haan stem geven,
tot dat jij mij geloochend hebt drie keer.

49

14.1. Niet moet geroerd worden
jullie hart; vertrouwt op God en
vertrouwt op mij.

2. In het huis van de mij omvamende
geschieden vele verblijven; en indien
niet ik zou bespreken met jullie,
dat ik heen ga om gereed te maken
een opstaanplaats* voor jullie.

*Gr. topos = Hebr. MâQóWM

3. En wanneer ik heen gegaan ben
en gereed gemaakt heb een opstaanplaats
voor jullie, zal ik wederom komen
aannemende jullie bij mijzelf,
opdat waar ik geschied ook jullie
zouden geschieden.

4. En waarheen ik heen vaar volkènnen
jullie de neemweg*.

*Gr. hodos = Hebr. DèRèK

5. Zegt tot hem Thomas: Machtiger,
niet volkènnen wij waarheen jij
heenvaart, hoe volkènnen wij de
neemweg?

6. Zegt tot hem Jezus: ik geschied
(als) de neemweg en de waarachtigheid*
en het leven; niemand komt tot de
omvamende tenzij door mij.

*Gr. alètheia

7. Indien jullie mij volkènnen, ook de
mij omvamende zouden jullie volkènnen.
Vanaf nu volkènnen jullie hem en
hebben jullie (hem) gezien.

8. Zegt tpt hem Philippus: Machtiger,
toon aan ons de omvamende en
het is genoeg voor ons.

9. Zegt tot hem Jezus: zoveel tijd*
geschied ik samen met jullie en
niet volkènden jullie mij, Philippus?
Wie mij heeft gezien, heeft gezien
de omvamende; hoe zeg jij: toon
ons de omvamende?

*Gr. chronos

10. Niet vertrouwt jij dat ik in de
omvamende en de omvamende in
mij geschiedt? De woordinbrengen*
die zeg tot jullie, praat ik niet
vandaan van mijzelf; maar de
omvamende die in mij blijft
maakt de werken van hem.

*Gr. rëma = Hebr. DáBháR

11. Vertrouwt mij, dat ik (ben)
in de omvamende en de omvamende

in mij(is); maar indien niet,
vertrouwt (het) door deze werken.

50

12. Op trouwe, op trouwe ik zeg jullie,
wie vertrouwt op mij, de werken die
ik maak zal ook hij maken, en
grotere als⁶³ deze zal hij maken,
omdat ik tot de omvamede heen ga.

13. Wat ook maar jullie zullen wensen
in mijn naam, hij zal dat maken,
opdat dunkzwaarte* zal geven de
omvamede aan de stichtzoon.

*Gr. doxa = Hebr. KáBhóWD

14. Indien jullie iets wensten* van mij
in mijn naam, zal ik (het) maken.

*Gr. aiteoo = Hebr. SháAàL

15. Indien jullie mij beminnen*, zullen
jullie mijn geboden behoeden.

*Gr. agapao = Hebr. AáHàB

16. En ik zal vragen de omvamede
en hij zal een andere toeroeper geven
aan jullie, opdat hij geschiedde
samen met jullie in de wereldtijd*,

*Gr. aioon = Hebr. NgoLáM

17. de beluchter(ing)* van de waarachtigheid,
welke de ordentelijkheid* niet de kracht
heeft om te nemen, omdat die deze niet
aanschouwt en volkènt. Jullie volkènnen
deze, omdat hij vlakbij jullie blijft en
in jullie geschiedt.

*Gr. pneuma = Hebr. RuWàCh

*Gr. kosmos

18. Niet zal ik wegduwen jullie (als)wezen,
ik kom tot jullie.

19. Nog weinig en de ordentelijkheid
aanschouwt mij niet meer, maar jullie
aanschouwen mij, omdat ik leef en
jullie zullen leven.

20. Op die dag zullen jullie volkènnen,
dat ik(ben) in de mij omvamede en
jullie in mij en ik in jullie.

21. Wie heeft mijn geboden en hen behoedt,
die geschiedt (als)wie mij bemint;
en wie mij bemint, zal bemind worden
door de mij omvamede, en ik zal hem
beminnen en ik zal mijzelf tevoorschijn
brengen voor hem.

51

22. Zegt tot hem Judas, niet Iskariot:
Machtiger, en waarom is het geschied,
Dat jij aanstaande bent om jezelf

⁶³ Hier (en in vergelijkbare teksten) is gekozen voor het Nederlandse 'als', omdat in het Grieks het woordje 'è' = 'dan' in deze constructies niet behoeft te staan en hier niet staat. Wat in het Nederlands bij het woord 'meer' wel kan: b.v. meer liefde i.p.v. meer dan liefde, kan in het Grieks ook met andere bijvoeglijke naamwoorden, zoals 'groot'.

aan ons te voorschijn te brengen en niet aan de ordentelijkheid?*

*Gr.kosmos

23.Toe boog zich Jezus en sprak tot hem: Indien iemand mij bemint, zal hij mijn inbrengwoord* hoeden, en de omvamende van mij zal beminnen hem, en wij zullen 'tot hem komen en verblijf naast hem maken.

*Gr.logos = Hebr. DáBháR

24.Hij die mij niet bemint, hoedt mijn inbrengwoorden niet. En het inbrengwoord* dat jullie horen, geschiedt niet (als) het mijne maar van de omvamende die mij gestuurd heeft.

*Gr.logos = Hebr. DáBháR

25.Deze (dingen) heb ik bepraat met jullie naast jullie verblijvend.

26.En de toeroeper, de beluchter(-ing) de geheiligde*, die sturen zal de omvamende in mijn naam, die zal jullie leraren alle(dingen) en jullie indachtig maken alle (dingen) die ik gesproken heb tot jullie.

*Gr.hagios = Hebr. QáDóWSh

27.Vrede* duw ik af voor jullie, mijn vrede geef ik jullie; niet zoals de ordentelijkheid* zal geven, geef ik aan jullie. Niet moet geroerd worden van jullie het hart* en niet bang worden.

*Gr.eirènè = Hebr. SháLóWM

*Gr.kosmos

*Gr.kardia = Hebr. LéBh

28.Jullie hoorden dat ik gesproken heb tot jullie: heen vaar ik en ik kom tot jullie. Indien jullie mij beminden, zouden jullie je verheugen omdat ik heenga tot de omvamende, omdat de omvamende (als) de grotere van mij geschiedt.

29.En nu heb ik het gezegd aan jullie eer het geschiedt, opdat jullie, wanneer het geschiedt vertrouwen zouden.

30.Niet meer vele (dingen) zal ik bepraten samen met jullie, omdat komt de vooraangaande van de ordentelijkheid*, en aan mij heeft hij niets,

*Gr.kosmos

31.maar opdat de ordentelijkheid volkènt dat ik bemin de omvamende en dat ik zoals gebod* de omvamende aan mij, ('t)maak.

*Gr.anatelloo = Hebr. TsáWáH

53

Staat op* wij moeten heenvaren vanhier.

*Gr.egeiromai = Hebr.QuWM

- 15.1. Ik geschied (als)de waarachtige rankenstruik* en de omvamende van mij geschiedt (als) de akkerbewerker.
2. Alle breektak* in mij die geen vrucht* draagt, pakt hij weg en elke vrucht dragende reinigt hij af*, opdat hij meer vrucht droeg.
3. Reeds afgereinigd* geschieden jullie door het inbrengwoord dat ik bepraat heb met jullie.
4. Blijft in mij zoals ik in jullie. Zoals de breektak niet de kracht heeft vrucht te dragen uit zichzelf indien hij niet bleef in de rankenstruik, zo ook jullie niet indien jullie niet in mij bleven.
5. Ik geschied (als) de rankenstruik en jullie(als) de breektakken. Hij die blijft in mij zoals ik in hem, hij draagt veel vrucht, omdat jullie zonder mij niet de kracht hebben iets te maken.
6. Indien iemand niet zou blijven in mij, hij wordt buiten geworpen zoals de breektak en hij verdroogd* en zij zullen ze samenvoeren en op het vuur werpen, en zij worden in brand gestoken.
7. Indien blijft in mij, ook de woordinbrengen* van mij blijven in hem, wenst wat jullie maar willen, en het zal geschieden aan jullie.
8. Daarin krijgt dunkzwaarte de omvamende van mij, opdat jullie veel vrucht dragen en geschieden (als)voor mij (als)leerlingen.
9. Zoals mij bemind heeft de omvamende, zo heb ik jullie bemind: blijft in mijn minne.
10. Indien jullie mijn geboden* hoeden, blijven jullie in mijn minne, zoals ik de geboden van de omvamende van mij gehoed heb en ik in zijn minne blijf.
- 54
11. Deze(dingen) heb ik bepraat met jullie, opdat mijn vreugde in jullie geschiedt en jullie vreugde volledig gemaakt wordt.
12. Dit geschiedt (als) het gebod van mij, opdat jullie beminnen elkaar zoals ik jullie heb bemind.
13. Grotere minne dan deze heeft niemand,

*Gr. ampelos = Hebr. GèPhèN

*Gr. klèma (van klaoo = breken)

*Gr. karops = Hebr. PheRieJ

*Gr. kathairizoo

*Gr. hatharos = Hebr. TháHóWR

*Gr. xèrainoo = Hebr. JáBàSh

*Gr. rèma = Hebr. DáBháR

*Gr. entola = Hebr. MieTs'WáH

opdat iemand zijn lichaamziel* stelt over zijn metgezellen* heen.

14. Jullie geschieden als mijn metgezellen, indien jullie maken wat ik jullie gebied.

15. Niet meer zeg ik tegen jullie heerdienaren*, omdat de heerdienaar niet volkènt wat maakt de machtiger van hem; maar ik heb gezegd tegen jullie metgezellen*, omdat alles wat ik gehoord heb van de kant van de omvamede van mij ik heb doen volkènnen jullie.

16. Niet jullie hebben mij uitgekozen* maar ik heb jullie uitgekozen en ik heb jullie gesteld, opdat jullie heen varen en vrucht* dragen en de vrucht van jullie blijft, opdat wat ook maar jullie wensten* van de omvamede in mijn naam, hij geeft aan jullie.

55

17. Deze (dingen) gebied* ik jullie, opdat jullie elkaar beminnen*.

18. Indien de ordentelijkheid* jullie beweigert*, volkènt dat zij mij de eerste van jullie heeft beweigerd.

19. Indien jullie vanuit de ordentelijkheid geschieden, de ordentelijkheid zou het eigene liefhebben*. Maar omdat jullie niet vanuit de ordentelijkheid geschieden, maar ik jullie heb uitgekozen uit de ordentelijkheid, daarom beweigert jullie de ordentelijkheid.

20. Weest indachtig* het inbrengwoord* dat ik sprak tot jullie. Niet geschiedt de heerdienaar (als) de grotere van zijn machtiger; indien zij mij vervolgd* hebben, zullen zij ook jullie vervolgen; indien zij mijn inbrengwoord behoed* hebben, zullen zij ook dat van jullie behoeden.

21. Maar alle deze (dingen) maken zij

*Gr. psuchè = Hebr. NèPhèSh

*Gr. philos = (vaak) Hebr. RéàNg

*Gr. doulos = Hebr. NgèBhèD

*Gr. philos = Hebr. RéàNg

*Gr. eklegoo = Hebr. BáChàR

*Gr. karpos = Hebr. PeRieJ

*Gr. aiteoo = Hebr. SháAàL

*Gr. entelloo = Hebr. TsáWáH

*Gr. agapao = Hebr. AáHàBh

*Gr. kosmos

*Gr. miseoo = Hebr. SsáNéA

*Gr. phileoo = (ook) Hebr. AáHàB⁶⁴

*Gr. mnèmoneuoo = Hebr. ZáKhàR⁶⁵

*Gr. logos = Hebr. DáBhàR

*Gr. diookoo = Hebr. RáDàPh

*Gr. tèreoo = Hebr, NáTsàR⁶⁶

⁶⁴ Meestal wordt dit Hebreeuwse werkwoord in de LXX en het NT vertaald met het Griekse 'agapao'; bneide woorden vertalen we met 'beminnen'. Daarom vertalen phileoo in het NT met 'lief hebben'.

⁶⁵ Dit Hebreeuwse werkwoord vertalen we in TeNàK met 'aanhaken bij', om de Griekse concordantie van de stam MN ook in het Nederlands hoorbaar te maken, vertalen we in het NT met 'gedenken', of, zoals hier met 'indachtig zijn'.

⁶⁶ Mogelijk is dit Griekse woord hier bij Johannes de weergave van het Hebr. SháMàR, dat meestal in het NT, zoals in de LXX, met het Gr. 'phulassoo' wordt vertaald. Deze beide woorden vertalen we met 'waar houden'.

bij jullie door mijn naam, omdat zij niet volkènnen wie mij gestuurd heeft.

22. Indien ik niet gekomen was en gepraat had met hen, verwaarding* hadden zij niet; maar nu hebben zij geen schijnreden voor hun verwaardingen.

*Gr.hamartia = Hebr. ChæTháAáH

23. Wie mij beweigert, beweigert ook de omvamende van mij.

24. Indien ik niet de werken had gemaakt bij hen die niemand anders heeft gemaakt, zij hadden geen verwaarding. Maar nu hebben zij gezien en beweigerd en mij en de omvamende van mij.

25. Maar opdat volledig gemaakt werd het inbrengwoord dat in hun wetsuitleg geschreven is dat **zij mij beweigerd hebben gratisweg***.⁶⁷

*Gr.doorean = Hebr. ChieNNáM

56

26. Wanneer komt de toeroeper die sturen zal van de kant van de omvamende, de beluchting van waarachtigheid* die van de kant van de omvamende uitgaat, die zal getuigen omtrent mij; en jullie getuigen, dat jullie vanaf het vooraan gaande met mij geschieden.

κ-17

*Gr.alètheia = Hebr.AæMuWNáH

16.1. Deze dingen heb ik bepraat met jullie opdat jullie niet zouden struikelen*; uit de synagogen (geworpenen) zullen zij maken van jullie.

*Gr.skandalizoo = Hebr.KáShàL

2. Maar er komt een ure, dat al wie jullie vermoordt dunkt een dienst* op te dragen aan God.

*Gr.latreia = Hebr. NgæBhóWDáH

3. En deze 9dingen) zullen zij maken, omdat niet volkènden de omvamende en niet mij.

4. Maar deze 9dingen) heb ik bepraat met jullie, opdat wanneer komt hun ure, jullie van deze (dingen) indachtig zijn, dat ik jullie (erover) gesproken heb. Maar deze 9dingen) sprak ik tot jullie Niet vanaf het voraangaande, omdat Ik samen met jullie geschiedde.

5. Maar nu vaar ik heen naar wie mij heeft gestuurd, en niemand van jullie

⁶⁷ Deze Griekse woorden staan net zo aan het slot van Ps.35:19 in e Griekse vertaling van dit ver in de LXX; Ps.34:19, al zijn het daar de eerste woorden van de twee de versheft en niet de laatste zoals in de hebreeuwse tekst. Het is van een aan David toegeschreven klacht over een bespot en afgewesen mens. Dezelfde woorden staan ook aan het einde van de eerste versheft van Ps.69:5, in de LXX Ps.68:5.

vraagt mij: waar vaar jij heen?

6.maar omdat ik deze (dingen) bepraat heb met jullie, heeft de pijn volledig gevuld jullie hart.

7.Maar ik zeg het waarachtige aan jullie, het draagt bij voor jullie dat ik wegkom; want indien ik niet wegkom, komt de toeroeper zeker niet tot jullie.

8.En komende zal deze terecht brengen* de ordentelijkheid* omtrent verwaardingen en omtrent gerechtigheid en omtrent oordeel.

*Gr.elengchoo = Hebr. JáKàCh

*Gr.kosmos

9.Omtrent verwaardingen , omdat zij niet vertrouwen op mij;

10.maar omtrent gerechtigheid omdat ik heenvaar tot de omvamende en jullie mij niet meer aanschouwen.

11.En omtrent oordeel, omdat de vooraangaande van deze ordentelijkheid geoordeeld is.

57

12.Nog vele (dingen) heb ik jullie te zeggen, maar niet hebben jullie de kracht (het) te tillen nu.

13.Maar wanneer deze komt, de beluchter* van de waarachtigheid, zal hij op weg leiden jullie naar alle waarachtigheid; want hij zal niet praten vandaan van zichzelf, maar zoveel hij hoort zal hij bepraten, en de komende (dingen) zal hij boodschappen aan jullie.

*Gr.pneuma = hebr. RuWàCh

14.Deze zal mij dunkzwaarte geven* omdat uit het mijne zal nemen en boodschapt aan jullie.

*Gr.doxazoo = hebr. KàBhàD

15.Alle (dingen) zoveel als heeft de omvamende, geschiedt (als) het mijne. Daarom sprak ik dat hij uit het mijne neemt en boodschapt aan jullie.

16.Weinig en niet meer aanschouwen jullie mij, en wederom weinig en jullie zullen mij zien.

17.Er spraken uit zijn leerlingen tot elkaar: hoe geschiedt dit wat hij zegt aan ons: weinig en niet aanschouwen jullie mij en wederom weinig en jullie zullen zien mij?

en: dat ik heenvaar tot de
omvamende?

18. Zij zeiden nu: hoe geschiedt
dit wat hij zegt “wenig”, niet
volkènnen wij wat hij bepraat.

58

19. Jezus volkènde dat zij hem wilden
vragen en hij sprak tot hen: omtrent
dit zoeken jullie samen met elkaar
dat ik sprak weinig en niet aanschouwen
jullie mij, en wderom weinig en jullie
zullen zien mij?

20. Op trouwe, op trouwe, ik zeg jullie,
dat jullie zullen wenen* en zullen
huilen*, maar de ordentelijkheid zal
zich verheugen*. Jullie zullen pijn
hebben, maar de pijn zal tot vreugde
geschieden.

*Gr.klaioo = Hebr. BáKháH

*Gr.thrèneo = Hebr. JáLàL

*Gr.chairoo = Hebr. SháMàCh

21. De vrouw wanneer zij baart*,
heeft pijn, omdat haar uur gekomen is;
wanneer zij het kind tot geschieden
gebracht* zal hebben, is zij niet meer
indachtig* de beënging** door de
vreugde, dat een mens tot geschieden
is gekomen in de ordentelijkheid.

*Gr.tiktoo = Hebr. JáLàD

*Gr.gennaoo = Hebr. JáLàD(Hiph)⁶⁸

*Gr.mnèmoneuoo = Hebr. ZàKhàR⁶⁹

[*Gr.thlipsis=Hebr, TsàR

22. En jullie hebben dan nu wel pijn;
maar wederom zullen jullie zien mij
en verheugen zal zich van jullie
het hart; en de vreugde van jullie
zal niemand afpakken vandaan van
jullie.

23. En op die dag zullen jullie mij
niets vragen; op trouwe op trouwe
ik zeg jullie, wat ook maar jullie
zullen wensen van de omvamende,
hij zal('t) geven aan jullie in mijn
naam*.

24. Tot nu wensten jullie niet iets
in mijn naam; wenst en jullie zullen

⁶⁸ Dit Hebreeuwse werkwoord vertalen we in TeNaKh met ‘baren’. Maar baren dient dan veel ruimer te worden opgevat dan bij ons nu gebruikelijk is. ‘Baren’ is ‘uitdragen’. Het daarvan afgeleide zelfst. naamwoord ToLeDóWT, dat letterlijk ‘baringen’ betekent, wordt reeds in de LXX dikwijls met ‘Genesis’ (= geschiedenis) vertaald. Overigens is in dit woord de stam GN herkenbaar, die we ook kennen uit ‘genos’ en in het Nederlandse ‘gen’. Er is dus meer overeenkomst tussen het Griekse en het Hebreeuwse woord, dan wij in het Nederlands horen. Omdat de Griekse stam GN ook in zoveel andere woorden doorklinkt (b.v. in giGNomai dat vaak ,met vormen van ons woord ‘zijn’ vertaald wordt, maar even vaak met met ‘geschieden’.), bewaren we in het NT de Griekse concordantie, door overal deze stam met (vormen van) ‘geschieden’ te vertalen.

⁶⁹ Dit Hebreeuwse woord vertalen we in TeNaKh met ‘aanhaken bij’; in het NT bewaren we de Griekse concordantie van de veel voorkomende woordstam MN. De betekenis van het Griekse woord hier wordt bepaald door die van het Hebreeuwse werkwoord.

aannemen, opdat de vreugde van jullie volledig gemaakt wordt.

59

25. Deze (dingen) heb ik in toespelingen* bepraat met jullie. Er komt een ure wanneer ik niet meer in toespelingen zal praten met jullie, maar in allesverwoording omtrent de omvamende zal boodschappen aan jullie.

*Gr.paroimia = Hebr. MáShál

26. Op die dag zullen jullie in mijn naam wensen, en niet zeg ik jullie dat ik zal vragen de omvamende omtrent jullie.

27. Want zelf heeft de omvamende jullie lief*, omdat jullie mij hebben liefgehad en hebben vertrouwd, dat ik van God uit kwam.

*Gr.phileoo

28. Gekomen ben ik vandaan van de omvamende en gekomen ben ik naar de ordentelijkheid*; wederom duw ik weg de ordentelijkheid en ik ga heen naar de omvamende.

*Gr.kosmos

60

29. Zijn leerlingen zeggen: Zie nu praat jij met allesverwoording, en toespeling zeg jij.

30. Nu volkènnen wij dat jij volkènt alle (dingen) en niet de behoefte hebt, dat iemand jou vraagt. Daarin vertrouwen wij dat jij van God uit gekomen bent.

31. Jezus boog zich toe naar hen: nu vertrouwen jullie?

32. Zie er komt een ure en is gekomen, dat jullie uiteen gegooid worden ieder naar het eigene en mij afgezonderd wegduwen. En niet geschied ik afgezonderd, omdat de omvamende samen met mij geschiedt.

33. Deze (dingen) heb ik bepraat met jullie, opdat jullie in mij vrede hadden. In de ordentelijkheid hebben jullie beënging*, maar weest gerust, ik heb overwonnen de ordentelijkheid.

*Gr.thlipsis = Hebr. TsáR

61

17.1. Deze (dingen) heeft Jezus bepraat en hoog-heen-gedragen hebbend* zijn ogen naar de hemel, sprak hij:

*Gr.ephairoo = Hebr. NáSsáA

Omvamende, gekomen is de ure:
 Geef dunkzwaarte* aan jouw stichtzoon,
 opdat de stichtzoon dunkzwaarte geeft
 aan jou,
 2. zoals jij hebt gegeven aan hem bevoegdheid
 over alle vlees*, opdat alwie jij gegeven hebt
 aan hem, hij zou geven aan hen leven
 wereldlang*.
 3. En dit geschiedt (als) leven weredlang,
 dat zij volkènnen jou, de afgezonderd
 waarachtige God en hem die jij gezonden
 hebt Jezus Christus.
 4. Ik heb jou dunkzwaarte gegeven op het
 land, het werk al-af gemaakt hebbend*,
 dat jij gegeven hebt aan mij opdat ik
 (het)zou maken.
 5. En nu geef dunkzwaarte aan mij,
 omvamende, van de kant van jouzelf,
 met de dunkzwaarte die ik had
 voor het geschieden van de ordentelijkheid
 van de kant van jou.
 6. Te voorschijn heb ik gebracht jouw
 naam voor de mensen die jij gegeven hebt
 aan mij uit de ordentelijkheid; aan jou
 geschieden zij en aan mij heb jij hen
 gegeven, en jouw inbrengwoord* hebben
 zij behoed*.
 7. Nu volkènnen zij, dat alles zoveel jij
 gegeven hebt aan mij, van de kant van jou
 geschiedt.
 8. Dat de woordinbrengen* die jij gegeven
 hebt aan mij ik gegeven heb aan hen, en
 zij hebben die aangenomen, en zij hebben
 waarchtig volkènd, dat ik van de kant van jou
 gekomen ben, en zij hebben vertrouwd,
 dat jij mij hebt afgezonden.
 9. Ik vraag omtrent hen, niet omtrent de
 ordentelijkheid vraag ik, maar omtrent wie
 jij gegeven hebt aan mij, omdat zij voor
 jou geschieden.
 10. En al-af het mijne geschiedt (als) het jouwe
 en al-af het jouwe (als) het mijne en ik zal
 dunkzwaarte krijgen in hen.
 11. En niet meer geschied ik in de ordentelijkheid,
 en zij geschieden in de ordentelijkheid,
 en ik zal tot jou komen. Heilige omvamende
 behoed hen in jouw naam, die jij gegeven
 hebt aan jou, opdat zij zouden geschieden
 zoals wij.

*Gr.doxazoo = Hebr. KáBÉD

*Gr.sarx = Hebr. BáSháR

*Gr.aioonios = Hebr. NgóWLáM

*Gr.teleoo = Hebr. KáL<H

*Gr.logos = Hebr. DáBháR

*Gr.tèreeo = Hebr. NáTsàR

*Gr.rèma = Hebr. DáBháR

12. Toen ik geschiedde samen met hen, heb ik hen behoed* in jouw naam, die jij gegeven hebt aan mij, en ik heb(hen)waar gehouden* en niemand uit hen is teloor gegaan* tenzij de stichtzoon van de teloorgang, opdat de schrift volledig gemaakt werd.

*Gr.tèreeo = Hebr. NáTsàR

*Gr.phulattoo = hebr. SháMàR

*Gr.apooleoo = Hebr. AáBàD

13. En nu kom ik tot jou en deze (dingen) bepraat ik in de ordentelijkheid*, opdat zij hebben mijn vreugde* volledig gemaakt in henzelf.

*Gr.kosmos

*Gr.chara = hebr. ShieM'ChÁH

14. Ik heb gegeven aan hen jouw woordinbreng*, en de ordentelijkheid heeft hen beweigerd*, omdat zij niet geschieden uit de ordentelijkheid zoals ook ik niet geschied uit de ordentelijkheid.

*Gr.logos = hebr. DáBháR

*Gr.miseoo = Hebr. SsáNéA

15. Niet vraag ik dat jij oppakt hen uit de ordentelijkheid, maar dat jij hen behoed voor het slechte.

16. Uit de ordentelijkheid geschieden zij niet, zoals ook ik niet geschied uit de ordentelijkheid.

17. Heilig hen in de waarachtigheid*. jouw woordinbreng geschiedt (als) waarachtigheid.

*Gr.alètheia = Hebr. AæMuWNáH

18. Zoals jij mij gezonden hebt naar de ordentelijkheid, heb ook ik hen gezonden naar de ordentelijkheid.

19. En om hen heilig ik mijzelf, opdat ook zij geschieden (als)geheilgden in waarachtigheid.

20. Niet omtrent deze vraag afzonderlijk, maar ook omtrent wie vertrouwen door hun woordinbreng* op mij,

*Gr.logos = Hebr. DáBáR

21. opdat alles geschieden (als) een één-enkele*, zoals jij omvamende in mij en ik in jou, opdat ook zij geschieden in ons, opdat de ordentelijkheid vertrouwt dat jij mij hebt gezonden.

*Gr.heis = Hebr. AèChàD

22. En ik heb de dunkzwaarte*, die jij aan mij gegeven hebt, gegeven aan hen, opdat zij geschieden (als) een-één-enkele, zoals ook wij (als) een-één-enkele.

*Gr.doxa = Hebr. KáBhóWD

23. Ik in hen en jij in mij, opdat zij geschieden (als) al-af-gemaakten* tot een één-enkele, opdat volkènt* de ordentelijkheid dat jij mij gezonden

*Gr.teleoo = Hebr. KáLáH

*Gr.gignooskoo = Hebr. JáDàNg

hebt en jij hen hebt bemind zoals jij mij hebt bemind*.

24.Omvamende wie jij gegeven hebt aan mij, ik wil dat waar ik geschied ook deze geschieden samen met mij, opdat zij aanschouwen mijn dunkzwaarte, die jij gegeven hebt aan mij, omdat jij mij bemind hebt voor het ontwerp van de ordentelijkheid.

25.Omvamende rechtvaardig, en de ordentelijkheid volkènt jou niet, maar ikvolkènt jou en deze volkènnen, dat jij mij hebt gezonden.

26.En ik heb doen volkènnen hen jouw naam en doe volkènnen, dat de minne waarmee jij mij bemind hebt, in hen geschiedt en ik in hen.

62

18.1. Deze (dingen) gesproken hebbend kwam hij weg samen met zijn leerlingen naar het oversteekse* van de winterbeek Kedron, waar geschiedde een schutse*, waarin hij binnenkwam hij en de leerlingen.

2.Maar Judas, die hem overlevert, volènde de opstaanplaats*, omdat dikwijls samengevoerd was Jezus daar samen met zijn leerlingen.

3.Judas nu, genomen hebbend de groep handlangers en uit de vooraangaande priesters en uit de farizeeërs, komt hij daar met lantaarns en toortsen en wapens.

4.Jezus nu volkènnend alle (dingen) die komen op hem, kwam weg en zegt hen: wie zoeken jullie?

5.Zij bogen zich toe naar hem: Jezus de Nazarener. Zegt hij hen: (zo)geschied ik. Erbij stond Judas, die hem overlevert,samen met hen.

6.Toen hij nu sprak tot hen: (zo) geschied ik, kwamen zij naar achteren en zij vielen op de grond.

7.Wederom nu vroeg hij hen: wie zoeken jullie? En zij spraken: Jezus de Nazarener.

8.Toe boog zich Jezus: ik sprak tot jullie dat ik (zo)geschied; indien jullie nu mij zoeken, duwt weg deze

*Gr.agapaoo = Hebr.AáHàBh

zie Mt.26:47-56; Mc.14:43-50; Lc.22:
[47-53]

*Gr.peran = Hebr. NgèBhèR

*Gr.kèpos = Hebr. GàN

*Gr.topos = hebr. MáQóWM

om heen te varen,
9.opdat volledig gemaakt werd
de woordinbreng* die hij sprak,
namelijk die jij gegeven hebt aan mij,
niet heb ik teloor laten gaan uit hen
iemand.

*Gr.logos = hebr.DáBhÁR

10.Simon Petrus nu, hebbend een
zwaard, sleurde het aan en raakte
van de vooraangaand priester de
heerdienaar en stootte af van hem
het rechter oor; en (als)naam
geschiedde voor hem Malcus.

11.Jezus sprak nu tot Petrus:
werp het zwaard op zijn stelle.
De drinkbeker die gegeven heeft
aan mij de omvamende, niet drink
ik die zeker?

63

12.De groep nu en de vooraangaande
over duizend en de handlangers van de
Judeeërs namen mee Jezus en kneveldent*
hem en voerden (hem) eerst naar
Annas.

zie Mt.26:57-75; Mc.14:53-72; Lc.22:
[54-71

*Gr.deoo = Hebr. AÁSàR

13.Hij geschiedde immers (als) de
schoonvader van Kajaphas, die geschiedde
(als)de vooraanstaand priester van dat
jaar.

14.En hij geschiedde(als) die samen
beraadslaagde met de Judeeërs, dat
het bijdraagt dat één-enkele* mens
sterft om het genotenvolk*.

15.En gevolgd werd⁷⁰ Jezus door
Simon Petrus en een andere leerling.
En die leerling geschiedde (als)volkènd
door de vooraangaand priester, en
hij kwam samen met Jezus naar de
grashof* van de vooraangaand priester.

64

16.En Petrus is blijven staan bij de deur
buiten. Uitkwam nu de leerling de andere
de volkènde van de vooraangaand priester
en hij sprak tot de deurwachter en hij
heeft Petrus binnen gevoerd.

17.Nu zegt tot Petrus de heerdienares*

*Gr.paidiskè = Hebr.AáMáH

de deurwachtster: niet ook jij geschied

⁷⁰ De Griekse werkwoordsvorm is hier passief vertaald om de woordvolgorde aan te kunnen houden en de betekenis duidelijk te houden.

van de leerlingen van deze mens?
Die zegt: niet geschied ik (zo).

18. Maar binnen stonden de heerdienaren en de handlangers, die een kolenvuur gemaakt hadden, omdat koude* geschiedde, en zij warmden zich. En ook Petrus geschiedde samen met hen staande en zich warmende.

*Gr. psuchos = Hebr. QoR

19. De vooraangaand priester nu vroeg Jezus omtrent zijn leerlingen.

20. Toe boog zich Jezus naar hem: ik heb met allesverwoording gepraat in de ordentelijkheid*; ik heb overal geleraard in de synagoge en in de tempel waar alle Judeeërs samen komen, en in het verscholene heb ik niets gepraat.

*Gr. kosmos

21. Wat vraag jij mij? Vraag die gehoord hebben wat ik bepraat heb met hen. Zij deze volkènnen wat ik sprak.

22. Maar toen hij deze (dingen) sprak, heeft een-één-enkele erbijstaande van de handlangers aan Jezus gegeven een afranseling sprekend: alzo buig ij je toe naar de vooraangaand priester?

23. Toe boog zich naar hem Jezus: indien kwaad ik gepraat heb, getuig omtrent het kwade, maar indien prachtig waarom takel jij mij toe?

65

24. Afgezonden nu heeft hem Annas gekneveld tot Kajaphas de vooraangaand priester.

25. En Simon Petrus geschiedde staande en zich warmende. Zij nu spraken tot hem: niet ook jij geschied van de leerlingen van hem? Die loochende en sprak: niet geschied ik (zo).

26. Zegt één-enkele van de heerdienaren van de vooraangaand priester, een familielid⁷¹ van wie Petrus had afgestoten een oor: niet zag ik jou in de schutse* samen met hem?

*Gr. kèpos = Hebr. GàN

27. Wederom loochende Petrus, en

⁷¹ Grieks 'sungngenos' = letterlijk: samen in geschiedenis gekomen

regelrecht stemde een haan aan.

66

28. Zij nu voeren Jezus vandaan van Kajaphas naar het rechthuis*; en ochtend geschiedde; en zij kwamen niet binnen in het rechthuis, opdat zij zich niet besmetten* maar aten het pascha*.

29. Wegkwam nu Pilatus naar buiten tot hen en beweert: welke aanklacht dragen jullie van deze mens?

30. Zij bogen zich toe en spraken tot hem: indien deze niet geschiedde kwaad makend, niet leverden wij over hem hem.

31. Nu sprak Pilatus tot hen: neemt hem jullie en volgens de wetsuitlegging* van jullie oordeelt hem. Tot hem spraken de Judeeërs: wij zijn niet bevoegd iemand te vermoorden*;

32. opdat het inbrengwoord* van Jezus volledig gemaakt werd dat hij sprak kentekenend aan hoedanig sterven hij aanstaande was te sterven.

33. Binnenkwam nu Pilatus wederom in het rechthuis en hij bestemde Jezus en sprak met hem: geschied jij (als)koning van de Judeeërs.

34. Toe boog zich Jezus: vandaan van jouzelf zeg jij dit niet, maar anderen spraken tot jou omtrent mij?

35. Toe boog zich Pilatus: ik geschied toch niet (als)een Judeeër? Jouw natie* en de voorangaand priesters hebben overgeleverd jou aan mij. Wat heb jij gemaakt?

36. Toe boog zich Jezus: mijn koninkrijk(-schap) geschiedt niet uit deze ordentelijkheid*. Als uit deze ordentelijkheid geschiedde mijn koninkrijk(-schap), zouden de handlangers voor mij strijden, opdat ik niet werd overgeleverd aan de Judeeërs. Maar nu geschiedt mijn koninkrijk(-schap) niet hier vandaan.

37. Nu sprak tot hem Pilatus: dus (als)koning geschiedt jij? Toe boog zich Jezus: jij zegt dat

zie Mt.27:11-30; Mc.15:1-19; Lc.23:

*Gr.praitoorion=Lat.praetorium[1-25

*Gr.mainainoo = Hebr. TháMéA

*Gr.pascha=Hebr.PèSàCh

*Gr.nomos = Hebr.ToRáH

*Gr.apokteinoo = Hebr. HáRàG

*Gr.logos = Hebr. DáBháR

*Gr.ethnos = Hebr. GóWJ

*Gr.kosmos

Ik (als)koning geschied. Ik ben daartoe tot geschieden gebracht en daartoe ben ik gekomen naar de ordentelijkheid*, opdat ik zou getuigen de waarachtigheid*. Al wie geschiedt uit de waarachtigheid hoort mijn stem.

*Gr.kosmos

*Gr.Alètheia = Hebr.AéMuWNáH (of [AèMèT.

38.Zegt hem Pilatus: (als)wat geschiedt waarachtigheid⁷²?

En dit gesproken hebbend kwam hij weg wederom tot de Judeeërs, en hij zegt hen:ik vind in hem geen enkele reden.

39.Maar er geschiedt een gewoonheid voor jullie, dat ik een-één-enkele* zal loslaten op het pascha*. Jullie besluiten nu, ik zal loslaten voor jullie de koning van de Judeeërs.

*Gr.heis =mHebr. AèChád

*Gr.pacha = Hebr.PèSàCh

40.Zij nu schreeuwden* wederom niet deze maar die Barabbas. En Barabbas geschiede (als) rover.

*Gr.krazoo = hebr. TsáNgàQ

69

19.1.Toen nu nam Pilatus Jezus en geselde (hem).

2.En de legerschareleden* gestrikt hebbend een krans van doornstruiken, stelden(die) op zijn eersteel en een gewaad roodblauw* omwierpen zij hem,

*Gr.stratiotès > Gr. stratia = Hebr. [TsáBáA.

*Gr.porphuros = Hebr.AàR'GáMán

3.en zij gingen vooraan tot hem en zeiden: verheug je⁷³ koning van de Judeeërs en ij hebben gegeven hem afranselingen.

4.En wederom kwam weg Pilatus naar buiten, en hij zegt tot hen: zie ik voer hem voor jullie naar buiten, opdat jullie volkènnen dat ik geen enkele reden

⁷² Bij de vertaling moet altijd bedacht worden, dat Jezus geen Grieks sprak, maar Aramees. In welke taal hebben Jezus en Pilatus – volgens Johannes! – met elkaar gesproken? We weten het niet. Was er een tolk bij? Sprak Pilatus inmiddels een mondje Aramees? Hoe dat ook zij, Het Griekse woord 'alètheia' is hier zoals elders bij Johannes en bij de andere evangelisten de weergave van een Aramees woord, dat is afgeleid van een woordstam, nl. AámàN, die net als in het Hebreeuws de begrippen 'trouw', 'betrouwbaarheid' en 'oprechtheid' aanduidt. In de mij ter beschikking staande terugvertalingen van het Griekse NT in het (bijbelse) Hebreeuws wordt dan ook altijd gekozen voor het Hebreeuwse AèMèT en dat betekent zeker niet 'waarheid' in de klassiek Griekse betekenis! Maar misschien kreeg Pilatus, via een tolk, het Griekse 'alètheia' aangereikt en benatwoordde hij Jezus met dit begrip. Ze zullen elkaar volledig hebben misverstaan en dta blijkt eigenlijk uit het gehele gesprek. De bron van dit gesprek is niet meer achterhaalbaar. Het is een verhaal en geen verslag! En dit verhaal vertelt hoe groot de kloof is tussen deze Joodse Rabbi Jezus en de Romeinse functionaris Pilatus. En dan is er ook nog de intern Joodse controverse tussen Jezus enerzijds en de Farizeeërs, de Priesters en schriftgeleerden anderzijds. Voor de Joodse Rabbi ging – en gaat - het om 'waarachtigheid', betrouwbaarheid, om trouw, om ethiek dus! Dat zijn voor machthebbers, politici en functionarissen manipuleerbare begrippen. Ook met die Griekse waarheid nemen zij het niet zo nauw. Koningschap is hun ogen niet gebouwd op waarachtigheid, maar op macht.

⁷³ Griekse 'Chaire': de dagelijkse groet in het Griekse, zoals 'ShaLoM' (= vrede) dat is in het Hebreeuws en 'ave' (= gegroet) in het Latijn.

vind ik in hem.

5. Uit kwam nu Jezus naar buiten, dragend de doornen krans en het roodblauwe gewaad. En hij zegt hen: zie de mens.

6. Toen nu hem zagen de vooraangaande priesters en de handlangers schreeuwden zij zeggende: lruispalen, kruispalen. Zegt hen Pilatus: Neemt jullie hem en kruispaalt hem, want ik vind niet in hem een reden.

7. toe bogen zich naar hem de Judeeërs: wij hebben een wetsuitleg* en volgens de wetsuitleg is hij verplicht te sterven, omdat hij zichzelf een stichtzoon van God maakte.

*Gr.vomos = hebr. TóWRáH

8. Toen dan Pilatus hoorde van deze wetsuitleg, kreeg hij meer ontzag

9. en hij kwam in naar het rechthuis* wederom en hij zegt tot Jezus: waarvandaan geschied jij? Maar Jezus heeft een toebuiging niet gegeven.

*Gr.praitoorion=Lat.praetorium

10. Dan zegt tot hem Pilatus: met mij praat jij niet? volkèn jij niet dat ik bevoegdheid* heb jou los te laten en bevoegdheid jou te kruispalen?

*Gr.exousia

11. Toe boog zich Jezus: niet heb jij aangaande mij een-enkele bevoegdheid, indien die niet gegeven was aan jou vandaan van omhoog. Daarom heeft die mij overlevert een grotere verwaarding*.

*Gr.hamartia=Hebr. ChæTháAáH

12. Hierom zocht Pilatus hem los te laten. Maar de Judeeërs schreeuwden* zeggend: indien jij deze loslaat, geschied jij niet (als)metgezel* van de keizer⁷⁴; alwie zichzelf koning maakt spreekt de keizer tegen.

*Gr.krazoo = Hebr. ZáNgàQ

*Gr.philos = Hebr. MéRàNg

13. Pilatus nu, gehoord hebbend deze inbrengen* voerde Jezus naar buiten en ging zitten op een treeplankier* op een opstaanplaats* gezegd Lito-strotos⁷⁵, in het Hebreeuws: Gabbatha⁷⁶.

*Gr.logos = Hebr. DáBháR

*Gr.topos = Hebr. MáQóWM

14. En de toebereiding van het pascha*

*Gr.pascha=Hebr.PèSàCh(=hinkstap)

⁷⁴74 Of: van Caesar, want ons woord 'keizer' is een verbastering van de naam Caesar en Caesar Augustus was de officiële naam van keizer Augustus, de opvolger van Julius Caesar.

⁷⁵75 De letterlijke vertaling van het Grieks luidt "spreidsteen"

⁷⁶76 Een Aramees woord, dat 'hoge plaats' betekent.

geschiedde en(als)ure geschiedde ongeveer het zesde. En hij zegt aan de Judeeërs: zie de koning van jullie.

15. Die nu schreeuwden: pak op, pak op kruispaal hem. Zegt hen Pilatus: jullie koning moet ik Kruispalen? Bogen zich toe de Vooraangaande priesters: niet hebben wij een koning tenzij Caesar⁷⁷.

69

16. Toen nu leverde hij hem over aan hen opdat hij gekruispaald werd.

17. Zij nu namen aan Jezus en tillend voor zichzelf de kruispaal kwam hij weg naar wat gezegd wordt de opstaanplaats van een schedel, wat in het Hebreeuws wordt gezegd Golgotha⁷⁸, waar zijn hem kruis-Paalden,

18. en samen met hem twee anderen aan deze (zijde) en aan gene, maar middenin Jezus.

19. En Pilatus schreef ook een titel* en heeft die gesteld op de kruispaal; en er stond geschreven: JESOUS DE NAZOREEËR DE KONING VAN DE JUDEEËRS.

*Gr. titlon=Lat. titulus=Ned. titel

20. Deze titel nu lazen op velen van de Judeeërs, omdat lijfna aan de stad de opstaanplaats geschiedde, waar Jezus gekruispaald werd; en het stond geschreven in het Hebreeuws, Romeins⁷⁹ en het Helleens⁸⁰.

21. Nu zeiden tot Pilatus de vooraangaande priesters van de Judeeërs: schrijf niet: de koning van de Judeeërs, maar dat deze sprak: (als)koning van de Judeeërs geschied ik.

22. Toe boog zich Pilatus: wat ik geschreven heb, heb ik geschreven.

70

⁷⁷ Zie voetnoot nr 74.

⁷⁸ Golgotha is de vergrieksing van het Aramese GuWLGuWLTáA, in het Hebreeuws: GuWLGòLèT, dat algemeen met 'schedel' wordt vertaald, maar letterlijk '(hoofd)wentel' (vgl. (hoofd-)rondding) betekent.

⁷⁹ = Latijn.

⁸⁰ = Grieks.

23. De legerschareleden nu, toen zij kruispaalden Jezus, namen zijn mantels* en maakten vier delen, voor elke legerscharelid een deel, en de lijfrok*. En de lijfrok geschiedde naadloos, vanaf bovenaan geweven* in z'n'geheel.

*Gr. himation=Hebr. Shál'MáH

*Gr. chitooon=Hebr. KeToNèT

*Gr. huphainoo=Hebr. AÁRàG

24. Zuh soraken tot elkaar: niet moeten wij splijten* hem, maar wij moeten (duidelijkheid)verkrijgen daaromtrent van wie hij geschieden zal.

Opdat de schrift volledig gemaakt werd: **zij verdeelden mijn mantels* voor zichzelf en over mijn mantelkleed* wierpen zij een lossteen*.**⁸¹

*Gr. himation = (hier) Hebr. BèGèD

*Gr. himatismoon=(hier) Hebr. Miel'BéSh

*Gr. klèros=Hebr. GóWRáL

71

25. En de legerschareleden maakten nu deze (dingen), maar aan de kant van de kruispaal van Jezus stonden zijn moederende en de zusterverwante van zijn moederende, Maria van Klopas en Maria de Magdaleense.

26. Jezus nu, ziende zijn moederende en de leerling erbij staande die hij beminde, zegt zijn moederende: vrouw zie de-stichtzoon jouwer; vervolgens zegt hij de leerling: zie de moederende jouwer.

27. En vadaan van die ure, nam Johannes haar bij het hem eigene.

28. Na dit zegt Jezus, volkènnend dat reeds alles al-af-was*, opdat al-af-gemaakt werd de schrift: **ik heb dorst*.**

*Gr. teleomai=Hebr. KálàL

*Gr. dipsaoo=Hebr. TsáMáA

*Gr. skeuos=Hebr. KelieJ

*Gr. oxos=Hebr. CháMÉTs

29. Gerei* lag er volgepropt met zuur*; zij nu om een met zuur volgepropte spons hysop stellende droegen die aan naar zijn mond.

30. Toen nu Jezus het zuur genomen had, sprak hij: het is-al-af*.

*Gr. teleomai=Hebr. KálàL

*Gr. kephalè = Hebr. RAóWSh

*Gr. pneuma = hebr. RuWàCh

En neergevlid hebbend het eerstdeel* leverde-hij over de beluchting(-ter)*.

72

31. De Judeeërs nu, aangezien toebereiding geschiedde, opdat niet

⁸¹ Hier citeert Johannes Ps.22:19, letterlijk volgens de Griekse vertaling van de LXX (Ps.21:19). De letterlijke vertaling van de Hebreeuwse tekst (zie BAND II.1) luidt: *Zijn-aan't-vereffenen het-kostuum-mijner voor-zichzelf; en-op-het-kleed-mijner: zijn-zij-aan't-doen-bvallen een-lotssteen.*"

bleven op de kruispaal de zielelichamen* op sabbath, want (als)een grote geschiedde de dag van die sabbath, vroegen Pilatus, dat geknakt werden van hen de botten* en zij weggepakt werden. 32.De legerschareleden nu kwamen en van de eerste knakten zij de botten en van de andere, die gekruispaald waren samen met hem. 33.Maar bij Jezus gekomen, toen zij zagen dat hij reeds gestorven was, knakten zij niet de botten van hem, 34.Maar een één-enkele* van de legerschareleden heeft met zijn lans aan de zijkant* een steek gegeven⁸², en wegkwam regelrecht bled en water. 35.En ('t)hezien hebbend heeft hij getuigd en waarachtig geschiedt van hem het getuigenis en deze volkènt dat hij waarachtigheid zegt, opdat ook jullie vertrouwen hebben. 36.Want deze (dingen)geschiedden, opdat de schrift volledig gemaakt werd: **beenderen werden niet gebroken***⁸³, en wederom zegt een andere schrift(woord): **zij zullen zien naar hem die zij doorboord hebben***⁸⁴.

*Gr.sooma

*Gr.skelos (Ned. Skelet)

*Gr.heis = Hebr. AèChàD

*Gr.pleura = hebr.TsèLàNg

73

38.En na deze (dingen) vroeg aan Pilatus

zie: Mt.27:57-61; Mc.15:42-47; κ-18

⁸² De oude Latijnse vertaling leest hier: "en heeft met een lans (lancea) zijn zijde **geopend**" en heeft dus in het Grieks enauxen zien staan. In deze bewoordingen is dit vers meestal in de Latijnse)liturgische teksten terecht gekomen, b.v. in de bekende tekst van de improperabilia dei, de verwijten gods, die op Goede Vrijdag klinken.

⁸³ Woorden van gelijke strekking vinden we op zeker drie plaatsen i TeNaKh: Ex.12:46, waar de L:XX vertaling vrijwel dezelfde woorden heeft; de letterlijke vertaling van de Hebreeuwse tekst (zie BAND I.1): *en een harde-bot zijn jullie-niet-aan't-breken-daarbij*" Het gaat hier om het geslachte Pesach(lam). Eerst al door het tijdstip van de kruisiging, nl. op de dag waarop de Joodse gemeenschap het paaslam slacht, de voorbereiding op wat er die avond gebeurt als dit paaslam gegeten wordt. Bij Mat., Marc. En Luc. Valt die voorbereidingsdag op donderdag en daarom kunnen zij vertellen, dat Jezus' leerlingen het paaschamaal gereed maken, waarop de instelling van het avondmaal plaats vond. Dat kan Johannes dus niet vertellen. Ook door het detail in Johannes zijn versie over het niet gebroken worden van Jezus beenderen, bevestigt Johannes de verbinding tussen Jezus' dood aan het kruis en de slachting van het Paaslam. Ook in de brief aan de Hebreeën wordt van deze gang van zaken uitgegaan. Ook in Num.9:12 vinden we dezelfde woorden en ook dan staan die in het verhaal over de viering van het Paascha in de woestijn. Maar ook in Ps.34:21, en daar wordt bezongen hoe die-JHWH-van-Israël zorg draagt voor het heil van de rechtvaardige, die onrecht en pijn lijdt. Johannes legt hier langs deze weg de verbinding met het thema van de knecht des Heren die het lijden op zich neemt.

⁸⁴ Hier wordt Zach.12:9 geciteerd, maar in een vertaling die afwijkt van de LXX, maar wel gevonden wordt in twee latere gedeeltelijk bewaard geblven vertalingen van het OT in het Grieks, nl. die van een zekere Aquila en een zekere Theodotion.. De LXX heeft als weergave van het hebreeuwse DáQàR (= doorboren) het griekse katorcheoo, dat 'verguizen' betekent.

Jozef uit Arimathea, die geschiedt (als)leerling vanm Jezus, verscholen uit ontzag voor de Judeeërs, dat hij wegpakken het zielelichaam van Jezus. En Pilatus keerde zich toe. Hij nu kwam en pakte weg zijn zielelichaam.

39.En ook kwam Nicodemus, die kwam tot hem 'snachts als eerste, aandragend een mengsel mirre en aloë honderd pond.

40.Zij nu namen het zielelichaam* van Jezus en knevelen het met linnen doeken samen met crèmes*, zoals als gewoonte geschiedt voor de Judeeërs van het graf leggen*.

41.En er geschiedde op de opstaanplaats* waar hij gekruispaald werd een schutse* en in de schutse een gedachtenisplaats* een nieuwe, waarin nog nooit iemand was bijgesteld. Daar nu, doordat het de toebereiding van de Judeeërs was, omdat lijfna geschiedde de gedachtenisplaats, hebben zij Jezus bijgesteld.

74

20.1. En op de eerste dag van de sabbatsweek komt Maria Magdalena vroeg terwijl er nog duisternis geschiedde naar de gedachtenisplaats en bekijkt de steen weggepakt uit de gedachtenisplaats.

2.Zij loopt snel heen en komt bij Simon Petrus en bij de andere leerling, dien Jezus liefheeft, en zegt hen: zij hebben weggepakt de machtiger uit de gedachtenisplaats en niet volkènnen wij waar zij hem bijgesteld hebben.

3.Wegkwamen nu Petrus en de andere leerling en zij kwamen bij de gedachtenisplaats.

4.En de twee liepen snel tegelijk, en de andere leerling liep snel voor ijlings van

*Gr.sooma

*Gr.aroma=Hebr.BèShèM

*Gr.entaphiazoo=Hebr.ChàNàTh⁸⁵

*Gr.topos=Hebr.MáQóWM

*Gr.mnèmeion=Hebr.QèBhèR⁸⁶

zie:Mt.28:1-16; Mc.16:1-8; Lc.24:1-12

⁸⁵ In de LXX komt dit Griekse woord maar 2 keer voor, nl. in Gen.50:2 waer verteld wordt over de balseming van Jakob. Of het lichaam (sooma) van Jezus gebalsemd is, is is echter zeer de vraag. De letterlijke betekenis van het Griekse werkwoord is 'graf leggen'. Ook om de Griekse concordantie te bewaren, kiezen hier voor graaf leggen. Temeer daar het Hebreeuwse woord QèBhèR, dat graf betekent, in de LXX, behalve soms met 'mnèmeion' (= letterlijk: gedachtenisplaats) meestal met taphos wordt vertaald en dat woord is de kern van het hier gebruikte werkwoord 'entaphiazoo'.

⁸⁶ Zie vorige voetnoot. We kiezen hier voor het bewaren van de Griekse concordantie.

Petrus en hij kwam als eerste bij de gedachtenisplaats.

5.En nijgend bekijkt hij de neerliggende linnen doeken, niet echter kwam hij binnen.

6.Nu komt ook Simon Petrus, hem volgend, en hij kwam binnen in de gedachtenisplaats; en hij aanschouwde de linnen doeken neergelegd en de zweetdoek*, die geschiedde op het eerstdeel* van hem, niet samen met de linnen doeken neerliggend, maar afzonderlijk opgerold op één opstaanplaats.

*Gr.soudarion = Lat.sudaruim

*Gr.kephalè=Hebr.RAóWSH

8.Toen nu kwam binnen ook de andere leerling, die het eerst kwam bij de gedachtenisplaats, en hij zag en vertrouwde..

9.Want nog niet volkènden zij de schrift, dat het noodzakelijk is dat hij vandaan de lijfdoden* opstond.

*Gr.nekros

10.Heen kwamen nu wederom naar hen de leerlingen.

11.Maar Maria stond bij de gedachtenisplaats wenende*. Toen zij nu weende neeg zij naar de gedachtenisplaats

*Gr.klaioo=Hebr.BáKÁH

12. en zij aanschouwt twee bodewerkers* in het wit neergezeten, één-enkele*bij het eerstdeel en één-enkele bij de voeten, waar het zielelichaam* van Jezus lag.

*Gr.anggelos=Hebr.MáL'àKh

*Gr.heisHebr.AèChàD

13.En die zeggen haar: vrouw, waarom ween jij? Zij zegt hen: omdat zij wegpakten de machtiger van mij en niet volkèn ik waar zij hem hebben bijgesteld.

*Gr.sooma

14.Terwijl zij deze (dingen) sprak, keerde-zij om naar achteren, en zij aanschouwt zij Jezus staande, en niet volkènt zij dat Jezus geschiedt.

15.Zegt haar Jezus: vrouw waarom ween jij? Wie zoek jij? Zij, dunkend dat de schutsebewerker geschiedt, zegt hem: machtiger, indien jij hem opgetild hebt, spreek tot mij waar jij hem hebt bijgesteld en ik zal hem oppakken.

16.Zegt haar Jezus: Maria. Zich omkerend zegt zij hem: in het Hebreeuws: Rabbouni (dat gezegd wordt leraar).

17.Zegt haar Jezus: betast* mij niet, want nog niet ben ik omhoog getreden tot de omvamende; maar ga heen naar broeder/zusterverwanten van mij en spreek tot hen: ik treed omhoog tot de omvamende van mij en de omvamende van jullie en de god van mij en de god van jullie.

*Gr.haptomai=Hebr.NáGàNg

18.Maria Magdalena komt boodschappend

aan de leerlingen, dat zij gezien had de machtiger en hij tot haar sprak deze (dingen).

76

19. Toen het nu laat geworden was op die eerste van de sabbatsweek en de deuren gesloten waren waar de leerlingen geschiedden door het ontzag voor de Judeeërs, kwam Jezus en stond in het midden en hij zegt hun:

20. Vrede* voor jullie. En dit gesproken hebbend toonde hij en zijn handen en zijn zijkant*.

*Gr.eirènè=Hebr.SháLóWM

*Gr.pleura=Hebr.TsèLàNg

Nu verheugden zich de leerlingen ziende de machtiger.

21. Hij sprak nu tot hen wederom: vrede voor jullie. Zoals mij afgezonden* heeft de omvamede, stuur ook ik jullie.

*Gr.apostelloo=Hebr.SháLàCh

22. En dit gesproken hebbend blies* hij en zegt hen: neemt aan een heilige beluchting;

*Gr.emphusiao=Hebr.NáPhàCh

23. van wie jullie verduwen de verwaardingen* hun worden ze verduwd; en van wie jullie (ze)hard maken*, die worden hard gemaakt.

*Gr.hamartia=Hebr,ChæTháAáH

*Gr.krateoo=Hebr.CháZàQ

77

24. Maar Thomas één-enkele* uit de twaalf die gezegd wordt Didymus, geschiedde niet samen met hen toen Jezus kwam.

*Gr.heis=Hebr.AèChàD

25. Nu zeiden tot hem de andere leerlingen: wij hebben gezien de machtiger. Maar hij sprak tot hen: indien ik niet zie in zijn handen de afbeelding* van de nagels** en werp mijn vinger in de opstaanplaats van de nagels en werp mijn hand in zijn zijkant, zal ik ('t)niet vertrouwen.

*Gr.tupos; **Gr.hèlos=Hebr.MieS'MÉR

78

26. En na acht dagen geschiedden wederom binnen en Thomas samen met hen.

komt Jezus, terwijl de deuren gesloten zijn, en hij stond in het midden en hij sprak: vrede voor jullie. Vervolgens zegt hij aan Thomas:

27. draag jouw vinger hier en zie mijn handen en draag jouw handen werp (die) in mijn zijkant, en geschied niet (als) wantrouwende, maar vertrouwende.

28. Toe boog zich Thomas en hij sprak tot hem: mijn machtiger en mijn God.

29. Zegt aan hem Jezus: omdat jij mij gezien hebt, heb jij vertrouwd?

Geluk gewenst zij die niet zien en vertrouwen.

30. Vele en ook andere kentekenen nu heeft

Jezus gemaakt tegenover zijn leerlingen, die niet zijn geschreven in dit staafboek*. 31. Maar deze (zijn) geschreven opdat jullie vertrouwen dat Jezus geschiedt (als)de gezalfde* de stichtzoon van God, en opdat jullie vertrouwend leven hebt in zijn naam*.

*Gr. biblion=Hebr. MieS'PhàR

*Gr. christos=Hebr. MàShiàCh

*Gr. onoma=Hebr. Shém

79

21.1. Na deze (dingen) deed Jezus zichzelf te voorschijn komen voor de leerlingen bij de zee van Tiberias. Hij deed zichzelf te voorschijn komen aldus.

2. Tegelijk geschiedden Simon Petrus en Thomas die gezegd wordt Didymus en Nathanaël, die (is) vandaan van Kana in Galilea, en die van Zebedeüs en twee anderen vandaan van zijn leerlingen.

3. Zegt tot hen Simon Petrus: ik vaar heen te vissen. Zeggen zij tot hem: ook wij komen met jou. Zij kwamen weg en zij traden op het vaartuig, en in die nacht vatten zij niets.

4. En als reeds de morgenstond geschiedde, stond Jezus op de oever; niet echter volkenden de leerlingen dat Jezus er geschiedt.

5. Nu zegt tot hen Jezus: kinderen, hebben jullie niet wat toespis. Zij bogen zich naar hem toe: nee.

6. En hij sprak tot hen: werp naar het rechter deel van het vaartuig het vangnet*, en jullie zullen vinden. Zij wierpen nu en niet meer vermochten zij het te sleuren vanwege de volheden vissen.

*Gr. diktuon=Hebr. RèShèT

7. Nu zegt de leerling hij die Jezus beminde⁸⁷ tot Petrus: de machtiger geschiedt. Simon Petrus nu, toen hij hoorde dat de machtiger geschiedt, gordde op het opperkleed, want hij geschiedde naakt*, en wierp zichzelf in de zee.

*Gr. gumnos=Hebr. NgæRóWM

8. En de andere leerlingen kwamen met het vaartuigje, want niet geschiedden zij ver vandaan van het land maar ongeveer twee honderd el, aanslepend het vangnet van de vissen.

9. Toen zij nu aftraden naar het land, keken zij naar een kolenvuur dat er lag,

⁸⁷ = hij die door Jezus bemind wordt.

en erop gelegen een lekkerbekje⁸⁸
en brood*.

*Gr.artos=Hebr.LèChèM

10.Zegt tot hen Jezus: draagt aan
vandaan van de lekkerbekjes, die
jullie nu gevat hebben.

11.Op staond Simon Petrus en hij
sleurde het vangnet* op het land,
volgepropt van grote vissen*, honderd
vijftig (en)drie. En terwijl er zovele
geschieden, spleet* niet het net.

*Gr.diktuon=Hebr.RèShèT

*Gr.ichtus=Hebr.DáG

*Gr.schizoo=Hebr.BáQàNg

12.Zegt tot hen Jezus: hierheen, eet
brood. Niemand van de leerlingen
durfde na te vragen* hem:

*Gr.exetazoo=Hebr.DáRàSh

jij (als)wie geschied jij?, volkennend
dat hij (als) de machtiger geschiedt.

13.Komt Jezus en hij neemt het brood
en geeft hen en het lekkerbekje evenzo.

14.Dit(is) reeds de derde(keer dat)
tevoorschijn gebracht werd⁸⁹ Jezus voor
zijn leerlingen, tot opstaan gebracht*
vandaan van de lijfdoden*.

*Gr.egeiroo=Hebr.QuWM(hiphil)

*Gr.nekros

80

15.Als zij nu brood aten,zegt Jezus tot
Simon Petrus: Simon van Johannes,
bemin* jij mij meer van deze?⁹⁰

*Gr.agapao=Hebr.AáHàB

Hij zegt aan hem: ja, machtiger, jij
Volkènt dat ik jou lief heb*. Hij zegt hem:
Beherder mijn lammeren.

*Gr.philieoo

16.Hij zegt tot hem wederom voor de
tweede(keer): Simon van Johannes,
bemin jij mij? Hij zegt hem: ja, machtiger,
jij volkènt dat ik jou liefheb. Hij zegt
tot hem: weid* mijn voorttrekdieren**.

*Gr,poimainoo=Hebr.RáNgàH: **Gr.

probata=Hebr.TsoAN

17.Hij zegt tot hem de derde(keer):
Simon van Johannes, heb jij mij lief?
Pijn kreeg Petrus omdat hij sprak tot
Hem de derde(keer): heb jij mijn lief?
En hij sprak tot hem: machtiger, alles
volkèn jij, jij volkènt dat ik jou lief heb.
Zegt hem Jezus: beherder mijn
voorttrekdieren.

18.Op trouwe, op trouwe* ik zeg jou:

⁸⁸ Zie de voetnoot bij Joh.6:9

⁸⁹ of: zich tevoorschijn bracht

⁹⁰ Gebruikelijke vertaling is: 'meer dan deze', maar het Griekse woordje voor 'dan' nl. 'è' staat er niet en er is verschil in het Grieks wanneer dit woordje wel of niet volgt op een comparatief. Het is het verschil tussen 'meer dan brood' en 'meer van(aan) brood'. 'Deze' behoeft geen betrekking te hebben op de andere leerlingen en heeft daar waarschijnlijk ook geen betrekking op, het gaat om om deze dingen (de dingen niet nu gebeurd zijn); dan is de betekenis: meer dan om deze dingen.

toen jij (als)jongeling geschiedde,
omgordde jij jouzelf en schrijdt rond
waar jij wilde. Maar wanneer jij grijsoud
wordt, strek jij jouw handen en een
ander zal gorden jou en dragen waarheen
jij niet wilt.

19.En dit sprak hij kentekenend met
hoedanig sterven hij dunkzwaarte geven*
zal aan God. En dit gesproken hebbend
zegt hij: volg mij.

*Gr.doxazoo=Hebr.KáBhàD

20.Zich omgekeerd hebbend bekijkt
Petrus de leerling, die Jezus bemint,
(hem)volgend, die ook neergevallen was
bij de broodmaaltijd op zijn borst en
sprak: machtiger, wie geschiedt (als)
die overlevert jou?

21.Hem nu ziende, zegt Petrus tot Jezus:
en wat deze?

22.Zegt hem Jezus: indien ik wil dat hij
blijft totdat ik kom, wat (is dat) voor jou?.
Volg jij mij.

23.Nu kwam weg dit inbrengwoord* tot
de broederverwanten, dat deze leerling
niet zou sterven. Maar niet sprak Jezus
tot hem, dat hij niet sterft, maar indien
ik wil dat hij blijft totdat ik kom, wat
(is dit) voor jou?

*Gr.logos=Hebr.DáBháR

24.Deze geschiedt (als) de leerling die
getuigt omtrent deze (dingen) en schrijft
deze (dingen) en wij volkènnen dat
waarachtig geschiedt zijn getuigenis.

25.En er geschieden andere vele (dingen)
die Jezus maakte, welke, indien zij
opgeschreven werden elk voorzich,
heb ik net idee, de ordentelijkheid* zelf
niet zou bestrijken de geschreven
stafboeken*.

*Gr.kosmos

*Gr.biblion=Hebr.MieS'PàR